

ΜΙΚ

ΠΩΣ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

«... Νομίζω μόνον ότι ως πρὸς τὰ Ἀνατολικά ζητήματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ὁ κύκλος καὶ τῶν ἰδικῶν μας ζητημάτων, αἱ δύο Δυτικαὶ Δυνάμεις, — (Ἀγγλία καὶ Γαλλία) — εἶνε ἐκεῖναι τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ταυτίζονται περισσότερο πρὸς τὰ ἰδικά μας».

Συνεδρίασις Βουλῆς 21 Σεπτεμβρίου 1915.

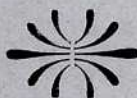
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ

Γ. ΜΙΚΡΑΣΙΑΝΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1916

2913

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΩΣ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΛΛΑΣ

Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐπραγματοποίησε τὰ περισσότερα τῶν ἐθνικῶν ὀνείρων της διὰ τῶν κοινῶν ἀγῶνων τῶν τέκνων της, ἐλευθέρων καὶ ὑποδούλων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες συνεχίζουν τὸν ἀγῶνα τοῦ αἵματος καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἐλεύθερον Κράτος, πληρώνουν φόρους δυσαναλόγους πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν κατάστασιν, ὑφίστανται τὰ πάνδεινα πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως καὶ τῆς συντριβῆς τῶν δεσμῶν τοῦ κατακτητοῦ καὶ τοῦ τυράννου τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἡ ἐξωτερικὴ Ἑλλάς, ἐὰν δὲν προσέφερε μέγαν ἀριθμὸν ἀγωνιστῶν εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς πολέμους, προσέφερεν ὅμως ἀφθονον χρῆμα καὶ συνετέλεσεν ὥστε τὸ ἐλεύθερον Κράτος νὰ λαμβάνῃ ἔξωθεν, ἐκ τῆς Ἑλλάδος τῆς Τουρκίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ρουμανίας, τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν, ἀπαραίτητον ὅπως ὀργανωθῇ εἰς Κράτος στρατιωτικόν, ναυτικὸν καὶ ἐμπορικόν.

Ὁ ἐλεύθερος Ἕλλην δὲν ἠδυνήθη νὰ ζήσῃ ἀνέτως εἰς τὴν χώραν του. Ὁ πληθυσμὸς ἠϋξήθη καὶ τὰ σύνορά του ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιορίσθησαν μέχρι τοῦ Ὀλύμπου. Ἡ μετανάστευσις ἐπῆλθεν ἀφθόα πρὸς τὴν Τουρκίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Ρωσσίαν καὶ πρὸ ἐτῶν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν. Πτωχοὶ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου, τῆς Θεσσαλίας, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀνεδείχθησαν ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου εἰς μεγαλοβιομηχάνους καὶ μεγαλεμπόρους ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ, Θεσσαλονίκῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ κέντρα τοῦ ἐξωτερικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ ὑπόδουλος Ἕλληνισμὸς ἐνισχύθη σημαντικώτατα ἀπὸ τὴν μετανάστευσιν καὶ τὴν

ἐμφάνισιν τοῦ ἐλευθέρου Ἑλλήνος εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ τάξις τῶν ὁμογενῶν ἐμπορίων ἐπυκνώθη πρὸς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Τουρκίας μέχρι τῶν χωρίων ἀκόμη, διὰ μικροκαταστημάτων καὶ ὑποπρακτορείων τραπεζιτικῶν. Ἐντεῦθεν τῶν συνόρων τοῦ Ὀλύμπου τὸ πᾶν ἦτο ἀρματωλισμός. Ἐκεῖθεν τῶν συνόρων συνετελεῖτο ἀδιάκοπος ἐθνικὴ προπαρασκευὴ καὶ ἐμπορικὴ ἐπικράτησις πρὸς ὅλα τὰ στοιχεῖα. Ἡ ἐμπορικὴ κυριαρχία τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Τουρκίαν ἦτο ἀναμφισβήτητος. Ἀπόδειξις τούτου εἶνε τὰ μεγάλα φιλανθρωπικὰ μέγαρα τῶν κοινοτήτων, τὰ σχολεῖα καὶ τὰ μεγαλοπρεπέστατα νοσοκομεῖα, αἱ Τράπεζαι, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι καὶ οἱ ἐμπορικοὶ συνεταιρισμοὶ διὰ κεφαλαίων κολοσσιαίων. Ἄνευ τῆς ἐμπορικῆς καὶ οἰκονομικῆς κυριαρχίας τοῦ ἑξωτερικοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Τουρκίας, τὸ ἐλεύθερον Κράτος τῶν συνόρων τοῦ Ὀλύμπου, ἦτο καταδικασμένον εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὸν μαρasmus. Ἡ παραγωγὴ τοῦ ἐλευθέρου Κράτους μετεφέρετο καὶ ἐπώλειτο εἰς τὸ ὁμογενὲς στοιχεῖον τῆς Τουρκίας, αἱ ἀτμοπλοῖαι καὶ ἐταιρεῖαι ἐκέρδισαν τὰ περισσότερα κέρηματα εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Συρίας, τῶν νήσων, τῆς Σμύρνης, τοῦ Ἑλλησπόντου, τοῦ Εὐξείνου, τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς ἀκτῆς. Οἱ ἐπιστήμονες, ἱατροὶ, δικηγόροι, διδάσκαλοι, ἄσημοι καὶ πτωχοὶ εἰς τὸ Ἐλεύθερον Βασίλειον, ἀνεδείχθησαν καὶ ἐπλούτησαν ἔξω τῶν συνόρων αὐτοῦ. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἑλλήνος, ἐκπαιδευτικὸν ἢ φιλολογικόν, κατὰ χιλιάδας ἐκυκλοφόρει εἰς τὴν Τουρκίαν.

Εἰς τὴν ἐμπορικὴν πρόοδόν του ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν συναντᾷ μέχρι τοῦ 1900 κανὲν ἐμπόδιον. Ὁ Τοῦρκος ἑξακολουθεῖ τὸν ὕπνον του. Ἀρκεῖ εἰς τὸν χωρικὸν ἡ ἐργασία τῶν ἀγρῶν. Ὁ ὑπάλληλος ἔχει ἐξασφαλίσαι τὰ τῆς ζωῆς του μετὰ τὸ «μπαξίσι» καὶ ὁ «μπέης» ἔχει τὸ τακτικὸν εἰσόδημα τῶν τσιφλικίων. Ἀπὸ αἰῶνων ὁ Ἕλλην τῆς Τουρκίας συναλλάσσεται ἀρμονικώτατα μετὰ τὸν Ἀγγλον καὶ τὸν Γάλλον, προμηθεύεται ἀπὸ τὰς μεγάλας ἀγορὰς τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας πλείστα εἶδη καὶ ἐνισχύεται διαρκῶς εἰς τὴν ἐπικράτησίν του. Τὸ ὁμογενὲς στοιχεῖον, ἄνευ τῆς ἐμπορικῆς καὶ πολιτικῆς ἀκόμῃ συνδρομῆς τῶν ἀνωτέρω Κρατῶν, δὲν

θά ἐκυριάρχει ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Κατὰ τοὺς μακροὺς καὶ μαύρους χρόνους τῆς τυραννίας, χιλιάδες ἐμπόρων, διδασκάλων καὶ ἐθναποστόλων, ἐπροστατεύθησαν κάτω ἀπὸ τὴν στέγην τὴν Ἀγγλικὴν ἢ Γαλλικὴν. Οὐδέποτε ἠκούσθη παράπονον ἢ ὑπεδείχθη κίνδυνος ὑπὸ ἐπισήμων ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος, οὔτε κὰν ὑπὸ ἰδιωτῶν, περὶ συντριβῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἢ τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλῶν ἢ τῶν Γάλλων. Ὁ ὑπήκοος τῶν δύο αὐτῶν κρατῶν, ἐξήσκει τὸ ἐμπόριόν του χωρὶς συναγωνισμούς, ἄνευ προκαταλήψεως ἐναντίον μας, μὲ ἐλευθερίαν ὑποβοηθητικὴν κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς ἐπικράτησίν μας. Δυστυχῶς αἱ ἐμπορικαὶ συνθήκαι, μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 καὶ κυριώτατα ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἔντεῦθεν, μετεβλήθησαν, διότι εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐνεφανίσθη δεινὸς συναγωνιστής, ἀκατάβλητος, ἐφωδιασμένος μὲ ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολέμου, προγραμματιστής καὶ ἱκανὸς δι' ἔντιμον ἢ μὴ ἐμπορικὸν πόλεμον. Ὁ Γερμανός. Ἐξεστράτευσε μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς ἐξοντώσεως καὶ μὲ τὴν σημαίαν τῆς ἐπικρατήσεως ἐν Τουρκίᾳ, πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς, ἀντὶ πάσης θυσίας. Ὅτι ἐν Τουρκίᾳ ἐκυριάρχει εἴγε ξοφὴ καὶ κίνησις, ἔδιδεν εἰς τὸν τόπον τὸν τότε τῆς ὑπεροχῆς, ἔπρεπε νὰ καταπείσῃ νὰ συντριβῇ, νὰ ἐξαφανισθῇ. Ἐπάνω ἀπὸ τὰ πτώματα ὅλων, Ἑλλήνων, Γάλλων, Ἀγγλῶν καὶ λοιπῶν ἐπικρατούντων στοιχείων, ἔπρεπε νὰ βαδίσῃ ὁ Γερμανὸς καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ τὴν ἐπικράτησίν του πρὸς τὰ μέρη ὅπου ἀπὸ αἰῶνας ἐργάζονται τιμωτάτα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων. Καὶ τὸ σχέδιον τῆς ἐξοντώσεως ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν, ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη ἀμείλικτος ἐκ μέρους αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὁ ὁποῖος μετεβλήθη εἰς παραγγελιοδόχον καὶ ἐξεστράτευσε μέχρι τῆς Ἀνατολῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ φίλος του Χαμὴτ ἔχυνε ποταμοὺς αἱμάτων χριστιανικῶν. Αἱ χεῖρες Σουλτάνου καὶ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τὴν ἀπαισίαν καὶ τραγικὴν αὐτὴν στιγμὴν, συνεσφίγγοντο ἀδελφικώτατα.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ — ΒΑΓΔΑΤΗ

Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, τῆς ἀγριότητος καὶ τοῦ αἵματος, αἱ λέξεις ἔχουν χάσει τὴν σημασίαν των. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι αἱ κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1916 γενόμεναι δηλώσεις εἰς τὸ Παῖχσταῖγ τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου, ὁ ὁποῖος κυνικώτατα βρον-

τοφωνεῖ ἀπὸ τῆς ἐπισήμου θέσεώς του, ὅτι τὸν πόλεμον προεκάλεσεν ἡ Ἀγγλία καὶ οἱ σύμμαχοί της. Εἶναι τόσον ἄδικος ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ φανατικώτεροι Γερμανόφιλοι δὲν διστάζουν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ὁ Καγκελλάριος ἀγωνίζεται νὰ πείσῃ τὸν κόσμον διὰ ζήτημα τὸ ὁποῖον εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς λεπτομερείαις.

Οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου μᾶς κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἐγκληματίου, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ διέπραξε τὸ ἐγκλήμα του εἰς τὸν κεντρικώτερον δρόμον, προκαλεῖ κατόπιν θόρυβον διὰ νὰ πείσῃ τὸν κόσμον καὶ τοὺς δικαστάς του, ὅτι δὲν εἶνε ἔνοχος. Ἀλλὰ τί ἄλλο μαρτυροῦν αἱ ἐμπορικαί, χρηματιστικαὶ καὶ παραγανδιστικαὶ ἐκστρατεῖαι τῶν Γερμανῶν πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ὅπως ἐκτοπίσουν ἄλλα στοιχεῖα καὶ τὰ συντρίψουν κυριολεκτικῶς, παρὰ τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ παρόντος πολέμου; Ἐξεστράτευσαν οἱ Γερμανοὶ πρὸς τὴν Ἀνατολήν μὲ τὸ σχέδιον νὰ ἐκτοπίσουν τοὺς πάντα ἐν τῶν φυσικῶν ἐγκαταστάσεών των. Τὸ σχέδιον ἦτο αἰσθῶς μέγα, ἀλλὰ καὶ καταστρεπτικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Πιστεύουν οἱ Γερμανοὶ σοβαρῶς, ὅτι καὶ μετὰ τὸν ἐκτοπισμὸν τῶν Ἀγγλῶν, τῶν Γάλλων, τῶν Ἑλλήνων, ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, θὰ παραμείνουν αὐτοὶ κυρίαρχοι τῆς πλουσιωτάτης Τουρκικῆς χώρας; θὰ ἐπέλθῃ κατ' ἀνάγκην ἀντίδρασις, τοῦτο διδάσκει ὁ νόμος ὁ ἱστορικός καὶ φυσικός, καὶ θὰ ἐκδιωχθῶσιν ἐκείθεν, διότι ἐγκατεστάθησαν διὰ τῆς βίας καὶ παρὰ τὴν θέλησιν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Τουρκικοῦ λαοῦ. Συνελπῶς τὸ ἔργον των εἰς τὴν Ἀνατολήν θὰ ναυαγήσῃ καὶ τὰ πράγματα θ' ἀκολουθήσουν τὸν φυσικὸν των δρόμον. Ἡ Ἀνατολὴ θὰ παράσῃ τοὺς πλουσίους καρπούς της μόνον εἰς τὰ Κράτη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα φυσικῶς ὠθοῦνται πρὸς αὐτήν, διὰ τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν πληθυνσμῶν των.

Ἄλλ' οἱ Γερμανοὶ δὲν ὑπελόγησαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Διὰ νὰ μειώσουν τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ ὕγρου αὐτοῦ κόσμου, κυριαρχίαν ἐξυπηρετικὴν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ἐσκέφθησαν νὰ στηρίξουν τὸ ἔργον των ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Καὶ ἰδοὺ ἡ μεγάλη ἰδέα. Νὰ φθάσουν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἀπὸ τὸ Βερολῖνον εἰς τὴν Βαγδάτην. Ὁ Γερμανισμὸς δὲν ἀρκεῖται ἐντὸς τῆς πλουσίας του χώρας. Πρὸς τοῦτο ἀρχίζει ἐργασίαν συστημα-

τικήν καὶ πραγματικήν ἐκστρατείαν. Κατ' ἀρχὰς ὁ μέγας ἐχθρὸς τοῦ εἶνε ὁ Ἕλληνας. Ἐπρεπε πάσῃ θυσίᾳ ἡ Ἑλλάς νὰ ἐκποτισθῇ ἀπὸ τὰς φυσικὰς ἐγκαταστάσεις της καὶ εἰ δυνατόν καὶ αὐτὴ ἡ θαλασσία ὑπεροχὴ της εἰς τὴν Ἀνατολήν νὰ μειωθῇ!! Καλοῦνται λοιπὸν οἱ Γερμανοὶ εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα. Κατὰ τὸ 1867 ἐμφανίζονται εἰς τὴν Κων/πολιν οἱ φρέσκιες τῆς Βυτεμβέργης μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πάστορα Χριστόφορον Χόφμαν. Ἀρχίζει ἡ ἐκπαιδευτικὴ προπαγάνδα. Ἀνοίγουν σχολεῖα καὶ ἐκκλησίας. Προσκαλοῦν τὸν κόσμον νὰ μάθῃ Γερμανικὰ ἀντὶ ...ἀδρότατης πληρωμῆς. Καὶ ἐπιτυγχάνουν τοῦ ἔργου τῶν διὰ τῆς βοήθειας τῶν Ἰσραηλιτῶν. Μετὰ ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ πάστορος Χριστοφόρου Χόφμαν, ἐνεφανίζονται εἰς τὸ Πέραν μαθηταὶ καὶ μαθήτριά τῶν Γερμανικῶν σχολείων. Οἱ Γερμανοὶ διπλωμάται ἐτέθησαν εἰς κίνησιν. Ἡ πρεσβεία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ προξενεῖα τῆς Ἀνατολῆς μετεβλήθησαν εἰς ἐμπορικὰ κέντρα. Πρὸς διαφώτισιν τοῦ Γερμανικοῦ κόσμου καὶ ὅπως ἐλκυσθῇ ἀσφαλέστερον, ἐκστρατεύει εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ὁ δόκτωρ Κέσσερ καὶ ἐκδίδει τὸ περίφημον βιβλίον του «Ἡ Μ. Ἀσία πεδὶον Γερμανικοῦ ἀποικισμοῦ».

Ἐξηκολούθησεν ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1887, συστηματικὴ ἐργασία, ἡ ὁποία ἔδωσεν ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα διὰ τοὺς Γερμανοὺς. Ἡ Τουρκία τοῦ Ἀβδουλ Χαμὴτ προσεδέθη εἰς τὸ Γερμανικὸν ἄρμα καὶ ἐφέρετο ὁλοψύχως πρὸς τὸ Βερολίνον. Τὸ Γερμανικὸν χρῆμα εἶχεν ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν Τούρκων Κυβερνητῶν καὶ ὁ αἱματηρότατος Σουλτάνος ἐκολακεύθη ὑπερβολικὰ ἀπὸ τὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φιλίαν τοῦ Κάιζερ. Καθ' ἣν στιγμὴν ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη ἔφριττε διὰ τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἐν Γερμανίᾳ ἐψάλλοντο παιᾶνες διὰ τὸν Τουρκισμόν. Καὶ ἰδοὺ, εἰς ἐνίσχυσιν τῆς Γερμανικῆς προπαγάνδας ἐμφανίζεται αὐτὸς ὁ Κάιζερ κατὰ τὸ 1889 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, περιπτύσσεται τὸν Ἀβδουλ Χαμὴτ καὶ ἀπονέμει ἑκατοντάδας παρασήμων πρὸς τοὺς Τούρκους τιτλοῦχος. Ἐθαμβώθησαν. Οἱ περιφρονημένοι πασσάδες καὶ τὸ αἱματηρὸν Γιλδιζ δέχονται ὅλας τὰς θωπείας καὶ τὸν ἑξαγνισμόν ἀπὸ τὸ Βερολίνον διὰ χειρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος.

Οἱ Γερμανοὶ κατέρχονται διαρκῶς πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ οἱ

Τούρκοι ἀνέρχονται διαρκῶς πρὸς τὸ Βερολῖνον. Αἱ πύλαι τῆς στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου ἦνοιξαν εἰς τοὺς Τούρκους ἀξιωματικούς, ὁ δὲ Γερμανὸς στρατηγὸς φὸν Γκόλτς ἀνέλαβε νὰ ὀργανώσῃ τὸν Τουρκικὸν στρατόν. Ἐπῆλθε διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ τελεία προσέγγισις Γερμανῶν καὶ Τούρκων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς προπαρασκευάζεται ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ 1887 ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Ἀγγλίας διὰ τῆς ἀρπαγῆς τοῦ σιδηροδρόμου Χαϊδάρ-πασσᾶ—Νικομηδείας. Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν ὁ Γκόλτς, πασσᾶς πλέον, διεκήρυττεν ὅτι θὰ θάψῃ τὴν Ἑλλάδα πρὸς διάφορα σημεία στρατηγικὰ τοῦ Θεσσαλικοῦ καὶ Μακεδονικοῦ ἐδάφους καὶ πρὸς τοῦτο εἰργάζεται πυρετωδῶς εἰς τὸ στρατιωτικὸν Χαρμιπὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οἱ Ἕλληνες ἀγωνισταὶ ἀκούουν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἓνα Γκόλτς πασσᾶν, ὁ ὁποῖος ἐτοιμάζει τοὺς Τούρκους ἐναντίον των. Μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ Γερμανία μᾶς ἦτο ἀδιάφορος, διότι οὐδέποτε, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν μας ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ. Ἦδη ὅμως παρουσιάζεται καὶ ἐχθρὰ καὶ προετοιμάζει διὰ τῆς Τουρκίας τὸν ἐξαφανισμόν μας. Ἐρωτήσατε τοὺς ἀπομάχους ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι συγκεντροῦνται εἰς τὰ καφενεῖα ἐκάστην πρωΐαν καὶ διηγοῦνται τοὺς ἡρωϊσμούς των, τὴν ἀρματολικὴν αὐτῶν γενεάν τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, ποῖον ἐχθρὸν ἀνέμενον, χεῖμῶνα καὶ καλοκαῖρι, διὰ νὰ τὸν κτυπήσουν ὅσον τοὺς ἦτο δυνατὸν ἡρωϊκώτερον; Θὰ σᾶς ἀπαντήσουν μὲ ἀγανάκτησιν: Τὸν Τούρκον, — τὸν ὁποῖον *ἐδίδαξεν* ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς πῶς νὰ μάχεται στρατηγικώτερον. Ἀλλὰ μήπως ἠρκέσθησαν οἱ Γερμανοὶ μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Τούρκου; Μήπως αὐτοὶ δὲν τοῦ ἐχορήγησαν τὰ ὅπλα Μάουζερ καὶ τὰ τηλεβόλα Κρούπ, μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπῆραν κατὰ τὸ 1897 τὸν Θεσσαλικὸν κάμπον καὶ μᾶς ἐπαρουσίασαν ταπεινοὺς καὶ ἐλεεινοὺς εἰς τὸν κόσμον; Μήπως ὁ Ἐτέμ πασσᾶς δὲν καθωδηγεῖτο μὲ τὰ Γερμανικὰ σχέδια καὶ ὁ ἡρωϊκὸς μας στόλος κατὰ τὸ 1912 δὲν ἐναντιμάχθη μὲ Τουρκικὰ πλοῖα, γερμανικῆς προελεύσεως; Ὅχι μόνον νοῦν τοὺς ἔδωσαν οἱ Γερμανοὶ ἀλλὰ καὶ ὅπλα.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς λοιπὸν αὐτῆς οἱ Γερμανοὶ κηρύττουν τὸν πό-

λεμον κατὰ Ἀγγλῶν καὶ Ἑλλήνων. Τὸ σχέδιόν των εἶνε γνωστὸν πλέον εἰς τοὺς ἐπισήμους Γερμανοὺς καὶ τοὺς Τούρκους. Κατὰ πρῶτον ἐξόντως ἀντὶ πάσης θυσίας τῆς Ἀγγλίας. Αὐτὴν τρέμουν καὶ αὐτὴν φοβοῦνται. Ἡ Ἀγγλία, λέγουν διὰ στόματος τοῦ Καγκελλαρίου, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον καὶ αὐτὴ κυρίως εὐθύνεται διὰ τὸ χυνόμενον αἷμα. Τὰ ἐπίσημα ὅμως γεγονότα ἀποδεικνύουν ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον, καὶ ἡ ἀρπαγὴ παρὰ τῶν Γερμανῶν, Ἀγγλικῶν ἐπιχειρήσεων, εἶνε ἡ μόνη ἀπόδειξις περὶ τῆς Γερμανικῆς κακοπιστίας καὶ τῆς προπαρασκευῆς της διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς. Κατὰ τὸ 1887 αἱ προσπάθειαι τῶν Γερμανῶν πρὸς ἀρπαγὴν τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν λαμβάνουν αἴσιον πέρασ. Διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τῶν τούρκων ὑπουργῶν γίνονται κάτοχοι τῆς Ἀγγλικῆς γραμμῆς Χαϊδάρ πασᾶ—Νικομηδείας. Ἀρχίζουν ἀμέσως σχεδὸν τὴν ἐπέκτασιν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ ἀποπερατοῦται αὕτη κατὰ τὸ 1893 μέχρις Ἑσκι—Σεῖρ καὶ ἐκείθεν μέχρις Ἀγκύρας. Ὅλα τὰ σχέδιά των, ὅλαι αἱ προσπάθειαι των, κατευθύνονται πρὸς τὴν Βαγδάτην καὶ προχωροῦν διαρκῶς ἀλματωδῶς, ἐκτοπίζοντες τοὺς πάντας εἰς τὸν δρόμον των. Ἀπὸ τὸ Ἑσκι—Σεῖρ ἡ γραμμὴ ἐπεκτείνεται μέχρις Ἰκονίου. Δὲν ἀπομένει πλέον παρὰ ἡ συμπλήρωσις τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου ἀπὸ Ἰκονίου μέχρι Βαγδάτης. Ὅλαι αἱ δυσχερεῖαι αἴρονται. Οἱ πάντες ἐκτοπίζονται. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἐν Κων)πόλει βαρῶνος Μαρσάλ ἔχει μεταβληθῇ εἰς ἐργοδηγὸν καὶ ὁδοστρωτῆρα. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς κατακτίσεως ἔχει ἀνάγκην ἐνισχύσεως παρὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς μεγαλοπρεπείας. Νέον ταξειδίου ἐπιχειρεῖ ὁ Αὐτοκράτωρ κατὰ τὸ 1897 εἰς Κων)πολιν καὶ νέους ἐναγκαλισμοὺς μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ ἀναγράφουν αἱ Τουρκικαὶ καὶ Γερμανικαὶ ἐφημερίδες. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονηθῇ καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ Γερμανισμοῦ. Ἀποφασίζει ὅθεν ὁ Κάιζερ νὰ ταξειδεύσῃ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ μέχρι τῶν ἱερῶν τόπων τῆς Παλαιστίνης καὶ νὰ προσκυνήσῃ αὐτοὺς εὐλαβῶς. Δυνατὸν οἱ ἀπλοῖκοι Τοῦρκοι καὶ οἱ Γερμανοὶ πάστορες νὰ ἐπίστευσαν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Κάιζερ. Ὁ σκοπὸς του ὅμως ἦτο φανερός. Μετέβη μέχρι Παλαιστίνης, διὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ σὰν καλὸς ἐργολάβος, τὰ σιδηροδρομικὰ ἔργα καὶ τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν ὑπηκόων του, νὰ συστήσῃ

περισσότεραν δραστηριότητα, καὶ πρὸ παντὸς τὸν ἔξαφανισμόν παντὸς Ἑγγλουν. Τὸ ἔργον προχωρεῖ μὲ ἐπιτυχίαν καὶ ἰδοὺ μετὰ τὰς ἀρπαγὰς τῶν σιδηροδρόμων Χαϊδάρ πασα—Νικομηδείας, ἀπὸ τοὺς Ἑγγλους, περιέρχεται εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Γερμανῶν ἢ κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑγγλων γραμμὴ Μερσίνας—Ἀδάνων. Διὰ τῶν μέσων αὐτῶν, τῶν ἀρπακτικῶν, ἀπέμεινεν εἰς τοὺς Ἑγγλους μόνον ἡ γραμμὴ Σμύρνης—Κασσαμπᾶ, ἡ ὁποία ἀργότερον ἐπεξετάθη ἀπὸ Σμύρνης εἰς Αἰδίνιον καὶ Δινέρι. Ἀλλὰ καὶ τὴν γραμμὴν ταύτην οὐχὶ ἅπας ἀπεπειράθησαν ν' ἀρπάσουν οἱ Γερμανοί, ὥς θ' ἀποδείξω εἰς κατωτέρω ἄρθρον μου.

Διὰ τῶν σιδηροδρομικῶν αὐτῶν ἐγκαταστάσεων οἱ Γερμανοὶ κατέκτησαν τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐνέσπειραν τὴν ἀπόγνωσιν εἰς τὰ κυριαρχοῦντα στοιχεῖα λόγῳ καταγωγῆς καὶ φυσικῆς ὠδήσεως πρὸς τὴν Μικρασιατικὴν ἀκτὴν. Εἰς τὰς Ἑγγλικὰς ἐταιρεῖας, τὰς σιδηροδρομικὰς, εἰργάζοντο γιλαδες ὁμογενῶν, εἰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας θέσεις. Ἀπὸ τῆς Γερμανικῆς θίμως ἀρπαγῆς, ἐξεδιώχθησαν οἱ σταθμάρχαι, οἱ τηλεγράφοι, ὑπάλληλοι, οἱ ἐπιθεωρηταί, οἱ εἰσπληροποῦνται καὶ οἱ ἀποθημάρτοι. Ἀπαντες ἐροῖσθην εἰς τοὺς δρόμους, πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῶν καὶ τὴν θέσιν τῶν κατέλαβον οἱ Τούρκοι, οἱ Ἰσραηλῖται καὶ οἱ Γερμανοί. Ἐφ' ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος, ἡ Γερμανικὴ φύλαξις μεταβάλλει εἰς ἔρημον καὶ εἰς νεκροταφεῖον τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμόν. Διότι ἡ ἐκδίωξις τῶν Ἑγγλων εἶχεν ὥς συνέπειαν καὶ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν ἀγριώτερον τρόπον. Ἀλλ' εἶνε μόνον αὐτὸ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ Γερμανισμοῦ; Μήπως εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν δὲν ὀφείλεται ἡ ἀφύπνισις τῶν Τούρκων, τὸ κήρυγμα τῶν κατόπιν περὶ τοῦ Πανισλαμισμού καὶ ἡ κατερείπωσις παντὸς Ἑλληνικοῦ οἰκοδομήματος;

Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΥΠΕΡΑΝΩ ΟΛΩΝ!!!

Ἴδοὺ ἡ θρησκεία τῶν Γερμανῶν «Ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὅλων». Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ὑπάρχει μόνον δι' αὐτούς. Τὰ τέκνα τῶν διδάσκονται ὅτι μόνον ἡ φυλὴ τῶν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, αἱ δὲ λοιπαὶ φυλαὶ πρέπει νὰ ὑποταχθῶν εἰς τὸ πνεῦμα, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν σπάθην τῶν. Ἡ ἀξίωσις εἶνε κτηνώδης καὶ ἡ πραγματοποίησις ἀδύνατος. Καὶ ἐν τούτοις ἀγωνί-

ζονται ἀντὶ πάσης θυσίας, διὰ νὰ καταπνίξουν ὅ,τι ἀναπνέει ἐλευ-
θερον καὶ αὐτόβουλον. Ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐντεῦθεν ὁ Γερμανι-
κὸς πληθυσμὸς εὐρίσκεται εἰς ἀδιάκοπον ἐκστρατείαν πρὸς τὴν
Ἀνατολήν. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων μὲ μίαν μυστικὴν ἐντολήν
κινοῦνται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. «Ἡ Γερμανία ὑπεράνω-
ῶλων»!! Ὁ νεαρὸς διπλωμάτης, μὲ τὸ ἀμούστακον πρόσωπον,
ταξιδεύει διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἢ τὴν παραλίαν
τῆς Μ. Ἀσίας. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐγκαταλείπει τὸ Βερολίνον διὰ νὰ
ζήσῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, τὴν
Θεσσαλονίκην καὶ Σμύρνην. Ὁ διδάσκαλος μὲ τὸν ἱερέα διευθύν-
ονται καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἡ γυναῖκα τῆς
Γερμανίας, ἡθικὴ ἢ ἀνήθικος, ἐκστρατεύει καὶ αὐτὴ μὲ ὁδηγίαν
διὰ τὴν Ἀνατολήν. Ὁ ἔμπορος ἀναγινώσκει βιβλία καὶ ὁδηγίας
περὶ τῶν ἐμπορικῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὁ παραγγε-
λιοδόχος τῶν μεγαλειτέρων καταστημάτων ταξιδεύει μὲ τὰ δείγ-
ματά του διὰ νὰ ἀναζητήσῃ πελατείαν μὲ ἔκπτωσην 50% τοῦλά-
χιστον ἀπὸ τὰ ἐμπορεύματα τῶν ἄλλων Κρατῶν, αὐτὸς δὲ εἶνε
καὶ ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ἀφαντάστου εὐθηνείας τῶν διαφόρων
εἰδῶν ἐν Τουρκίᾳ. Εἰς τοὺς σταθμοὺς καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς
γραμμὰς, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν πρὸς τὴν Ἀνατολήν, καταφθάνουν
καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδες Γερμανῶν. Εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Ἀμ-
βούργου καὶ τῆς Βρέμεν περιμένουν χιλιάδες Γερμανῶν διὰ νὰ
ταξιδεύσουν εἰς τὴν Ἀνατολήν. Μία γενικὴ τρέλλα ἔχει καταλά-
βει τοὺς ὑπηκόους τοῦ Κάιζερ διὰ τὴν Ἀνατολήν καὶ ὅλοι ἐνθου-
σιασμένοι φωνάζουν μέσα εἰς τὰ βαγόνια καὶ τὰ ἀτμόπλοια ::
Ἡ Γερμανία, ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὅλων»!! Λαοὶ ἐλεύθεροι,
ἀνεξάρτητοι, μὲ δύναμιν καὶ ἰσχύν, κύψατε διὰ νὰ περάσῃ ὁ Γερ-
μανός. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μόνον δι' αὐτὸν σκορπίζεται εἰς τὸν
κόσμον. Κάθε Γερμανὸς ἔχει εἰς τὴν τσέπην του τὸ βιβλιαράκι
τὸ «Πιστεύω». Πιστεύει εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν κυριαρχίαν
της, εἰς τὸ ἐμπόριόν της, εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν ἰσχυρῶν φυλῶν,
εἰς τὴν ταπείνωσιν τῶν πάντων, εἰς τὴν θριαμβευτικὴν ἐπέλασιν
καὶ ἐπιδρομὴν της πρὸς ὅλα τὰ ἰσχυρὰ κέντρα. Εἶνε ἰσχυρὸς ὁ
Ἀγγλος; Πρέπει νὰ πέσῃ. Εἰς τὸν Γερμανὸν δὲν κάμνει ἐντύπω-
σιν ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορίου καὶ τὸ ἀνοιγμα ὅλων
τῶν ἐμπορικῶν πυλῶν καὶ κέντρων πρὸς ὅλους. Ἐννοεῖ μόνη της

ἡ Γερμανία νὰ κρατήσῃ τὰ σκῆπτρα καὶ νὰ ὑποδουλώσῃ τοὺς πάντας. Καὶ ἀφοῦ τοῦτο δὲν δύναται νὰ τὸ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν Εὐρώπῃν, ἐργάζεται νὰ τὸ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἀπὸ Βερολίνου μέχρι Βαγδάτης μεταβάλλεται τὸ πᾶν εἰς μίαν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, ἡ ὁποία μεταφέρει ψυχὰς καὶ ὑλικόν. Ἐντρομοὶ οἱ σώφρονες Τοῦρκοι παρατηροῦν τὴν ἄφρξιν τοῦ σμήνους τῶν Γερμανῶν καὶ θλίβονται, διότι οἱ φίλοι ἐκδηλώνουν, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐμφανίσεώς των, ἀρπακτικὰς διαθέσεις, ἀλλ' εἶνε ἀργά, ὁ Τουρκισμὸς δὲν δύναται νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν καὶ νὰ ἐπαναστατήσῃ.

Κατὰ τὸ 1902 ἔχει ἐπέλθει πλέον ἡ ἀποπεράτωσις τῆς Γερμανικῆς γραμμῆς τῆς Βαγδάτης. Τὸ ὄνειρον τοῦ Κάιζερ πραγματοποιεῖται θριαμβευτικώτατα. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ σιδηροδρομικὴ κατάκτησις. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκδιωχθοῦν τελείως οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Γάλλοι, νὰ συντριβοῦν οἱ Ἕλληνες. Τοῦτο διδάσκει εἰς τὸ βιβλίον του Γερμανὸς περιηγητὴς, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Πῶς θὰ ζήσῃ ἡ Τουρκία». Θὰ ζήσῃ μόνον διὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Τουρκίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ κατακτηθῇ τὸ ἐμπόσιον, νὰ ἰδρυθῶν Τράπεζαι καὶ νὰ ἐμφανισθοῦν Γερμανικὰ ἀτμόπλοια πολυπληθέστερα εἰς τὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου καὶ τὰς Τουρκικὰς θαλάσσας. Τὸ δίκτυον τῆς προπαγάνδας ἐξαπλοῦται παντοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον τῆς ἀρπαγῆς τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν Ἑταιρειῶν. Ἡ τηλεφωνικὴ Ἀγγλικὴ ἑταιρεία Κωνσταντινουπόλεως περιέρχεται εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν, ἡ Βελγικὴ ἑταιρεία τῶν τράμ ἐπίσης, καθὼς καὶ ἡ Ἀγγλικὴ ἑταιρεία τοῦ Τοῦνελ, τὰ ὑδραυλικά Ἀγγλικά ἔργα τῆς Μεσοποταμίας διακόπτονται, καθὼς καὶ ἡ κατασκευὴ ὁδῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὑπὸ Γαλλικῆς ἑταιρείας. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γραμμῆς Βαγδάτης ἐνεφανίσθησαν εἰς τοὺς Τουρκικοὺς λιμένας Σμύρνης, Θεσσαλονίκης, Κωνσταντινουπόλεως, Μαύρης θαλάσσης, τὰ μεγάλα ἀτμόπλοια τῆς «Ντόιτς-Λέβαντ Λόυδ» τοῦ Ἀμβούργου, τὰ ὁποῖα ἤρχισαν εὐθὺς ἀμέσως τὸν συναγωνισμὸν πρὸς τὰ Ἀγγλικά, Ρωσικὰ καὶ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια. Ἰδρύονται πρακτορεῖα εἰς τὰς μεγαλειτέρας πόλεις τῆς Τουρκίας καὶ ὑποπρακτορεῖα εἰς τὰς μικροτέρας. Ἐπὶ τέσσαρα συνεχῶς χρόνια δὲν κατώρθωσαν νὰ κερδίσουν οὔτε τὰ ἔξοδα τῶν ταξειδίων των. Τοὺς ἦτο ἀδιάφορον

ὅμως. Ὅπισθεν τῆς Γερμανικῆς ἀτμοπλοῖας τοῦ Ἀμβούργου ἴσταται μία Γερμανία. Ὁ σκοπὸς τῶν εἶνε ὁ συναγωνισμὸς πρὸς τὰς λοιπὰς κυριαρχούσας ἀτμοπλοϊκὰς σημαίας καὶ πρὸς τοῦτο παραλαμβάνουν ἐμπορεύματα μὲ ἔκπτωσιν 60 % τῶν ἀντιπάλων ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ κόσμος μένει κατάπληκτος διὰ τοῦτο καὶ ὅμως αὐτοὶ ἀδιαφοροῦν καὶ ἐν μόνον διακηρύττουν, ὅταν ἀναχωροῦν μὲ τὰς ἀποθήκας τῶν πλήρεις ἐμπορευμάτων. «Ἡ Γερμανία, ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὅλων».

Οἱ Γερμανοὶ χρηματισταί, μετὰ τὴν κυριαρχίαν τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς προπαγάνδας, συσκέπτονται ἐν Βερολίῳ πῶς ἀσφαλέστερον νὰ καταστρέψουν τοὺς Ἕλληνας. Διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους θορυβοῦν περισσότερο καὶ ὁ βαρὼνος Μαρσάλ μεταβάλλεται εἰς ἀγωνιστὴν τῶν ὁδῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοὺς Ἕλληνας ὅμως δὲν λέγουν τίποτε. Τοὺς φρονεοῦν ἕνα-ἕνα χωρὶς καμμίαν διαμαρτυρίαν. Καὶ ἐπετρέπεται κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Γερμανῶν νὰ διαμαρτυρηθῇ ἡ Ἑλλάς, τὸ κρατίδιον αὐτό, διὰ τὰ διαδραματιζόμενα ἐν Ἀνατολῇ.

Οἱ Γερμανοί, μὴ δυνάμενοι νὰ κτυπήσουν φανερά τὸν Ἕλληνισμόν τῆς Τουρκίας, ἐσκέφθησαν νὰ βυθίσουν τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὰ στήθη του δι' ἐνὸς τρυφεροῦ ἐναγκαλισμοῦ. Εἰς τὸν δρόμον τῶν ἡτο ὁ Ἕλληνισμὸς μέγα, παρμέγιστον ἐμπόδιον καὶ ἔπρεπε καὶ αὐτὸς ἢ διὰ τοῦ Γερμανισμοῦ ἢ διὰ τοῦ Τουρκισμοῦ νὰ ἐκριζωθῇ. Ἴδου λοιπὸν ποῦ κατέφυγον διὰ νὰ καταφέρουν ἀσφαλέστερον τὸ κτύπημα. Κατὰ τὸ 1904 κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ Γερμανίας ὁ Φὼν Μοζέβιους, διευθυντὴς τῆς «Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν Γερμανίαν». Κατώρθωσε καὶ ἔπεισε τὸν τότε διευθυντὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος Στέφανον Στρεῖτ ὅπως ἰδρῦσουν τὴν «Τράπεζαν τῆς Ἀνατολῆς». Ἡ ἔνωσις τῶν Γερμανικῶν κεφαλαίων μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν μόνον σχολὸν εἶχεν ὅπως οἱ Γερμανοὶ ἀσφαλέστερον εἰσδύσουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ καταστοῦν ἐνήμεροι τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐδέχθη τὴν ἰδρυσιν τοιαύτης Τραπεζῆς ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως ὅπως ὑπάρχῃ Ἑλληνικὴ πλειοψηφία εἰς τὸ συμβούλιον αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ὄρου αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν ἰδρύθησαν ὑποκαταστήματα ἐν Θεσσαλονίκῃ, Κων)πόλει, Σμύρνῃ, Ἀλεξανδρείᾳ, Καῖρῳ. Κατὰ τὴν ὑπογραφεῖσαν σύμ-

βασιν, μεταξύ τῶν δύο ὁμίλων, εἰς ἕκαστον ὑποκατάστημα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἕνας Ἑλλήν διευθυντὴς καὶ ἕνας Γερμανός. Ἐξαίρεσις δὲ μόνον ἐγένετο, τοῦ νὰ μὴ ὑπάρχῃ Γερμανός διευθυντής, διὰ τὰ ὑποκαταστήματα Σμύρνης καὶ Θεσσαλονίκης. Τὰ κεφάλαια τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀνατολῆς εἶχον ὁρισθῇ εἰς δέκα ἑκατομμύρια φράγκα. Ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἡ Τράπεζα, διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀποκλειστικῶς ἐμπορίου, ἔκαμε καταπληκτικὰς προόδους καὶ δι' αὐτὸ ἀνεγνωρίσθη καὶ ὑπὸ τῶν δύο ὁμίλων ἡ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων. Οἱ Γερμανοί, κακοπίστως φερόμενοι, καὶ κάτοχοι πλεόν ὄλων τῶν μυστικῶν καὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ ἐμπορίου, ἐδέχθησαν τὴν αὐξήσιν τῶν κεφαλαίων, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἡ **πλειοψηφία τοῦ συμβουλίου ἀποτελεσθῇ ἐκ Γερμανῶν μετόχων!!!** Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀπέρριψε χωρὶς συζήτησιν τοὺς Γερμανικοὺς ὅρους καὶ ἐκ τούτου ἐπῆλθε ῥῆξις, ἣτις κατόπιν κατέληξεν εἰς τὸν ἐξῆς συμβιβασμόν. Ἡ «Ἀνατολικὴ Τράπεζα» τῆς Ἑλλάδος ὑπεχρεοῦτο νὰ μὴ ἰδρύσῃ ὑποκαταστήματα ἐν Κων)πόλει, ἡ δὲ νέα «Γερμανικὴ Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς» νὰ μὴ ἰδρύσῃ ὑποκαταστήματα ἐν Σμύρνῃ καὶ Θεσσαλονίκῃ. Οἱ Γερμανοί, ἐλεύθεροι πλεόν, ἰδρυσαν τὰ νέα γραφεῖα τῆς Τραπεζῆς τῶν ἐν Κων)πόλει καὶ Αἰγύπτῳ καὶ ἐπεξέτειναν σοβαρώτατα τὰς ἐργασίας των, παρέχοντες κολοσσιαίας καὶ ἀπιστεύτους πιστώσεις πρὸς πάντα προσερχόμενον ἔμπορον, γνωστὸν καὶ ἄγνωστον, ἔντιμον ἢ ἐν χρεωκοπίᾳ εὐρισκόμενον. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ κατελάμβανεν ἐν Αἰγύπτῳ τὴν πρώτην θέσιν διὰ τοῦ τρομακτικοῦ καὶ ἀφαντάστου συναγωνισμοῦ, ἐὰν δὲν ἐπῆρχετο ἡ κρίσις τοῦ 1907, ἡ ὁποία ἐγονάτισε κυριολεκτικῶς τὰ περισσότερα πιστωτικὰ ἰδρύματα καὶ ἔκλεισεν ἑκατοντάδας ἐμπορικῶν καταστημάτων.

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Αὐστριακοὶ ἰδρυσον νέας Τραπεζὰς ἐν Τουρκίᾳ. Τὴν «Βίνερμπαγκ—Φεράιν» καὶ τὴν περίφημον «Ντόιτς Μπάγκ». Καὶ αἱ δύο αὗται Τράπεζαι διέθετον μεγάλα κεφάλαια διὰ τὴν ὥθησιν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ Γερμανικοῦ καὶ Αὐστριακοῦ ἐμπορίου ἐν Ἀνατολῇ. Ἐκτὸς τῶν Τραπεζῶν αὐτῶν, τῶν καθαρῶς προπαγανδιστικῶν Τραπεζῶν, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιαύτη καὶ ἀποκλειστικῶς Αὐστριακὴ, ἡ «Τράπεζα τῆς Θεσσαλονίκης, «τῆς ὁποίας ὁ κυριώτερος μέτοχος εἶνε ἡ «Λέντερ-Μπάγκ» τῆς

Βιέννης καὶ τῆς ὁποίας διάφορα μέλη συμμετέχουν εἰς τὸ συμβούλιον καὶ εἰς τὰς διευθύνσεις τῆς «Τραπεζῆς Θεσσαλονίκης». Κατ' εἰσήγησιν τῶν ἐν Βιέννῃ ἐπισήμων πολιτικῶν κύκλων ἡ «Τράπεζα τῆς Θεσσαλονίκης» εἶχεν ἰδρύσῃ διάφορα ὑποκαταστήματα ἢ ὑποπρακτορεῖα εἰς πόλεις μικρὰς καὶ μεγάλας τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Αὐστριακοῦ κατακτητικοῦ σχεδίου τῆς Θεσσαλονίκης.

Κυρίαρχοι πλέον οἱ Γερμανοὶ καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν ἵδρυσαν διαφόρους ἀνωνύμους ἢ μὴ ἑταιρείας εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην πρὸς ἐκτόπισιν παντὸς ξένου κεφαλαίου, ἐπίσης δὲ ἐν Ἰόππῃ καὶ Ἱερουσαλὴμ ἰδρύθη μὲ μεγάλα κεφάλαια, ἡ «Ντιόιτς-Παλαιστίν-Μπάγκ», ἡ ὁποία ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν παρεχώρησε δάνεια καὶ πολλὰς ἄλλας χρηματικὰς εὐκολίας παρέσχεν εἰς πάντα προσερχόμενον εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐμπορὸν ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκείας.

Ἀλλὰ νομίζετε ὅτι ἡ Γερμανία ἐσταμάτησεν ἔως ἐδῶ; Ἐχει ἀνάγκην ἀκόμη μεγάλης ἐργασίας διὰ νὰ ἐκτοπίσῃ τοὺς πληθυσμοὺς τοὺς ἐνεργητικοὺς. Δὲν ἀρκοῦν οἱ σιδηροδρόμοι οὐτε αἱ θαλάσσιαι γραμμαὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμβούργου μέχρι τοῦ Εὐξείνου, οὐδὲ αἱ Τράπεζαι, αἱ ἐγκαταστάσεις καὶ τὸ ἀνοιγμὸν διαφόρων παραγγελιοδοχικῶν γραφείων. Πρέπει ὁ Γερμανὸς νὰ ἐλκυσθῇ περισσότερον πρὸς τὴν Ἀνατολήν, νὰ ἀποτελεσθῶν ταχύτατα συν-οικισμοὶ καθαρῶς Γερμανικοί, πόλεις καὶ χωρία πρέπει νὰ κατοικηθῶν ἐν πλειονοψηφίᾳ ὑπὸ τῶν ἐγωϊστικῶν καὶ ὑπερηφάνων ὑπηκόων τοῦ Κάιζερ. Διάφοροι πράκτορες τοῦ ἀποικισμοῦ βροντοφωνοῦν πρὸς ὅλας τὰς τάξεις τῶν πληθυσμῶν: «ἡ Γερμανία, ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὅλων» καὶ τοὺς προτρέπουν νὰ ταξειδεύσουν εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἰς τὴν νέαν χώραν τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ πλούτου, τὴν ὁποίαν κατέκτησεν ὁ μέγας ἀετὸς τοῦ Κάιζερ. Διὰ νὰ ταξειδεύσουν δὲν ἀπαιτοῦνται χρήματα. Τὰ μεγάλα ὑπερωκεάνια τοῦ Ἀμβούργου, οἱ θαλάσσιοι κολοσσοὶ τῆς «Νόρδ-Λόυδ» εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν των. Ἐκαστος δύναται νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ περιοδεύσῃ τὴν νέαν Γερμανικὴν χώραν ἐν Ἀνατολῇ. Καὶ ἰδοὺ ἡ φυλὴ τῶν ξανθῶν προπαγανδιστῶν ἐνσκήπτει εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς διὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν κατάκτησιν τῆς Τουρκίας καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ ὅπου βούλεται. Τὰ ἀτμόπλοια ἔρχονται κατάμεστα

Γερμανῶν καὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὸ Ἀμβουργον ἄνευ ἐπιβατῶν. Ἡ Τουρκία κατεπλημύρησε Γερμανῶν, πρὸς κατάπληξιν καὶ τρόμον καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν Τούρκων, Ἀρμενίων καὶ Ἰσραηλιτῶν. Δὲν ἐννοοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Τουρκίαν. Ἀπεναντίας μάλιστα ἀνοίγουν καταστήματα, γραφεῖα καὶ προσφέρουν ἐμπορεύματα εἰς τὰς πλέον ἐξευτελιστικὰς τιμὰς. Ἔνεκα τούτου τὸ ἐμπόριον ὑπέστη κλονισμόν καὶ πολλὰ καταστήματα ὁμογενῶν ἔκλεισαν ἢ ἐπωλήθησαν εἰς Γερμανοὺς ἀντὶ ἀδροτάτης ἀποζημίωσης. Ὁ Γερμανὸς ἦλθεν εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ ἐκεῖ ἐννοεῖ νὰ ἀποθάνῃ. Εἶνε νόμος καὶ θρησκεία ἡ Γερμανικὴ κατάκτησις, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἔστω καὶ μὲ ταπεινώσεις τοῦ χειροτέρου εἶδους.

Ἀπόδειξις τούτου εἶνε τὸ γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον τῆς Κων/πόλεως ἀκόλουθον ἐπεισόδιον. Μίαν ἡλιόλουστον ἡμέραν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1914, ἡ κόρη τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Λίμαν πασᾶ, μετὰ τοῦ μνηστῆρός της, Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ δύο ἐτέρας Γερμανίδων μετέβησαν εἰς τὸ Μπεϊκός. Τούρκοι στρατιῶται, εἰς κτηνώδη καταστάσιν εὐρισκόμενοι, μετεχειρίσθησαν αἰσχρότατα, ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ, τοῦ ὁποίου αἱ χεῖρες ἐδέθησαν, τὴν κόρην τοῦ Λίμαν πασᾶ καὶ τὰς δύο ἐτέρας Γερμανίδας. Ὅταν ἐγνώσθη τὸ τραγικὸν αὐτὸ ἐπεισόδιον, ὁ Λίμαν πασᾶς ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Διαταγὴ ὅμως ἐκ Βερολίνου τοῦ Αὐτοκράτορος προφανῶς, τὸν ἠνάγκασε νὰ μὴ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ὁ μνηστὴρ τῆς κόρης του, μὴ δυνάμενος πλέον οὔτε εἰς τὴν Γερμανίαν νὰ ἐπιστρέψῃ, οὔτε ἐν Τουρκίᾳ νὰ ζήσῃ, ἠντοκτόνησεν ἐντὸς τοῦ δωματίου του, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Πέρα-Πάλλας». Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν Λίμαν πασᾶν, λέγεται ὅτι ὁ Ἐμβέρ καὶ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις τοῦ προσέφεραν μεγάλα ποσά, εἰς ἀποζημίωσιν τῶν ὅσων οἱ Τούρκοι στρατιῶται διέπραξαν εἰς Μπεϊκός, κατὰ τὴν ἡλιόλουστον ἡμέραν τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1914 . . .

ΝΕΟΤΟΥΡΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΣΜΟΣ

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1908 ἐπῆλθε σπουδαιοτάτη πολιτικὴ μεταβολὴ ἐν Τουρκίᾳ. Εἰς τὴν Ρέσναν τῆς Μακεδονίας, ὁμὰς ἀξιωματικῶν μετὰ τῶν στρατιωτῶν των, ἐστασίασαν καὶ ἀνεκήρυξαν τὸ

Σύνταγμα. Τὸ κίνημα εἶχε προπαρασκευασθῇ ὑπὸ τοῦ μυστικοῦ κομιτάτου ἢ «Ἐνωσις καὶ Πρόοδος» καὶ ἐπέτυχε καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν. Τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς φρουρᾶς Ρέσνας ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι συνάδελφοί των τῶν φρουρῶν Μοναστηρίου, Ἀδριανουπόλεως, Θεσσαλονίκης, Σμύρνης καὶ πρὸ τῆς πίεσεως αὐτῆς ὁ Ἀβδοῦλ Χαμίτ ἠναγκάσθη τὴν δεκάτην Ἰουλίου νὰ παραχωρήσῃ τὸ Σύνταγμα καθ' ὅλην τὴν Αὐτοκρατορίαν. Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος, καίτοι συμφέρον εἶχεν ἡ Τουρκία νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν πυορροοῦσαν κατάστασιν ἐσωτερικῶς, ἐν τούτοις μὲ τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα ὅπερ τὸν διακρίνει, ἐξεδήλωσε τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὸν θαυμασμόν του ἀκόμη, διότι ἐπὶ τέλους ἡ Τουρκία ἐλυτρώθη ἀπὸ τὰ πιεστικά δεσμὰ τῆς Χαμητικῆς ἀπολυταρχίας.

Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐκ Παρισίων καὶ Βερολίνου, οἱ ἐπιφανέστεροι Νεότουρκοι, οἱ ὅποιοι διετέλουν εἰς ἑξορίαν ἢ εἶχον καταδικασθῇ ὑπὸ τοῦ Χαμίτ διὰ τὰς Συνταγματικὰς ἐνεργείας των παρὰ τῷ στρατῷ καὶ τῷ λαῷ. Οἱ ζήσαντες ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἦσαν οἱ περισσότεροι, δὲν εὕρισκον λόγους νὰ ἐκφράσουν τὸν θαυμασμόν των πρὸς τὴν Δημοκρατίαν, διότι τοὺς ἐπετρόπη νὰ ἐργασθῶν ἐλευθέρως καὶ ἄνευ προφυλάξεων ὑπὲρ τῆς χώρας των, ἐνῷ ἀντιθέτως εἰς τὸ Βερολῖνον ὑπέστησαν πραγματικὸν διωγμὸν ὅσοι ἐξεδήλωσαν ἐνεργείας κατὰ τοῦ Ἀβδοῦλ Χαμίτ.

Ὁ νεοτουρκισμὸς ἦτο μία ὡραία ἰδέα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τὸ κίνημά των εἶχε προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τοῦ κόσμου. Πάντες σχεδὸν ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν κατοίκων, καὶ ἤνοιξαν τὰς ἀγκάλας των πρὸς τοὺς νεαροὺς σπαθοφόρους, οἱ ὅποιοι ἠσπάζοντο τοὺς ἱερεῖς μας συγκινητικώτατα καὶ τοὺς ἐβεβαίουν περὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης των. Μόνον ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ, ἡ μεγαλειτέρα Ἑλληνικὴ διάνοια, μετὰ τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, εἶχε δισταγμοὺς πρὸς τοὺς Νεοτούρκους καὶ δὲν ἐδίστασε δημοσίᾳ εἰς μίαν συνέντευξιν του νὰ προείπῃ τὸν ὀλεθρον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν Τουρκίᾳ, ὁ ὁποῖος θὰ προήρχετο ἐξ αὐτῶν τῶν Νεοτούρκων. Οἱ καφενειολογοῦντες ἐν Ἀθήναις πολιτικοί, καὶ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν πολιτικὴν, νόμιζον ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου προέκυψε τὸ πρῶτον μόνον κατὰ τὸ 1914. Καὶ ἄλλοι μὲν

ισχυρίζονται ότι ὁ διωγμὸς ἐγένετο διὰ τὴν τιμωρηθῆναι ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν συμμετοχὴν της εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1912 καὶ τὴν κατοχὴν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἄλλοι δέ, οἱ περισσότερον ἀνιστόρητοι, ἐπιρρίπτουν τὴν εὐθύνην εἰς τὸν δημιουργὸν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον!!

Εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ἐξήσαμεν κάτω ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἀνατολῆς καὶ παρηκολουθήσαμεν τὸν Νεοτουρκισμόν ἐκ καθήκοντος πατριωτικοῦ, εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ Νεότουρκοι δύο σκοποὺς εἶχον ἀποφασίσαι νὰ πραγματοποιήσουν μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος. Τὴν ἐξόντωσιν τοῦ τυράννου τῶν Ἀβδουλ Χαμήτ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Βεβαίως τὸ πολὺ πλῆθος τῶν Νεοτούρκων δὲν ἐγνώριζε τὰ πραγματικὰ σχέδια τῶν κορυφαίων τοῦ Κομιτάτου, οὔτε ἦτο δυνατόν οἱ Ἕλληνες νὰ φαντασθοῦν ὅτι ὁ Νεοτουρκισμὸς θὰ εἶχεν ὡς ἐπακολούθημα, μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του, τὴν καταστροφὴν τῶν. Οἱ Νεότουρκοι ἐπιθυμοῦν εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀποκατασταθοῦν εἰς κράτος ἀνεξάρτητον. Δὲν δύνανται νὰ καταργήσουν τὰς διομολογήσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ κατ' ἀνάγκην ἐπιτίθενται ἀμέσως κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐπιθυμοῦν τὰ πάντα νὰ μεταβάλουν ἐντὸς ἐνὸς εἰκοσιτετραώρου. Ἀδιάφορον ἂν δὲν ἔχουν πολιτισμόν, ἐμπόριον, ναυτιλίαν, τέχνην, ἐπιστήμην, πνευματικὴν κίνησιν. Ἐννοοῦν νὰ ἀνατρέψουν νόμους φυσικοὺς μὲ ἓνα μανιφέστον τῆς Λέσχης τῶν. Ὁ ἰατρὸς Ναζήμ, εὐρίσκόμενος κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1908 εἰς τὴν Σμύρνην ἀπεκάλυψε, πρὸς γενικὴν κατάπληξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, τοὺς πραγματικοὺς σκοποὺς τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου». Ὁ δικηγόρος καὶ ποιητὴς τῆς Σμύρνης κ. Μιχαὴλ Ἀργυρόπουλος, ἔσχε πολὺχροτον συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ναζήμ. Ὅ,τι μετὰ τῶν ἐλέγχθη, καὶ εἶχε σχεδὸν ἐπίσημον χαρακτῆρα, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Νέαν Σμύρνην». Ὁ Τοῦρκος ἔλεγε καθαρὰ τὴν γνώμην τοῦ Κομιτάτου. Ὅλοι οἱ Νεότουρκοι ἀπέβλεπον εἰς μίαν Πανισλαμικὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἀποτίναξιν πάσης ξένης ἐπιρροῆς ἀπὸ τὸ Κράτος τῶν. Ἰδιαιτέρως ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκτουρκίσουν τὰ σχολεῖα καὶ νὰ προπορευθοῦν αὐτοὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους, ἐμπορικοὺς καὶ ἐκπαιδευτικούς. Ὁ Ναζήμ δὲν ἀπέκρυψεν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν αἷσθημα πρέπει νὰ μειωθῇ, ὅχι μόνον εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ καὶ ὅπουδήποτε ἐκδηλοῦται ἀκράτητον καὶ ἐπιβλητικόν, πρὸς σωτηρίαν

ᾤθηεν τῆς Τουρκίας. Πρὸς πιστοποίησιν τῶν ἰσχυρισμῶν μας, εἰς ἕτερον κατωτέρω κεφάλαιον, δημοσιεύεται ὁλόκληρος ἡ βαρυσήμαντος καὶ ἱστορικὴ συνέντευξις μετὰ τοῦ Ναζήμι βέη. Ὅτι ἐγένετο λοιπὸν κατὰ τὸ 1914 προσελέχθη κατὰ τὸ 1908. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Νεοτουρκικοῦ Συντάγματος ἀρχίζει ὁ διωγμὸς καὶ ἡ ἀρπαγή. Οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι ὑφίστανται καταδίωξιν ἀνυπόφορον, λόγῳ τοῦ ἐνωτικοῦ κινήματος τῆς Κρήτης, τὸ ὁποῖον ἐπηκολούθησεν ἀμέσως μετὰ τὸ πραξικόπημα τῶν Βουλγάρων ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ. Ἑκατοντάδες Ἑλληνικῶν καταστημάτων ἐν Σμύρνῃ, Θεσσαλονίκῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει διαλύονται καὶ οἱ διευθυνταὶ τῶν φυγαδεύονται ὑπὸ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν. Τὸ μπουκοτὰς ἔχει κηρυχθῇ καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν κατὰ παντὸς Ἑλληνικοῦ, καὶ ὁ ὄχλος ἡγουμένου τοῦ Κερήμι Ἀγᾶ καὶ ἄλλων ἀχθοφόρων μελῶν τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου», σαβδίζει καθ' ὁδὸν πολίτας Ἕλληνας, διαρπάζει καὶ ἐνσπείρει τὸν πανικόν. Πληθυσμοὶ οἱ ὁποῖοι εἶχον δώσῃ ζωὴν πραγματικὴν ἐπὶ αἰῶνάς ὁλοκλήρους εἰς τὴν Τουρκίαν, ἤδη σύρονται εἰς τὰ Τουρκικὰ μπουδρούμια ὥς οἱ τελευταῖοι τῶν κακούργων καὶ ἐκδιώκονται ὥς ἀληταὶ ἀπὸ τὴν Νεοτουρκικὴν ἀστυνομίαν. Ὁ ὄχλος φανατίζεται διαρκῶς μετὰ τὴν Κρητικὴν ὑπόθεσιν. Τὸ σατανικὸν σχέδιον τοῦ Κομιτάτου ἐπιτυγχάνει θαυμασίως. Πρῶτον οἱ Ἕλληνες πολῖται καὶ κατόπιν οἱ ραγιαδες. Αἱ διαμαρτυρίαι τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος δὲν μετριάξουν τὴν ὁρμὴν τοῦ Νεοτουρκισμοῦ. Ἀπεναντίας μάλιστα τοῦ δίδουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξαγριωθῇ περισσότερον. Πολῖται Ἕλληνες, ἐμπορευόμενοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρασίας ἢ τῆς Μακεδονίας, ἐκδιώκονται πρὸς τὰς παραλίους πόλεις ὑπὸ τοὺς γιουχαΐσμοὺς τοῦ Τουρκικοῦ ὄχλου καὶ τὰ ἀναθέματα τῶν σαρικοφόρων. Καὶ ἐν τούτοις ἐορτάζεται ἀκόμη τὸ γεγονός τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος καὶ κυνικώτατα οἱ κορυφαῖοι τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου» βροντοφωνοῦν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητά καὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς Νέας Τουρκίας.

Ἐπὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ἕκαστος δύναται νὰ ἐρωτήσῃ: «Ποῖον ρόλον ἔπαιξεν ὁ Γερμανισμός;» Ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε δύσκολος. Τὸν κυριώτερον. Οἱ μυστικοὶ πράκτορες τοῦ βαρὼνου Μαρσάλ, τοῦ ὁδοστρωτῆρος αὐτοῦ τῆς Μ. Ἀσίας, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος, ἐτέθησαν εἰς τὴν διά-

θεσιν τῶν Νεοτούρκων. Ἡ Πανισλαμικὴ πολιτικὴ, εἶνε οὕτως εἰπεῖν, τέκνον καὶ ἀπαύγασμα τῆς Παγγερμανικῆς πολιτικῆς. Οἱ Γερμανοὶ εὐρίσκουν κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν νὰ κυπτήσουν ὅλους τοὺς ξένους, νὰ τοὺς συντρίψουν ἀσφαλέστερον καὶ νὰ τοὺς ἀντικαταστήσουν κατόπιν παντοῦ. Ἐργάζονται μυστικώτατα καὶ μὲ ὑπομονήν. Τὸ κέντρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασίζουν τὴν ἐπιτυχίαν των, εἶνε ἡ Νεοτουρκικὴ Λέσχη. Ἡ «Ντόιτς-Μπάγκ» παρέχει ἀφθονα κεφάλαια. Ἐχουν ἀνάγκην οἱ Νεότουρκοι ὑλικῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ Γερμανισμὸς τοὺς προσφέρει ἀφθονα τὰ μέσα. Ἀνοίγουν ἀμέσως εἰς τὴν Κων/πολιν, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Σμύρνην ἑκατοντάδας παραγγελιοδοχικῶν γραφείων. Τὰ μεγάλα ὑπερωκεάνια τῆς γραμμῆς Ἀμβούργου - Εὐξείνου, μεταφέρουν διαρκῶς τὸν Γερμανικὸν κόσμον πρὸς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ διὰ νὰ ἀποπληρώσουν τοὺς Τούρκους ἀσφαλέστερον ἀποφασίζουν Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοὶ ἐμπορικὰς ἐκδρομὰς εἰς τὴν Τουρκίαν, εἰς τὰς ὁποίας δίδεται πανηγυρικῶς καὶ ἐπίσημος σχεδὸν χαρακτὴρ. Οἱ Τούρκοι, διὰ νὰ μὴ καθυστερήσουν καὶ αὐτοί, ἀνταποδίδουν τὴν ἐπίσκεψιν καὶ γειμίζουσι τὰ στήθη των παρόσημα καὶ ἀναμνηστικὰ μετὰλλα.

Ἀλλ' ὅ,τι ἐγένετο μὲ τὴν προπαγανδιστικὴν κίνησιν τῆς «Ντόιτς-Μπάγκ», εἶνε καταπληκτικόν. Τὸ Γερμανικὸν αὐτὸ ἴδρυμα εἶνε τὸ κέντρον πάσης κατασκοπείας τὸ ὁποῖον παρέχει ποσὰ μεγάλα πρὸς ὅλους ὅσοι καταφθάνουν ἐκ Γερμανίας διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν Τουρκίαν. Εἰς μίαν ἡμέραν, τὸν χειμῶνα τοῦ 1908, ἤνοιξαν διακόσια καταστήματα Γερμανικά, μικρὰ καὶ μεγάλα. Ἰδιαιτέροι ἀπεσταλμένοι Γερμανοὶ περιήρχοντο τοὺς τουρκικοὺς συνοικισμοὺς καὶ προσέφερον εἰς αὐτοὺς συστατικὰς ἐπιστολάς μὲ τὰς ὁποίας ἠδύνατο νὰ προσέλθουν εἰς τὴν «Ντόιτς-Μπάγκ» καὶ νὰ δάνεισθουν χρήματα. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐγένοντο χωρὶς θόρυβον, μὲ προγραμμα, μὲ σύστημα, μὲ ὑπομονήν καὶ κανονικότητα ἀφάνταστον.

Ὁ Νεοτουρκισμὸς ἔχει πλέον συνδεθῆ μετὰ τὸν Γερμανισμὸν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐργάζονται διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Τουρκίας! Ἡ κατάκτησις τῶν Γερμανῶν αὐξάνει καθημερινῶς καὶ τὸ ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως ἐκ Γερμανίας πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ὀγκοῦται. Πυκνοῦται ἡ θαλασσία συγκοινωνία καὶ ἀπὸ τῶν Ἀνατολικῶν θαλασσῶν μέχρι τοῦ Ἀμβούργου διασταυροῦνται ἑκατοντάδες ἀτμοπλοίων. Κατ' ἀνακοίνωσιν τῶν Γερμανικῶν ἀτμοπλοϊκῶν

ἔταιρειῶν πρὸς τὰς Νεοτουρκικὰς λέσχας τὰ μέλη αὐτῶν δύνανται νὰ ταξειδεύουν καὶ δωρεὰν ἀκόμη μετὰ τὴν Γερμανικὴν σημαίαν. Ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης πολιορκοῦνται διαρκῶς καὶ ἀπειλοῦνται οἱ Ἕλληες, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἕλληνες, κατὰ τὸν τρομακτικώτερον τρόπον. Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐμπορικὴν κίνησιν οἱ Γερμανοὶ δὲν ἔλησμόνησαν καὶ ἓνα τμήμα Ἀγγλικοῦ σιδηροδρόμου, τὸ ὁποῖον ἀπέμενε ἀθικτὸν ἀκόμη. Τὸ τμήμα Σμύρνης πρὸς τὸν Κασσαμπᾶ καὶ τὸ Ἀϊδίνιον. Ἡ σύμβασις εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας ἀρκετὰ χρόνια ἀκόμη καὶ ἔπρεπε νὰ εὐρεθῇ μία δικαιολογία ἰσχυρὰ πρὸς ἀρπαγὴν. Οἱ Γερμανοὶ, εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν, μεταχειρίζονται ὡς ὄργανον τὸ χαϊδεμένο των παιδί, τὸν Ἐμβέρ, ὃ ὁποῖος εὕρισκετο τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1908, εἰς τὴν Σμύρνην.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος ἰδρύθησαν πλεῖστοι Ἑλληνικοὶ σύλλογοι ἐν Σμύρνη—οἱ ὅποιοι ἐπρόκειτο κατόπιν ν' ἀποτελέσουν τὴν πανεργατικὴν ἑνωσιν ὑπὸ ἓνα πρόγραμμα καὶ μίαν διεύθυνσιν. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, οἱ ὑπάλληλοι καὶ ἐργάται τοῦ Ἀγγλικοῦ σιδηροδρόμου χρησιμοποιοῦντες τὰς ἐλευθερίας των καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν σωματείων, ἐξήτησαν αὐξήσιν τῶν μισθῶν των καὶ ἐλάττωσιν τῶν ὡρῶν τῆς ἐργασίας των. Ἡ Ἐταιρεία ἀπέρριψε τοὺς ὅρους των ἢ ἐδέχθη νὰ συζητήσῃ μερικὸς ἐξ αὐτῶν. Τὸ προεδρεῖον τοῦ συνδέσμου των ὁμως ἐπέμενε, ἐπῆλθε ῥῆξις μετὰ τὴν Ἐταιρείαν καὶ ἐκηρύχθη γενικὴ ἀπεργία. Τὴν ἀπεργίαν ταύτην ὑπεβοήθησαν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ κατὰ τὸν λυσσώδεστον τρόπον. Οἱ ὑπάλληλοι καὶ ἐργάται ἐγένοντο κάτοχοι τριῶν μηχανῶν καὶ ἀρκετῶν βαγονίων, διωργάνωσαν ὑπηρεσίαν καὶ ἐξηκολούθουν νὰ ἐπιτηροῦν τὴν γραμμὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν καὶ νὰ ἀπειλοῦν διαρκῶς τὴν ἑταιρείαν. Τὰ πράγματα ὤξυνθησαν εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον. Οἱ περισσότεροι ἐργάται ἤρχισαν νὰ πεινοῦν καὶ νὰ ἔχουν ἀνάγκην ἐργασίας. Ἀπόπειρα πρὸς χρηματισμὸν ἐκ μέρους τοῦ ἐν Σμύρνη Γενικοῦ Γερμανικοῦ Προξενείου ἀπεκρούσθη κατὰ τρόπον πανηγυρικόν. Ὁ Γενικὸς πρόξενος ὁμως τοῦ Κάϊσερ δὲν ἀπελπίζεται. Ἀναθέτει τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸν Ἐμβέρ καὶ ἐλπίζει παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ νεαρὸς ταγματάρχης, τὸ εἶδωλον τοῦ Τουρκικοῦ λαοῦ, καλεῖ ἀμέσως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Κραϊμερ τὸν δημιουργὸν τῆς ἀπεργίας Δημή-

τριον Κοτζαμάνην, διευθυντὴν τῆς ἐργατικῆς Ἐφημερίδος «Ἐργάτης» καὶ ὑπὸ τύπον ἐπίσημον καὶ μυστικὸν τοῦ λέγει :

— Θὰ προσφέρῃς μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν, ἔαν παρατείνῃς τὴν ἀπεργίαν. Κατὰ τὴν σύμβασιν ἔαν ἡ κίνησις τῶν τραίνων σταματήσῃ ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας ἡ ἔταιρεία κηρύσσεται ἔκπτωτος καὶ περιέρχονται ὅλα τὰ δικαιώματα εἰς τὸ Κράτος. Σοῦ δίδω τὸν λόγον μου ὅτι διὰ τὰς ὑπηρεσίας σου αὐτὰς θὰ ἀμειφθῇς ὅπως ἐγὼ γνωρίζω.

Ὁ ἐν λόγῳ διευθυντὴς τοῦ «Ἐργάτου» κατενόησεν ἀμέσως ὁλόκληρον τὸ σατανικὸν σχέδιον Τούρκων καὶ Γερμανῶν καὶ ὑπέσχεθη εἰς τὸν Ἐμβέρ ὅτι θὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς ἀπεργούς. Σπεύδει ἀμέσως πρὸς αὐτούς, ἀποκαλύπτει τὸ τρομερὸν σχέδιον, ἀγωνίζεται παρὰ τῇ ἔταιρείᾳ νὰ ἐπιτύχῃ μερικὰς παραχωρήσεις, τὰς ἐπιτυγχάνει, καὶ οὕτω ἔληξεν ἡ ἀπεργία, πρὸς μεγάλην ἀγανάκτησιν τοῦ Ἐμβέρ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε τὴν ἐπιροὴν νὰ χρησιμοποίησιν ὡς ὄργανόν του ἓνα γκισούρ.

Συνεπεία τῶν Νεοτουρκισμῶν τοῦ 1908 ἡ Ἑλλὰς ὑφίσταται τὰς πρῶτας σοβαρὰς ἐνοχλήσεις τῆς Ἐξωτερικῆς Ἑλλάδος. Ἡ εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων ἀπηγορεύθη εἰς τὴν Τουρκίαν. Αἱ εἰκόνες τοῦ Βασιλέως Γεωργίου κατεξεσχίσθησαν καὶ ἐποδοπατήθησαν ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ὄχλου. Ἡ ἑλληνικὴ ἐφημερίς, ἡ ἀθηναϊκὴ, εἰσαγομένη μόνον διὰ τῶν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν ταχυδρομείων ἀπηγορεύθη, πράκτορες δὲ καὶ ἐφημεριδοπῶλαι ἐξυλοκοποῦντο καθ' ὁδὸν ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τῇ βοηθείᾳ αὐτῆς τῆς Ἀστυνομίας. Ὁ ἐμπορικὸς μας στόλος δὲν περιπλέει πλέον εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀκτὰς καὶ ἐπὶ ἔτος σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἀτμόπλοια Πανταλέοντος παραμένουν ἀκίνητα πρὸ τῆς προκυμαίας τῆς Σμύρνης. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Τουρκίας ὑφίσταται δεινὸν ἐξευτελισμὸν καὶ δεινотάτην πίεσιν. Ἡ Γερμανικὴ ἐμπορικὴ προπαγάνδα ἔχει ἂ ν ο ἰ ἔ ξ η κυριολεκτικῶς τὰ μάτια τῶν Τούρκων καὶ οἱ πράκτορες τῆς ψιθυρίζουν εἰς αὐτούς, «διατί δὲν ἀρπάζουν ἡ δὲν ἀγοράζουν τὰ καταστήματα τῶν γκισούρηδων ; » Τὸ χρῆμα εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν των καὶ ἡ ἀστυνομία δύναται προθυμότατα νὰ πετάξῃ πάντα Ἑλληνα ἀπὸ τὸ κατὰστημά του. Τὰ θεμέλια τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰσχυροῦ καὶ πολυχρονίου οἰκοδομήματος ὑποσκάπτονται ἀσφαλῶς ὑπὸ Τούρκων, Γερμανῶν καὶ Γερμανοεβραίων.

Καὶ ἀναφέρει ἡ ἱστορία μας παρόμοιον γεγονὸς ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων, τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ρώσων; Τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον τῆς Ρωσσίας κατέχει τὴν πρώτην θέσιν καὶ ἐκεῖθεν κατὰ διαφόρους ἐθνικὰς περιόδους κρισίμους ἀπεστάλησαν ἑκατομμύρια ρουβλίων. Εἰς τὴν Ἑγγλίαν κυριαρχεῖ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν τὸ μέγα κατὰσθημα Ράλλη τὸ ὁποῖον τροφοδοτεῖ χιλιάδας Ἑλλήνων ὑπαλλήλων, χωρὶς ποτὲ νὰ ἐκδηλωθῇ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οὐδὲ ἡ παραμικρὰ ἐχθρική διάθεσις. Καὶ δύνανται οἱ καφενειολογοῦντες ἐν Ἀθήναις, οἱ οὐδέποτε μελετήσαντες τὴν θέσιν τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε πνευματικῶς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἐλεύθερον Ἑλληνισμόν, ν' ἀρνηθοῦν ὅτι ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τὴν φιλελευθέραν διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐπαγιάθη καὶ δὲν ἀνεπτύχθη τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον; Ἀναφέρεται ἔστω καὶ μία περίπτωσις Ἀγγλικῆς διαθέσεως πρὸς ἐξόντωσίν μας; Ἀπεκαλύφθη ποτὲ σπείρα προπαγανδιστῶν, ὥς ἡ γερμανική, κατὰ τοῦ ἐμπορίου μας; Δὲν ἠδύναντο οἱ Ἕλληνες νὰ καταστήσουν τὴν Αἰγύπτου κέντρον τῶν ἐμπορικῶν ἐντὸς βραχυτάτου διαστήματος; Ὅστις διήλθεν ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐμελέτησε τὴν κατὰσθημα τὴν ἐμπορικὴν, ἐν πρᾶγμα ἀντελήφθη τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς Τραπεζάς, ὅχι μόνον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καίρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Πόρτ-Σαΐδ, εἰς τὸ Σουέζ, τὸ Ζαγαζίκ, τὴν Μανσούραν, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ Σουδάν ἀκόμη. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν Γερμανὸς κατῳρθῶνε διὰ τῶν Τούρκων νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Αἰγύπτου. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν φυλλοξήρα αὕτη τῆς Ἀνατολῆς μετεδίδετο καὶ εἰς τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Αἰγύπτου. Κυριαρχία τῆς Γερμανίας ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου θὰ ἐσήμαινε τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν παντὸς Ἑλληνικοῦ, ὅπως καὶ ἐν Τουρκίᾳ. Αἱ χιλιάδες τῶν ἐμπόρων μας θὰ ἠναγκάζοντο νὰ καταφύγουν εἰς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος, ἐνῷ τῶρα πλουτίζουν, θησαυρίζουν κυριολεκτικῶς καὶ ἐκμεταλλεύονται ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου τὴν εὐφορον χώραν τῆς Αἰγύπτου. Καὶ τοῦτο διότι τὸ πᾶν ἐκεῖ στεγάζεται μετ' τὴν Ἀγγλικὴν ἐλευθερίαν, τὸ μέγα δῶρον τοῦ ὁποῖου οὐδέποτε ἐστερήθησαν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ἀπολίτιστοι λαοί, οἱ ὁποῖοι ἠντύχησαν νὰ δεχθοῦν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀγγλικῶν σημαίαν. Ἡ εἰρηνικὴ μετ' αὐτῶν συμβίωσις τῶν εἶνε τρανοτάτη περὶ αὐτοῦ ἀπόδειξις.

**Η ΠΡΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΕΔΗΛΩΘΗ ΑΠΟ ΤΟΥ
1908.—ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕ ΤΟΝ
ΝΑΖΗΜ ΒΕΗΝ**

“Ὅπως καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρεται, ἡ προγραφή τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Τουρκίας, ἀπεφασίσθη ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος. Ἰσχυρίσθησάν τινες ἐν Ἀθήναις, ὅτι ἡ ἐξόντωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ προεκλήθη ὑπὸ τοῦ . . . Βενιζέλου!!! Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι οὐδέποτε ὁ παλαιὸς πολιτικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος ἐμελέτησε τὴν θέσιν τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Ἑλληνισμὸς ἀνώτερος κατὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνισμοῦ, μόλις ἐπάτησε τὸν πόδα του εἰς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος καὶ τὸ ἡσπιάσθη μετὰ δακρύων, ὕβρισθη, περιεφρονήθη ὑπὸ μερίδος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τύπου καὶ τοῦ ἀπεδόθησαν χαρακτηρισμοί, οἱ ὅποιοι τοῦ ἐθίζαν βαθύτατα τὸν ἐθνισμὸν του, ἐθνισμὸν ὃν διετήρησεν ἐπὶ πεντακόσια χρόνια μαύρης σκλαβιάς, ἀμείωτον καὶ ἐπιβλητικόν.

“Ὁ Νεότουρκος Ναζήμ τὰ λέγει πολὺ καθαρὰ τὰ πράγματα. Ἰδοὺ ὁλόκληρος ἡ συνέντευξις του. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Σμύρνῃ εἰς τὴν «Νέαν Σμύρνην» καὶ ἀμέσως κατόπιν ἐν Ἀθήναις τὴν 8 Σεπτεμβρίου τοῦ 1908 εἰς τὰς «Ἀθήνας» εἰς τὸ ὑπ’ ἀριθμὸν 2126 φύλλον. Ἡ συνέντευξις αὕτη ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ ἐγκρίτου δικηγόρου καὶ ποιητοῦ κ. Μιχαὴλ Ἀργυροπούλου.

ΣΜΥΡΝΗ, 4 Σεπτεμβρίου 1908, (ταχυδρομικῶς).—Ἡ κάτωθι μακρά, ἐπὶ δίωρον περίπου, συνέντευξις ἐξετυλίχθη ἐν τῇ ἐπαύλει εὐγενοῦς Ἀγγλου ἐν Βουρνόβα τῆς Σμύρνης παρουσίᾳ καὶ ἄλλων, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ ἀνταποκριταὶ τοῦ «Temps» Παρισίων καὶ τοῦ «Levant Herald» Κων/πόλεως, ὁ Πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας. Ἡ συνέντευξις κυρίως ἀφεώρα τὴν δημοσιογραφικὴν διερεύνησιν τῶν διαφορῶν Ἑλληνικῶν ζητημάτων, ἅτινα ὑπηγέρθησαν καὶ συζητοῦνται μετὰ τὴν ἐν Τουρκίᾳ ἐπελθοῦσαν μεταπολίτευσιν, ἐνέχει δὲ τοῦτο τὸ οὐσιῶδες, ὅτι περικλείει ἀπεριστρόφους καὶ διαυγεῖς τὰς ἐπὶ τούτῳ γνώμας τοῦ Κομιτάτου **Ἐνωσις καὶ Πρόοδος**, οὗ εἰς τῶν ἀρίστων καὶ μᾶλλον ἐνεργῶν ἀντιπροσώπων εἶνε καὶ ὁ ἤδη ἐν Σμύρνῃ Ναζήμ βέης. Ἡ ὁμιλία, ἐκατέρωθεν ἐπισπενδομένη, ἤρξατο εὐθὺς ἐπὶ τοῦ θέμα-

τος τῶν ἤδη ὑπὸ τοῦ Κομιτάτου ἐπιτοπίως ἐνεργουμένων μεγάλων ἐράνων.

—Ἐχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν πολλὰ πράγματα, εἶπεν ὁ ἀξιότιμος συνομιλητής μου, καὶ συνεπῶς ἔχομεν ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων. Οἱ διεξαγόμενοι ἔρανοι ἀποσκοποῦσι τὴν πληρῶσιν καὶ ἰδιαίτιστα τὴν ἰδρυσιν σχολῶν καὶ ὀρφανοτροφείων, ἅτινα εἰσὶ πρώτιστα ζητήματα φιλανθρωπίας. Διὰ τὴν ἰδρυσιν τῶν σχολῶν ἔχομεν καὶ ἄλλον σπουδαιότατον λόγον. *Ἐκεῖ βαθμιαίως θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐθνικὴ ἰσοπέδωσις περὶ ἧς κηδόμεθα ἰδιασμένως.* Διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς κρύψω εὐθὺς ἕξ ἀρχῆς τὴν ἀκλόνητον γνώμην τοῦ Κομιτάτου. *Ἐννοοῦμεν*, καὶ τὸ ἐννοοῦμεν ἀντὶ πάσης θυσίας, νὰ *ἀφομοιώσωμεν ὑπὸ μίαν ἐθνικὴν ὀθωμανικὴν ἰδέαν* τὰ ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν στοιχεῖα, ὥστε νὰ μὴ γίνεται πλέον λόγος περὶ *πλειοψηφίας ἢ μειοψηφίας*, περὶ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ Ἀρμενίων καὶ Ἰσραηλιτῶν, νὰ μὴ λέγεται *ὁμεῖς καὶ ἡμεῖς*, νὰ μὴ πρωτεύῃ καὶ χωρίζῃ τὰ άτομα καὶ τὰς ομάδας ὁ Χριστιανισμός, ὁ Μωαμεθανισμός, ὁ Ἰουδαϊσμός, ἀλλὰ νὰ πρωτεύῃ καὶ νὰ τὰ ἐνώνῃ ἡ ἰδέα τῆς μιᾶς Ὀθωμανικῆς πατρίδος, ἧς ὅλοι ἀναξαιρέτως πρέπει νὰ εἴμεθα ἀφωσιωμένα τέκνα. Καὶ πρὸς τοῦτο ἄριστος ἀνὴρ εἶνε τὰ σχολεῖα. Βεβαίως δὲν σκεπτόμεθα με τοῦτο—ἅπαγε!—νὰ κλείσωμεν τὰ ἰδικά σας, εἰς τὰ ὅποια ἐλεύθερα, ὡς καὶ πρότερον, δύναται ν' ἀσκήται καὶ θ' ἀσκήται ἡ διδασκαλία, οὐδὲ θὰ μετέλθωμεν τὴν ἐλαχίστην κατ' αὐτῶν ἐπιβολήν.

«Ἀλλὰ εἰς τοιαύτην τελειότητα θ' ἀναγάγωμεν τὰ ἰδικά μας ἐπὶ τῇ βάσει εὐρωπαϊκῶν προγραμμάτων καὶ τῇ συνδρομῇ εὐρωπαϊκῶν ὀργανωτῶν, ὥστε βεβαιωθῇτε ὅτι μόνοι σας, αὐτόκλητοι θὰ πυκνώνετε τὰς φάλαγγας τῶν ἰδικῶν μας καὶ θὰ ἐρημώνετε ἐκεῖνα....

—Ἀλλὰ δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι οὕτω πως φρονῶν παραβλέπετε ἕξ ὁλοκλήρου τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, τὴν ἄμιλλαν, τὴν Ἑλληνικὴν ἐθελοθυσίαν;

—Ἡμεῖς στηριζόμεθα εἰς τὸν Νόμον τῆς φύσεως, τὸν ὁποῖον ἄλλως τε ἐγὼ καὶ ὡς ἐπιστήμων ἱατρὸς εἶμαι τεταγμένος νὰ σέβωμαι. Ὅλαι αὐταὶ αἱ φαινομενικῶς ὥραϊαι ἔννοιαι, αἱ ἐκπροσωποῦσαι τὴν τεχνητὴν ζωὴν, δὲν εἶνε παρὰ λέξεις ὥραϊαι κατὰ βάθος.

»Ἡ διάρκειά των, ἡ κυριαρχία των θὰ εἶνε πενταετής, δεκαε-

τής, τὸ πολὺ μιᾶς γενεᾶς. Τὸ αἶσθημα, ἡ θρησκεία, βαθμιαίως θὰ ἐξατμισθοῦν. Ἐπειτα θὰ κυριαρχήσῃ ἡ ὕλη, τὸ συμφέρον. Στρέψατε πανταχοῦ τὰ βλέμματά σας. Ὁ λαὸς τείνει πρὸς τὴν εὐημερίαν του, πρὸς τὸν θερμογόνον ἥλιον τῆς ὑλικῆς αὐτοῦ εὐδαιμονίας. Ὅταν τῷ παρουσιάσῃ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτὴν τὸ Κράτος, θὰ σπεύσῃ νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ καὶ τότε θὰ ἔχῃ ἄλλα ὑλικώτερα στάδια εἰς ἃ θὰ ἀπασχοληθῇ.

»Τὰ ἐργατικά, τὰ συνδικατικά, τὰ κοινωνιολογικά καὶ τὰ συναφῇ ἐν τοῖς εὐνομουμένοις Κράτεσιν, οἷον ἐν Γαλλίᾳ, ζητήματα θ' ἀπορροφήσουν ὅλα καὶ ὅλους, ἐν δὲ τῷ μωσαϊκῷ ἐκείνῳ τῆς πλουτολογικῆς καὶ οἰκονομικῆς πάλης, καθ' ἣν θὰ διευθύνῃ ἀναμίκτους τὰς κεχωρισμένας σήμερον ὁμάδας τὸ συμφέρον, δὲν θὰ ἔχῃ καιρὸν τὸ ἄτομον νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν αἰσθηματικῶν σας ἐννοιῶν. Ταῦτα γενικῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἰδικῶς περὶ τῶν Σχολείων... Ὁρφανοτροφείων, Βεηφοκομείων...

Κ' ἐπειδὴ ἐγὼ ἡτοίμασθην νὰ τὸν διακόψω.

—Θὰ μ' ἐρωτήσῃτε βεβαίως, ὡς Ἕλλην, μοὶ προσέθηκε μὲ περισσοτέραν τῶρα ἀποφασιστικότητα, περὶ τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης. **Βεβαίως αὐτὴ δὲν δύναται νὰ εἶνε παρὰ ἡ ἐπίσημος Ὀθωμανικὴ**, τὴν ὁποίαν ἄλλως θὰ ἐπιβάλλῃ ὁ αὐτὸς φυσικὸς Νόμος. Τὸ νέον Κράτος, διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὅλοι εἰργασθήμεν μὲ θυσίαν τῆς ζωῆς μας, ἐννοεῖ νὰ ζήσῃ ὡς τοιοῦτον. Ὅμοειδές καὶ ὁμόγλωσσον καὶ συμπαγιωμένον. Δὲν ἐξήλθομεν ἀπὸ τὴν μίαν συμφορὰν διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἄλλην. Δέον νὰ σημειωθῇ καλῶς ὅτι **οὐδέποτε ὠνειρευθήμεν νὰ ἴδωμεν, οὔτε θὰ ἴδωμεν τὴν Τουρκίαν μεταβαλλομένην εἰς Αὐστρίαν** μὲ τὰς πολυπλόκους φυλετικὰς καὶ γλωσσικὰς τῆς διαιρέσεις. Τὸ νεοτουρκικὸν πνεῦμα θ' ἀντιταχθῇ ἀπὸ τῆς σήμερον κατὰ πάσης ἐναντίας ἐφέσεως ἢ ἐκδηλώσεως τοιαύτης ιδέας. Θὰ καταρρίψωμεν ἀπὸ τῆς βάσεως τὰ ὄρια τοῦ τοιούτου γλωσσικοῦ καὶ ὁμοῦ φυλετικοῦ χωρισμοῦ καὶ πλειότερον ἀκόμη, αὐτὰς τὰς διακρίσεις καὶ διαιρέσεις τῶν συνοικιῶν, τῶν ἤδη σημειουμένων εἰς τοὺς χάρτας, καὶ ὑπὸ τῆς συνηθείας, ὡς μουσουλμανικῶν, ἑλληνικῶν, ἀρμενικῶν καὶ ἰουδαϊκῶν, καὶ θὰ ἰσοπεδώσωμεν ἐθνικῶς τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, διὰ τὸ καλὸν τῆς μιᾶς κοινῆς Πατρίδος. Ἄλλως, προκειμένου περὶ γλώσσης, ἡ Ὀθωμανικὴ γλῶσσα δὲν εἶνε παρὰ ἐν

ἀπάνθισμα τῶν ἄλλων γλωσσῶν καὶ αὐτῆς ἐν τισι τῆς Ἑλληνικῆς ἀκόμη· δὲν πιστεύω δὲ νὰ τὴν θεωρῆτε ἀκατάλληλον διὰ τὴν παγκόσμιον ἐν τῷ Κράτει χρῆσιν.

—Θὰ μοι ἐπιτρέψητε ἐν τούτοις νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι ὁ πολιτισμὸς συνυπῆρξε μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἠμφισβήτησε ποτὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ κάλλος, καὶ τῆς ὁποίας, ὥς καὶ ἄλλων στερρότατα καὶ ἀναποσπᾶστος ἔχεται τὸ ἀπανταχοῦ καὶ τὸ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

«Εἰδικώτερον δὲ προκειμένου περὶ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, μετὰ τὸ Σύνταγμα, ἐφρόνει τοῦτο καὶ φρονεῖ ὅτι, συνεπεία τῆς ἰσοτιμίας, εἰς τὰ μέρη τοῦλάχιστον ἐκεῖνα ἐνθα ὑπερτερεῖ δεσπόζουσα ἐξ ἱστορικῶν λόγων ἡ μητρικὴ τοῦ γλώσσα, καὶ γλώσσα τοῦ τόπου, ἔδει νὰ εἶνε αὕτη ἐπισήμως ἰσότημος μὲ τὴν Τουρκικὴν. Ἀλλως οἱ φυσικοὶ νόμοι περὶ ὧν μοι ὠμιλήσατε θὰ ἦσαν ἀνατρεπτικοὶ τῶν ὑπαρχόντων. Οὕτω φέρ' εἰπεῖν, εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος, εἰς Σμύρνην...»

Ὁ Ναζὴμ βέης ἔστη πρὸς στιγμὴν σκεπτικὸς καὶ μὲ κλίσιν τῆς κεφαλῆς ἐκδηλωτικὴν ὑποχωρητικὴν συγκαταθέσεως εἶπε:
—Δὲν ἐμπλέπω δυσκολίαν πράγματι εἰς τὰ μέρη ταῦτα, τὰ γένων ἔχον, πρὸς παραδοχὴν τῆς τοιαύτης γνώμης ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

—Καὶ ἡ γνώμη σας περὶ τῶν προνομίων;

—Ἐννοεῖτε βεβαίως τῶν Πατριαρχικῶν Προνομίων, διότι καθόσον ἀφορᾷ τὰς μετὰ τῶν ξένων διομολογήσεις (capitulations), καὶ ἂν αὐτοὶ ἔτι οἱ Εὐρωπαῖοι μᾶς ἐζήτουν τυχὸν νὰ τὰς ἄρωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, δὲν θὰ ἐστέργομεν, πρὸ τῆς τελείας ὁργανώσεώς μας, ἡμεῖς αὐτοὶ ν' ἀναλάβωμεν τὴν τοιαύτην εὐθύνην... Λοιπόν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα παρεχώρησεν ὁ Πορθητὴς εἰς τοὺς Ἑλληνας, μολονότι ἡ δημιουργηθεῖσα διὰ τοῦ Συντάγματος νέα τῆς ἰσότητος κατάστασις ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς καθιστῶσα ταῦτα ὅλως περιττά, ἐὰν μὴ καὶ ἐκδηλωτικὰ ὑπεροχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐπὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ, ἐν τούτοις διὰ πλείστους λόγους θ' ἀπομείνωσιν ἄθικτα.

«Ἡ ἐξέλιξις ὅμως τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ Νόμου καὶ ἡ ἐπὶ τὰ βελτίω ρύθμισις τῆς Διοικήσεως καὶ τῆς Δικαιοσύνης μετὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου θὰ ἐκμηδενίσῃ ταῦτα...

Ἄρκεϊ ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον νὰ μὴ μᾶς παρεμβάλωσιν ἐμπόδια εἰς τὴν συντέλεσιν τοῦ κοπιώδους ἔργου».

— Ἀλλὰ ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς μετὰ τοῦ Τύπου αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον μετὰ τοῦ Τύπου αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ἐξεδήλωσαν ἀμέριστον τὴν χαρὰν των καὶ τὴν ὑποστήριξιν διὰ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον μετὰ τόσων θυσιῶν ὠκοδομήσατε ὥστε δὲν ἐννοῶ...

— Θὰ μὲ ἐννοήσητε ἀμέσως, ἀφοῦ ἀπεφάσισα τίποτε νὰ μὴ σᾶς κρύψω, μὲ κίνδυνον ἔστω νὰ ἐγείρω θύελλαν περὶ ἐμέ, εἰς τὴν παρούσαν μου συνέντευξιν. Πλησιάζομεν ν' ἀπελπισθῶμεν τελείως μαζύ σας, κύριέ μου. Ἀδύνατον νὰ εὕρωμεν τὸν τρόπον **ἀμέσου συνεννόσεως** μετὰ τοῦ ἐν τῷ τόπῳ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Διότι φαίνεται ὅτι δὲν εἴσθε παρὰ τὰ ὄργανα μιᾶς ξένης τοῦ Κράτους αὐτοῦ πολιτικῆς, ἐννοῶ τῆς πολιτικῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἄνευ προηγουμένης διαταγῆς καὶ τοῦ μελετημένου Mot d'ordre, τῆς ὁποίας δὲν ἐννοεῖτε τίποτε νὰ πράξητε τὸ σύμφωνον μὲ τὸ γενικὸν τοῦ τόπου πρόγραμμα. Θέλετε παραδείγματα ἀπτά; Ἰδοῦ: Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐπρόκειτο νὰ προσλάβωμεν εἰς τὸ Κομιτάτον μας ἐπίλεκτα ἑλληνικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός μας. Θὰ ἦτο τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην μας διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἐπιβολήν. Ἀλλ' ἡ ἀπάντησις αὐτῶν ἐβράδυνεν. Ὅταν δ' ἐπιέσαμεν τὴν φανεράν διατύπωσιν τῆς γνώμης των, μᾶς εἶπον:—Ἀναμένομεν τὸν Πρόξενον· δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τίποτε πρὸ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ. Ἄλλο: Εἰς τὴν Μιτυλήνην μετέβησαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀντιπρόσωποι τοῦ Κομιτάτου μας διὰ σχετικὰς ἐνεργείας, καὶ ἐζήτησαν τὴν συγκρότησιν ἐπιτροπῆς ἐννοεῖται μὲ ἑλληνικὴν πλειονοψηφίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἡ αὐτὴ πολιτικὴ τῆς ἀναβολῆς τῆς ἀπαντήσεως. Προσφεύγομεν τότε εἰς τινὰς τῶν Προξένων Ἑλλήνας καὶ τούτους, οἵτινες καὶ μᾶς ἀπήντησαν: «Τί τὰ θέλετε! Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖθεν θὰ δοθῇ τὸ σύνθημα». Καὶ ἄλλο: Ἀπὸ ἡμερῶν ἐζητήσαμεν καὶ ἐδῶ, ἐν Σμύρνῃ, τὴν εἰς τὸ Κομιτάτον μας πρόσληψιν Ἑλλήνων. Μᾶς τὸ ὑπεσχέθησαν. Ἀλλ' εἶνε σήμερον ἡ τρίτη ἡμέρα τῆς συνεννόσεως ἐκείνης, καὶ οὐδεμία μᾶς ἐδόθη ἀπάντησις. Ἡ αἰτία δὲν μᾶς εἶνε ἄγνωστος, ἀν καὶ χορηγοῦσα ἡμῖν ἀφορμὴν πα-

ραπόνου. Ἀφοῦ δὲν ἐδόθη ἀκόμη ἀρμοδίως ἡ ἄδεια, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ δοθῇ ἡ ἀπάντησις ;

—Καὶ ὅμως λίαν πανθομολογούμενον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ συνειδήσει ὅτι, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἡ πεποίθησις ὅτι κυριαρχεῖ ἡ εἰλικρίνεια ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν συνταγματικῶν ἀρχῶν ἄνευ καμμιᾶς οὐσιαστικῆς διακρίσεως μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐθνοτήτων, πρῶτον, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἡ Ἑλλὰς καὶ τὸ ἐν τῷ τόπῳ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἔχουσι συμφέρον καὶ ποθοῦσι τὴν σταθερὰν παγίωσιν τοῦ συνταγματικοῦ ἔργου.

—Ἄ ! μὴ ἐπιζητεῖτε νὰ μὲ ἐκτοπίσητε τῆς μεμελετημένης μου γνώμης. **Ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ ὅλων τούτων εἶνε ὁ Ἑλληνικὸς σωβινισμός, ὅπως ἡ ἀφορμὴ ἄλλων ὁ φανατισμὸς ὁ Τουρκικὸς καὶ ἄλλων πάλιν ὁ Βουλγαρικὸς πατριωτισμός!** Οἱ Ἕλληνες ἐσυνήθησαν νὰ θεωρῶσι τοὺς Τούρκους ὡς πολὺ κατωτέρους αὐτῶν.

«Προσκεκολλημένοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδέαν δυσανασχετοῦσι νὰ ἐπικοινωνήσωσιν ἐν ἀδελφικῇ ἐκχύσει μετ' ἡμῶν. Καὶ ἐνθυμούμαι, ἐδῶ τὰς περὶ Ἑλλάδος διαλέξεις τοῦ φιλέλληρος Deschamps ἐν Παρισίοις, ὑπὸ τὰ θεομὰ χειροκροτήματα τοῦ ἀκροατηρίου καὶ τὴν κατωτέρω ἀφήγησίν του προκειμένου περὶ μιᾶς ἐπισκέψεώς του εἰς ἀκρόπολιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μικρασίας. «Ἡμεθα, λέγει ὁ Deschamps, μὲ τὸν συνοδόν μου Ἕλληνα ὁ ὁποῖος ἐβλεπε μελαγχολικῶς τὸν οὐρανόν. Τὸν ἠρώτησα διατί ἀτενίζει οὕτω πρὸς τὰ ἄνω. Καὶ ἐκεῖνος μοι ἀπήντησε: «Διὰ νὰ μὴ τὰ στρέψω κάτω καὶ βλέπω τὸν σύγχρονον αὐτὸν βαρβαρισμόν».

—Ἄλλ' ὁ Deschamps εἶνε φιλέλλην, Γάλλος ὅμως. Εἶνε λάτρεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀνέζη καὶ ἀνέλαμπε τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ ξηροῦ ἐκείνου βράχου τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, ὁ δὲ συνοδός του, καὶ αὐτὸς ἀρχαιοδίφης, ἔζη τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰς ἄλλους χρόνους, οἱ ὁποῖοι ἀναμφισβητήτως ἐπλησίαζον πλειότερον πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει.

—Σημαίνει ἀκριβῶς ὅτι εἴσθε οἱ αἰώνιοι σωβινισταί. Καὶ ἀλλοίμονον εἰς τοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι εὕρισκόμενοι εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐθνικοῦ ὑπερεγωῖσμοῦ, εὐρεθῶσιν αἴφνης κάτω εἰς τὴν

ἀσπλαγχνον πραγματικότητα. Ἡ ἀπογοήτευσις θὰ εἶνε φοβερά. Καὶ ἐξηγοῦμαι καθαρώτερα: Σήμερον ὑπολογίσεσθε ἐν Ἀνατολῇ 3,000,000 περίπου ψυχῶν. Ἦδη εὗρίσκεσθε ἐν μειονοψηφίᾳ, τοιαύτη ὅμως, ὥστε ἐνασμενίζετε κινούμενοι καὶ ἀπαιτοῦντες. Αὐριον ἢ ἐθνικὴ αὐτὴ μειοψηφία σας θὰ ἐλαττωθῇ καὶ διὰ τοῦς ἐκτεθέντας λόγους καὶ διότι — ἀκούσατέ το, σᾶς παρακαλῶ, πολὺ καλὰ—**ἡ ὑπάρχουσα πλειονοψηφία θὰ ἐπαυξηθῇ**. Δύο νέα ρεύματα θὰ συντελέσουν πρὸς τοῦτο: Πρῶτον μὲ τὴν ἡσυχίαν ἐν τῷ τόπῳ καὶ τὴν τάξιν, ἀνευ δὲ ἀδικαιολογήτων τοῦ λοιποῦ προετοιμασιῶν πολέμων, αἱ γεννήσεις, συντελούσης καὶ τῆς πολυγαμίας παρὰ Τούρκοις, θὰ πολλαπλασιασθῶσι. Δεύτερον. **Ἐκ τῶν πολλῶν ἑκατομμυρίων Τούρκων οἱ ὅποιοι εὗρίσκονται ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς νῦν αὐτοκρατορίας, μέγα μέρος θὰ εἰσρεύσῃ ἐν τῷ τόπῳ** φυσικῶς ἢ τεχνητῶς. Παρακολουθήσατε τὸ θέαμα καὶ σᾶς ἀφίνω νὰ μαντεύσῃτε τότε τὴν μοῖραν τῶν σημεινῶν σωβινιστῶν!

Ἀλλὰ τὰς ἰδέας ταύτας, ἂν δὲν ἀπατῶμαι ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἐντονὸν ἐθνικόφρονά ἐπιβολήν, δὲν τὰς συμμερίζεται ὡς πληροφοροῦμαι, καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἐν Τουρκίᾳ Κομιτάτων, τὸ ὑπὸ τὸν Πρίγκηπα Σαμπαχεδδὴν.

Ἐν τῷ σημείῳ τοῦτο ὁ Ναζήμ βέης ἐγένετο ζωηρότερος καὶ εἰς τόνον φωνῆς καὶ εἰς κίνησιν στάσεως. Καὶ μὲ νέαν γοργότητα φράσεως εἶπεν:

—Ὁ πρίγκηψ Σαμπαχεδδὴν; Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εὔρον καθ' ὅλην τὴν Μικρασίαν ἓνα κἄν φίλον τοῦ ἐδῶ, νομίζω δὲ ὅτι συνήντησά ποτε κάποιον τοιοῦτον εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐζητήθη, κατεβλήθη πᾶσα προσπάθεια διὰ μέσων, ὧν ἡ ἀνάπτυξις θὰ μᾶς ἔφερε μακρὰν, νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ ὀντότης του, ἡ ὁποία πράγματι δὲν ὑφίσταται, καὶ δὴ ὡς ἀρχηγοῦ Κομητάτου, ἀλλὰ χωρὶς ὁπαδούς. Ὁ Πρίγκηψ Σαμπαχεδδὴν; Ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶνε καλὸς πατριώτης, οὔτε μελετητὴς τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους, εἶνε μέλλων ἴσως βουλευτῆς, λάμπων μὲ τὸν Πριγκηπικόν του τίτλον καὶ μὴ ἐκπροσωπῶν τὰς γνώμας τῆς πατρίδος.

«Ἐπεξήτησε τώρα τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἔλλειψαι ὑποστηρίξεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ, μὲ κάποιον δῆθεν πρόγραμμα τῆς αὐτενεργείας τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον δὲν σημαίνει

τίποτε, καὶ τῆς Ἀποκεντρώσεως, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν ἄρνησιν τῆς ἐθνικῆς Ὄθωμανικῆς ιδέας.

» Ἄλλ' ἡ ἀποκέντρωσις εἶνε ὁ πολέμιός μας καὶ ἐφ' ὅσον ἡμεῖς πλειοψηφοῦμεν, καὶ πλειοψηφοῦμεν, θὰ τὴν πολεμήσωμεν πάσῃ δυνάμει. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ μὴ εἶπω περισσότερα.

— Τὸ Ἑλληνικὸν ἐν τούτοις στοιχεῖον, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦλάχιστον καὶ ἀλλαχοῦ, ἐξεδηλώθη ἀπροκαλύπτως εὖνουν ὑπὲρ τοῦ προγράμματος τοῦ Σαμπαχεδδὴν. Αἱ δ' Ἑλληνικαὶ ἐν τῇ Βουλῇ ψῆφοι...

— Αἱ Ἑλληνικαὶ ψῆφοι θὰ εἶνε ἐλάχιστοι ἀπέναντι τῶν πολλῶν Ὄθωμανικῶν. Μὲ τοῦτο ὅμως δὲν θέλω νὰ σᾶς εἶπω ὅτι θ' ἀντιδράσωμεν κατὰ τῆς ἐκλογῆς. Τοῦναντίον, θὰ συντελέσωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν εἰς τοῦτο. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐὰν εἰς τὸ Σαντζάκιον Σμύρνης ἀναλογοῦσιν ἐξ Βουλευταί, δὲν βλέπω ἐγὼ τοῦλάχιστον καμμίαν δυσκολίαν ὁρισμοῦ δύο Ἑλλήνων Βουλευτῶν ἐν τοῖς συνδυασμοῖς, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων σας δὲν φαίνεται καὶ μέγας. Τὸ περίεργον δὲ καὶ εὐχάριστον κατ' ἐμὲ εἶνε ὅτι πᾶσι πρώτοι οἱ Ὄθωμανοὶ ἐπιθυμοῦσι τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἑλλήνων Βουλευτῶν. Οὕτω κρατῶ ἐπιστολὴν Ὄθωμανῶν τοῦ Ὀδεμψίου, οἵτινες προτείνουν νὰ ἐκλεγῇ κάποιος ὁρθόδοξος Σταυράκης, προβλέπω δὲ ὅτι ἡ ὑποψηφιότης του θὰ ὑποστηρικθῇ ἀσφαλῶς ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν ἐκλεκτόρων. Ὡστε βλέπετε τοὺς καρποὺς τῆς ἀδελφοποιήσεως.

— Μίαν τελευταίαν ἐρώτησιν σᾶς παρακαλῶ, καίτοι ἐξερχομένην τῶν ὁρίων τῆς τυπικῆς συνεντεύξεώς μας. Παρακολουθεῖτε βεβαίως τελευταίως ἐν τῷ τύπῳ τὰς ἀπανθρώπους ἀδικίας τῶν Βουλγάρων κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονίας. Ποία ἡ περὶ τῶν Βουλγάρων, οὕτω παρανόμως ἐνεργούντων, γνώμη σας;

— Ἀναμφισβητήτως τὸ ἐκεῖ Κομιτᾶτον καὶ ὁ στρατὸς θὰ δώσωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας δικαιοσύνην. Θὰ ἐξασκηθῇ πρὸς τοῦτο ἡ πειθῶ, ἀλλ' ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει καὶ ἐὰν ἡ Βουλγαρία ἐξακολουθήσῃ φρονοῦσα ὅτι δύναται νὰ μᾶς ταράσῃ καὶ νὰ ἀπειλῇ, τὸ Τουρκικὸν Κράτος δὲν θὰ λείψῃ νὰ τῇ δώσῃ τὸ ὀφειλόμενον μάθημα.

Ἡ ἐσπέρα ἤδη εἶχε σκορπίσῃ τὸ σιωπηλὸν τῆς σκότος εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα αἱ μορφαὶ μόνις ἀμυδρῶς πλέον διεκρίνοντο.

Ἡὐχαριστήσαμεν τὸν ἀκούραστον συνομιλητὴν μας, διὰ τὴν φαινήν τῶν γνωμῶν του εἰλικρίνειαν καὶ ἀπλήθομεν. Μυρμηκιά χωρικῶν Ἑλληνοπαίδων ἔπαιζεν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ ὁ νοῦς ἀκράτητος ἐφέρετο πρὸς τὸ ἄγνωστον μέλλον».

* *

Τί συνέβη κατὰ τὸ 1914; Ὅ,τι προλέγει ἀνωτέρω ὁ Ναζήμβης. Ὁ Ἕλλην δικηγόρος προφητικώτατα προσθέτει τὰς ἀνωτέρω τελευταίας γραμμάς, διότι μετὰ πάροδον ἕξ μόλις ἔτων ὁ νοῦς τῶν χωρικῶν Ἑλληνοπαίδων ἀκράτητος ἐφέρετο πρὸς τὸ ἄγνωστον μέλλον.

Ἡ ἱστορικὴ συνέντευξις τοῦ Ναζήμ βέη προῦκάλεσε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολὺν θόρυβον καὶ πολλὰ σχόλια παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ Τύπῳ τῆς Τουρκίας. Αἱ δὲ «Ἀθῆναι», τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεώς της, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τῶν ἐξῆς ἀξιοσημειωτῶν φράσεων:

«... Συνέντευξις, εἰλικρινῶς διατυπουμενὴ, ἀποκαλύπτει τὰς ἀφοριστικὰς σκέψεις μερίδος τῶν Νεοτούρκων, εἰς πολλὰ δὲ σημεία δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν Τουρκίᾳ στοιχείου».

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ. — ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΡΑΞΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Οἱ Νεότουρκοι, ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος τῶν, πρὸς ἀντίπραξιν κατὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλλάδος, ἠγόρασαν, ἐπὶ πιστώσει ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, δύο παλαιὰ θωρηκτά, τὸν «Φρειδερίκον Γουλιέλμον» καὶ τὸ «Βαϊσεμπουργ», τὰ ὅποια ὠδήγησαν εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ Γερμανικὰ πληρώματα. Εἰς τὰ Γερμανικὰ θωρηκτά ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα «Βαρβαρόσας Χαϊρεντίν» καὶ «Τουργούτ Ρεΐς». Ἐπῆλθον τὰ γεγονότα τοῦ 1912. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ ξηρὰν συνέντριψε τοὺς Τούρκους, ὅπου τοὺς συνήντησε, καὶ μετέφερεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἀποθήκας της ἑκατοντάδας Τουρκικῶν τηλεβόλων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε χαραγμένα Γερμανικὰ γράμματα τῶν ἐργοστασίων Κρούπ. Ὁ στόλος της περιεπόλει διαρκῶς ἔξωθεν τῶν Δαρδανελλίων. Ὁ Τουρκικὸς στόλος δὲν ἀπεφάσισε νὰ

ἔξελθῃ. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ναῦται τοῦ στολάρχου Παύλου Κουντουριώτου κατελάμβανον τὰς νήσους μίαν πρὸς μίαν καὶ ἐπὶ τῶν φρουρίων των εἶδον οἱ κάτοικοί των τὴν κυματίζῃ ἢ κυανόλευκος. Εἰς μάτην προσκαλεῖ τοὺς Τούρκους ὁ στόλαρχός μας. Κρύπτονται ὀπισθεν τοῦ Ναγαρά ἡμέραν καὶ νύκτα. Οἱ Ἕλληνες ναῦται ἀνυπομονοῦν νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ νὰ τοὺς δείξουν τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τόλμην των. Ἐπὶ τέλους οἱ Τούρκοι ἀποφασίζουν ν' ἀντιπαράταχθῶν μὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐξέρχονται τῶν στενῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ναυμαχίας ὑπῆρξε καταστρεπτικὸν διὰ τοὺς Τούρκους. Ἐν ἀπεριγράπτῳ πανικῷ ἐπανέρχονται εἰς τὰ στενὰ καὶ μένουσιν ἐκεῖ ἐν ἀκινήσει μέχρι πέρατος τοῦ πολέμου.

Ἄλλ' ἡ θρασύτης τῶν Τούρκων δὲν ἔχει ὅρια. Μετὰ τὴν καταστροφὴν των καὶ κατὰ θάλασσαν, προβάλλουσιν ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν νήσων καὶ δυστροποῦν εἰς τὴν παραχώρησίν των, ὡς ἔαν ἠδύναντο νὰ τὰς καταλάβουν καὶ πάλιν. Τὸ ζήτημα τῶν νήσων, κατ' ἀπόφασιν τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λονδίνου, ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τῆς πρεσβευτικῆς συνδιασκέψεως καθὼς καὶ τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Τουρκία, διὰ τῆς Γερμανίας, ἀρχίζει πόλεμον ἀδιάκοπον ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν μὴ παραχώρησιν τῶν νήσων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἱ δυνάμεις τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας, τοῦτέστιν ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία, διεξάγουσιν ἀμείλικτον πόλεμον ἐναντίον μας, τόσον διὰ τὸ ζήτημα τῆς Βορείου Ἡπείρου ὅσον καὶ διὰ τὸ ζήτημα τῶν νήσων. Οἱ Τούρκοι ἐνθαρρύνονται διαρκῶς καὶ . . . ἀπειλοῦν!! Καὶ εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην τὸ νησιωτικὸν ζήτημα ἐλύθη ὑπὲρ ἡμῶν, τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσει καὶ ἐνεργείᾳ τῆς Ἀγγλίας. Πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας σὲρ Ἐδουαρδ Γκρέυ κατηγορηματικῶς ἐδήλωσεν ὅτι αἱ νῆσοι πρέπει νὰ παραχωρηθῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὰς κατηγορηματικὰς ταύτας δηλώσεις τοῦ Ἀγγλοῦ ὑπουργοῦ οὐδεμίαν ἀπάντησιν δίδουσιν οἱ Γερμανοὶ μετὰ τῶν συμμάχων των. Ἀπεναντίας ἐνεργοῦν διὰ τοῦ τύπου των ὅπως προκαλέσουν τὸν ἐρεθισμόν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἰδιαίτερώς τῆς τουρκικῆς. Ἰδοὺ τί μεταδίδεται τὴν ἐνδεκάτην Δεκεμβρίου τοῦ 1913 ἐκ Βιέννης πρὸς ὁλόκληρον τὸν Ἀθηναϊκὸν τύπον.

«Τηλεγραφήματα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀγγέλλουν ὅτι ἡ Πύλη ἔχει σκοπὸν νὰ προβάλλῃ ἀντιρρήσεις ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς προτάσεως διὰ τὸ ζήτημα τῶν νήσων. Ὁ ἐν Λονδίῳ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας διετάχθη νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ σερ Ἐδουαρδ Γκρέυ ἐπὶ τῆς **Ἀγγλικῆς προτάσεως**. Εἰς τὸ διάβημά της ἡ Τουρκία **ἐνισχύεται καὶ παρὰ τῶν Δυνάμεων Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας**».

Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο, ἐκ Βιέννης προερχόμενον, εἶνε ἀρκετὰ ἀποκαλυπτικὸν τῶν προθέσεων τῆς Γερμανίας καὶ τῶν συμμάχων της ἐναντίον μας. Τὴν δωδεκάτην Δεκεμβρίου 1913, νέα ἀποκάλυψις μεταδίδεται ἐκ Βιέννης πρὸς τὸν Ἀθηναϊκὸν τύπον. Τὰ κυριώτερα δημοσιογραφικὰ ὄργανα τῆς Βιέννης πληροφοροῦνται ὅτι «εἰς τοὺς διπλωματικοὺς κύκλους τῆς Βιέννης λέγεται ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ πρότασις, διὰ τὸ ζήτημα τῶν νήσων, **ἔ** ἀποκρουσθῇ **ὑπὸ τῶν Κεντρικῶν Δυνάμεων διότι ἀφίνει ἀνυπεράσπιστα τὰ Δαρδανέλλια καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν**».

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ «Τοαίτ» τῆς Βιέννης, ἔγραψεν εἰς τὸ ἑξωτερικὸν δελτίον της τὰ ἑξῆς: «Ὁ σερ Ἐδουαρδ Γκρέυ **ἀνυπομονεῖ** διὰ τὴν **βραδύτητα** τὴν ὁποίαν **ἐπιδεικνύουν** αἱ Κυβερνήσεις τῆς Τριπλῆς συμμαχίας, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀπάντησίν των εἰς τὴν Ἀγγλικὴν πρότασιν. Ὁ Ἀγγλος ὑπουργὸς **ἐξεδήλωσεν** ἐμμέσως τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως **ἡ πρότασις τοῦ πραγματοποιηθῇ** τὸ ταχύτερον, ἵνα λείψουν ἐκ τοῦ μέσου ζητήματα τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ προκαλέσουν ἐπιπλοκάς εἰς τὸ μέλλον».

Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται πανηγυρικῶτα ὅτι ὁ μὲν Ἀγγλος ὑπουργὸς **ἀνυπομονεῖ**, ἡ δὲ Γερμανία καὶ οἱ σύμμαχοί της προσπαθοῦν νὰ παρεκλύσουν τὸ ζήτημα καὶ νὰ ἐπιτύχουν λύσιν ἱκανοποιητικὴν διὰ τὴν Τουρκίαν. Ὅλοι αἱ ἐνέργειαι τῶν στρέφονται κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς προτάσεως καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Τούρκων, ἐργάζονται λυσσῶδως πρὸς δυσμενῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἀλλ' ἡ Ἀγγλία οὐδόλως ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἀποφάσεις της. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν Γερμανικὸν καὶ Αὐστριακὸν τύπον δίδεται ὡς ἑξῆς ὑπὸ τῶν «Τάιμς», εἰς τὸ φύλλον τῆς ἐβδόμης Ἰανουαρίου 1914.

«Εἶνε φανερόν ὅτι μόνον μία λύσις διαρκῆς καὶ ἱκανοποιητικὴ ὑπάρχει τοῦ ζητήματος τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου. Οἰοιδήποτε καὶ

ἂν εἶνε οἱ ὄροι οἱ προβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, αἱ ἑλλη-
νικαὶ νῆσοι δέον νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.
Οἱ Ἑλληνες ἔπαιξαν σπουδαῖον ρόλον ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ.
Ἀνέκτησαν τὸ στρατιωτικὸν γόητρον καὶ αἱ δυνάμεις τῶν ὑπέ-
στησαν μεγάλας ἀπωλείας. Ἐν γένει κατήγαγον ἀξιοσημειώτους
ἐπιτυχίας. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, καίτοι μικρὸς, ἔλαβε μέρος πρω-
τεῦον, κρίνας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκστρατειῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ
Θράκῃ. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶνε Ἑλληνες καὶ ζητοῦν νὰ παρα-
μείνουν ἠνωμένοι πρὸς τὴν μητέρα πατρίδα τῶν. Ἐὰν ὑπαχθοῦν
ἐκ νέου εἰς τὴν ξένην Κυβέρνησιν, ἡ Εὐρώπη θὰ εὗρεθῇ μετ' ὀλί-
γον πρὸ νέων ταραχῶν καὶ νέου Κρητικῷ ζητήματι. Δὲν πι-
στεύομεν νὰ εὗρεθῇ δύναμις ἡ ὁποία θ' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύ-
νην τῆς ἐκδιώξεως τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἐκ τῶν
νήσων διὰ ν' ἀποδώσῃ ταῦτα εἰς τὴν Τουρκίαν».

Ὑπὸ τὸν τόνον αὐτὸν ἐξακολουθεῖ ἡ συζήτησις εἰς τὸν Εὐρω-
παϊκὸν τύπον διὰ τὸ ζήτημα τῶν νήσων, σταθερὰ καὶ κατηγορη-
ματικὴ ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Γάλλων, ὑποπτος δὲ καὶ
ὑπερτουρκικὴ ἐκ μέρους Γερμανῶν καὶ Αὐστριακῶν. Αἱ κεντρικαὶ
Δυνάμεις ἀγωνίζονται νὰ ἐπιτύχουν χωρισμὸν τοῦ νησιωτικοῦ
ζητήματος ἀπὸ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ
ἐπιδιώκουν τὴν διάσπασιν τῆς ὁμοφωνίας τῆς Συνεννοήσεως. Ἡ
Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ρωσσία, πρωτοστατούσης πάντοτε τῆς Ἀγ-
γλίας, ἐπιμένουν εἰς τὴν ταυτόχρονον λύσιν ἀμφοτέρων τῶν ζητη-
μάτων. Καὶ ὑποχωροῦν μὲν διὰ τὴν Βόρειον Ἡπειρον, ἀφοῦ εἰς
τοῦτο λυσσῶδῶς ἐπιμένουν ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία μετὰ τῆς Γερ-
μανίας, ἐπιμένουν ὅμως διὰ τὸ νησιωτικὸν ζήτημα ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
λάδος καὶ θεωροῦν τὴν εὐνοϊκὴν λύσιν τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ζή-
τημά των.

Συνεπεῖα τῆς Γερμανικῆς πολεμικῆς καὶ τῶν συμμάχων της, ἡ
κοινὴ γνώμη ἀνησυχεῖ ἐν Ἑλλάδι καὶ οἱ νησιῶται, μόλις πρὸ
ὀλίγων μηνῶν ἐλευθερωθέντες, κατέχονται ὑπὸ εὐλόγου ταραχῆς.
Ὁ διπλασιάσας τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐμφυσήσας πνοὴν καὶ δύναμιν
εἰς τὸ σκελετῶδες Κράτος, ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἀποφασίζει
κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου τοῦ 1913 νὰ ταξειδεύσῃ εἰς τὴν Εὐρώ-
πην καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ πρὸ παντὸς τὴν Ρώμην, τὸ Βερολῖνον καὶ
τὴν Βιέννην. Ἐπὶ τοῦ ταξιδίου τούτου καὶ τῆς παρουσίας τοῦ

Ἐλευθερίου Βενιζέλου εἰς τὸ Βερολῖνον, ἰδοὺ τί γράφει ἡ γερμανικὴ Ἐφημερὶς «Τάγεμπλατ» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ :

«Ὁ Ἕλλην πρωθυπουργὸς ἔγεινε δεκτὸς εἰς τὸ Βερολῖνον παντοῦ μὲ τὸν σεβασμὸν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἡ προσωπικότης του ὡς «ἀνακαινιστοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνὸς τῶν μᾶλλον ἐπιτυχόντων πολιτικῶν τῆς νεωτέρας ἐποχῆς». Ὅλοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰ ἔθνικα Ἑλληνικὰ ἰδανικά, τὴν Δυναστείαν, τὸν λαόν, τὸν στρατὸν καὶ οἱ διαμένοντες ἐκτὸς τῶν πρώην συνόρων τοῦ Βασιλείου Ἕλληνες ὀφείλουν ἐξ ἴσου χάριτας ἐξ ὑποχρέωσews πρὸς τὸν ἐνεργητικὸν τοῦτον ἄνδρα. Ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τις τὴν ὄχι εὐχάριστον κατάστασιν τῆς χώρας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς στρατιωτικῆς ἐπαναστάσεως, πρὸ πενταετίας μόλις, ὅτε ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος μετὰ βασιλείαν 46 ἐτῶν ἐσκέπτετο νὰ παραιτηθῇ καὶ ὅτε ὁ τότε Διάδοχος καὶ ἤδη Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶχε καταθέσει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ κατόπιν τοὺς ἀγῶνας διὰ τὴν εἴσοδον τῶν Κρητῶν βουλευτῶν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τὴν ἀναμετάθεσιν τὴν εἰς τόσον σύντομον χρονικὸν διάστημα ἐπελθοῦσαν μεταβολήν. Ὁ Βενιζέλος, ὁ ὁποῖος πρὸ 17 ἐτῶν ἠγωνίσθη εἰς τὴν πατρίδα του Κρήτην διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς νήσου κατὰ τῶν πολεμικῶν πλοίων τῶν Δυνάμεων, ἀνεμίχθη μὲ τὴν ἐπιτηδεῖαν καὶ ἰσχυρὰν μέθοδόν του εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῆς Κρήτης. Ἡ ἐπιτηδειότης μὲ τὴν ὁποίαν κατώρθωσε καὶ ἐπανεῖδωσε τὴν ἡσυχίαν εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ἣτις εἶχε καταστραφῇ ὑπὸ τῶν κομμμάτων, ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος καὶ ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ Διαδόχου εἰς τὸν στρατὸν, ὁ τρόπος τινὰ διακανονισμὸς τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἡ βελτίωσις τῆς διεθνoῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος, ἐδικαιολόγησαν τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην πρὸς αὐτόν.

»Καὶ κατόπιν ἐπηκολούθησαν αἱ σημαντικαὶ ἐπιτυχίαι τοῦ πολεμικοῦ ἔτους, εἰς τὰς ὁποίας δὲν συνετέλεσεν ὀλιγώτερον τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ στρατοῦ ἡ συμμετοχὴ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τούτου, ὅστις προητοίμασε διπλωματικῶς τὰς ἐπιτυχίας ταύτας καὶ συνωμολόγησε τὴν συμμαχίαν ἐν ἀκριβεῖ ἐκτιμῇσει τοῦ ἀντιπάλου. Καὶ εἰς ὅλα ταῦτα δέον νὰ προστεθοῦν αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ διπλωμάτου Βενιζέλου ὡς ἀντιπροσώπου τῆς εἰρήνης ἐν Λονδίῳ καὶ ἐν τῇ συνομολογήσει τῆς εἰρήνης μετὰ τῆς Τουρκίας ἐν Ἀθήναις. Καὶ

ἤδη δέον νὰ ἐκτιμηθοῦν αἱ ὑπηρεσίαι του ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, διὰ τῶν ἐνεργειῶν του παρὰ ταῖς Μ. Δυνάμεις, χάριν τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος.

»Τὸ ταξίδιον, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν ὁ Πρωθυπουργὸς εἰς πᾶς Εὐρωπαϊκὰς πρωτευούσας καὶ τὸ ὁποῖον τὸν ἔφερεν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Βερολῖνον, συνδέεται, φυσικά, στενῶτατα μὲ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν, ἣ ὁποία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῶν Δυνάμεων. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδήλωσε, καθὼς ἀνήγγειλεν ὁ ἐν Κων/πόλει ἀνταποκριτὴς μας, τὴν ἐπιθυμίαν της νὰ διαπραγματευθῇ ἅπ' εὐθείας μετὰ τῆς Πύλης περὶ συνεννοήσεως καὶ τὸ Τουρκικὸν Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπασχολεῖται μὲ τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ νέου πρέσβεως κ. Πανᾶ. Ἄλλ' αἱ ἐλπίδες ὅτι θὰ πραγματοποιηθοῦν αἱ διαπραγματεύσεις αὗται πρὸς τὸ παρὸν εἶνε ἐλάχισται, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς μεγάλης διαφορᾶς γνωμῶν μεταξὺ τῶν δύο Δυνάμεων. *Θὰ ἦσαν δυνατὰ αἱ διαπραγματεύσεις αὗται μόνον διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς Μιτυλήνης καὶ τῆς Χίου διὰ τῆς κειμένης εἰς ὀλιγώτερον συμφέρουσαν θέσιν Ρόδου καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν ἀποκλίνουν διόλου ὑπὲρ μιᾶς τοιαύτης ἀνταλλαγῆς.*

Κατὰ τὴν «Τάγεμπлат» οἱ ἐν Βερολίνῳ ἀντὶ τῆς Χίου καὶ τῆς Μιτυλήνης μᾶς δίδουν τὴν . . . Ρόδον, ἣ ὁποία *κατέχεται* ὑπὸ τῶν συμμάχων των Ἰταλῶν.

Ἄλλ' εἶνε μόνον ἡ ἀρθρογραφία τῆς «Τάγεμπлат» ἐναντίον τοῦ νησιωτικοῦ μας ζητήματος; Ἴδου καὶ ἄλλαι Γερμανικαὶ ἐφημερίδες αἱ ὁποῖαι ἐκδηλώνουν τὸν φιλοτουρκισμόν των πανηγυρικώτερον. Ὁ ἐν Βερολίνῳ ἀνταποκριτὴς τοῦ Παρισικοῦ «Χρόνου» γράφων περὶ τῆς ἐκεῖσε ἐπισκέψεως τοῦ κ. Βενιζέλου, λέγει, ὅτι ὁ Βερολίνειος Τύπος ἔκαμεν εἰς τὸν Ἑλληνα πολιτικὸν ὑποδοχὴν μεμετρημένης συμπαθείας.

«Αἱ ἐφημερίδες, λέγει, αἱ ἔχουσαι ποιάν τινα πολιτικὴν σημασίαν, ὥς ἡ «Ἐφημερίς τοῦ Φόξ», ἣ ὁποία εἶνε συχνάκις ἡμιεπίσημος, καὶ ἡ «Ἐφημερίς τοῦ Σταυροῦ», τὸ μέγα ὄργανον τῶν συντηρητικῶν, συνιστοῦν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον νὰ δεχθῇ λύσιν τοῦ ζητήματος τῶν *νήσων ὡς τὴν ἐπιθυμεῖ ἡ Τουρκία.*

»Ἐὰν ἡ Ἑλλάς, λέγει ἡ «Ἐφημερίς τοῦ Σταυροῦ», ἐπιμείνῃ εἰς πᾶς ἀξιώσεις της, καὶ ἔὰν ἡ Τουρκία ἐπιτεθῇ, δὲν εἶνε δυνα-

τὸν νὰ ἀρνηθῇ τις εἰς τὴν τελευταίαν τὸ δικαίωμα νὰ προστρέξῃ εἰς τὸ ξίφος της. Ἐν τούτοις δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ φιλικὴ συμφωνία. Οἱ Ἕλληνες θὰ λάβουν εἰς ἀντάλλαγμα τῆς Χίου καὶ τῆς Μιτυλήνης μέρος τῶν Δωδεκανήσων.

»Εἰς νέος Βαλκανικὸς πόλεμος θὰ εἶχεν ἀποτελέσματα, πρὸς τὰ ὁποῖα παρεμβαλλόμενα τὰ σημερινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶνε ἴσα πρὸς τὸ μηδέν. Ὁ κ. Βενιζέλος θὰ πεισθῇ ἀληθῶς, κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του ἐν Βερολίνῳ, ὅτι παρὰ τὰς συμπαθείας μας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν τυχοδιωκτικὴν πολιτικὴν.

»Ἐγένετο λόγος περὶ διαπραγματεύσεων Ἑλληνικοῦ δανείου ἐν Βερολίνῳ. Φοβούμεθα ὅμως ὅτι τοιοῦτον δάνειον τὴν στιγμὴν αὐτὴν θὰ εὐνοήσῃ μίαν προσπάθειαν ἥτις δυνατόν νὰ καταλήξῃ εἰς πόλεμον παγκόσμιον. Ἐλπίζομεν ὅθεν ὅτι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἑλληνος πρωθυπουργοῦ δὲν θὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα.

Ἡ «Ἐφημερὶς τοῦ Φῶς» γράφει ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

«Ἡ κατοχὴ τῶν νήσων **Χίου καὶ Μιτυλήνης** δὲν εἶνε διὰ τὴν **Ἑλλάδα ζήτημα ζωτικόν**. Εἶνε ὅμως τοιοῦτον διὰ τὴν Τουρκίαν. Ἐὰν αἱ σημεριναὶ διαπραγματεύσεις ναυαγῇσιν, λόγῳ τῆς ἀδιαλλάκτου στάσεως τῆς Ἑλλάδος, δέον νὰ ἀναμείνῃ τις χειροτέρας ἐπιπλοκάς».

»Τὰ ἀποσπάσματα αὐτὰ τοῦ Γερμανικοῦ τύπου, λέγει ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου», ἐπιτρέπουν νὰ γνωρίσῃ τις ἀρκετὰ εὐκρινῶς τὰ αἰσθήματα, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ πολιτικοὶ κύκλοι τοῦ Βερολίνου βλέπουν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Βενιζέλου. Ἡ Γερμανία, πλὴν λόγων τινῶν δυναστικοῦ ἐνδιαφέροντος, **οὐδεμίαν ἄλλην ἀφορμὴν ἔχει νὰ συμπαθῇ ἐξαιρετικῶς τὴν Ἑλλάδα**. Ἄλλως τε οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἔχουν καταστῇ Τουρκόφιλοι τὰς ἡμέρας αὐτάς.

»Ὁ τύπος διαδηλοῖ τὰς συμπαθείας του πρὸς τὴν Πύλῃν μετὰ τόσης **δυνάμεως**, ὥστε ὑπάρχει φόβος ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος εἰς τὰς συνδιαλέξεις του ἐν τῇ Αὐλῇ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας κατόπιν ἡ κυβέρνησις νὰ τὰς ἐκτελέσῃ.

»Ἡ παρουσία ἐν Βερολίνῳ τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος, ἀδελφῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, συντελεῖ ἐπὶ πλέον εἰς τὸ.

νά αὐξάνῃ τοὺς φόβους ἐκείνων, οἱ ὅποιοι φοβοῦνται τὰς ἀκαίρους δηλώσεις μιᾶς πολιτικῆς δυναστικῆς».

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῶν ὑπάρχουν ἱστορικὰ ἐγγράφα, τὰ ὅποια πιστοποιοῦν τὸν φιλοτουρκισμόν τῆς Γερμανίας, καὶ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων αὐτῶν βασιζόμενος γράφει τὰ ἑξῆς εἰς τὴν «Μηνιαίαν Ἐπιθεώρησιν» ὁ Βενιζελικὸς πρῶην ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀλέξανδρος Διομήδης.

«Οὕτως, ἐκ τῶν ζητημάτων ὧν ὁ κανονισμὸς εἶχεν ἀφεθῇ εἰς τὴν κρίσιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, τὸ μὲν ἡπειρωτικὸν ἔλυτο ἐναντίον τῶν εὐχῶν τῆς Ἑλλάδος, τὸ δὲ εἰς χεῖρας τῶν αὐτῶν Δυνάμεων κείμενον ζήτημα τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὧν ἡ τύχη βαθέως ἐθίγεν αὐτήν, παρέμεινεν εἰσέτι ἐκκρεμές, οὐδεμιᾶς ἀποφάσεως περὶ τούτου λαμβανομένης. Ἐπὶ πλεον δὲ ὑπὸ τὴν ὠθησιν τῶν ἐνδιαφερομένων Δυνάμεων, ἐπεσπεύδετο ἡ γνωστοποίησις καὶ ἐκτέλεσις τῶν περὶ ὁρίων τοῦ Ἀλβανικοῦ κράτους ἀποφασισθέντων, ὥσπερ ἐπιμελῶς νὰ ἐπεληφείτο ἀπομόνωσης τοῦ ζητήματος, ἐκ φόβου ἐνδεχομένων ἀπροόπτων ἢ ἀναβολῶν, τὰς ὁποίας ἡδύνατο νὰ προκαλέσῃ τυχὸν συσχέτισις αὐτοῦ πρὸς ἄλλα ἐκκρεμὰ καὶ ἀδήλου ἀκόμη ἐκβάσεως θέματα.

Ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διείδε τὸν κίνδυνον ὃν περιέκλειε τακτικὴ μεμονωμένης ἐκκαθαρίσεως τῶν ζητημάτων. Ἀπομόνωσης ἐκάστου τούτων ἐσήμαινε τὴν ἐκάστοτε ἐπικράτησιν τῶν ἀντιλήψεων τῶν ἀμέσως μόνον ἐνδιαφερομένων παραγόντων, συγκεντρούντων ἀμέριστον τὴν ἐνέργειάν των ἐπὶ ἐνὸς σημείου πρὸς ἀποσόβησιν κρίσεως ἀντιθέτου πρὸς τὰς βλέψεις των. Συσχέτισις τοῦναντίον θὰ ἦγε κατ' ἀνάγκην εἰς ἀλληλεπίδρασιν καὶ μετριάσμον τῶν ἁκρῶν λύσεων.

Καὶ τὴν συσχέτισιν ταύτην κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἐν προκειμένῳ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Καὶ ἡ ἐπιτυχία αὕτη ὑπῆρξε σπουδαιοτάτη διὰ τὰς συνεπείας της, σπουδαιοτάτη καὶ καθ' ἑαυτήν καὶ διότι ἐξεβίασε τέλος τὸ πρῶτον βῆμα τὸ δυνάμενον νὰ χαράξῃ εὐνοϊκὴν λύσιν ἐν τῷ ζητήματι τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τοῦτο προσηλωθεῖσα ἐνέργεια θὰ κατέληγεν εἰς ὀριστικὴν ἀποτυχίαν, εἰάν καὶ πάλιν, παρὰ τὴν φανεράν καὶ **πείσμονα** ἀντίδρασιν τῆς Τριπλῆς, δὲν υἱοθέτει τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν ἢ **Ἀγγλία**, ἔχουσα ἐπικούρους καὶ τὰς ἄλλας

Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως. Αὗται ἐπέμενον ὅπως ἀνασταλῇ *πᾶσα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἀνακοίνωσις περὶ τῶν νοτίων ὁρίων τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους, ἐφ' ὅσον δὲν λαμβάνεται ἀπόφασις ὁριστικὴ καὶ περὶ τῶν νήσων, ἀπόφασις ὅμως ικανοποιουσα τὰς Ἑλληνικὰς ἀξιώσεις καὶ ἀποδεχομένη πλήρως τὰς ἐθνικὰς βλέψεις, ἐξαιρέσει τῆς περὶ τῶν νήσων Ἰμβρου καὶ Τενέδου ἐπιφυλάξεως.*

Οὕτω καὶ πάλιν χάρις εἰς τὴν ἐνεργὸν παρέμβασιν τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων, ἐμετριάσθη ἡ τραχύτης λύσεων ὀδυνηρῶν διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους, ἐξεβιάσθη δὲ ἡ ἀπὸ τῆς Συνθήκης τοῦ Λονδίνου ματαίως ἀναμενομένη καὶ συνεχῶς εἰς παρεμβαλλόμενα ἐμπόδια προσκρούουσα κρίσις τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τῆς τύχης τῶν κατεχομένων νήσων.

Ἄλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος, ἡ ταυτοχρόνως κοινοποιηθεῖσα εἰς τὴν Ὑ. Πύλην καὶ τὴν Ἑλλάδα, βεβαίως δὲν ἤρκει αὕτη μόνη ὅπως τερματίσῃ τὴν ἐκκρεμότητα. Διὰ τὴν μεταβάλῃ τὴν τύποις ἀναγνωρισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ἑλληνικὴν κυριαρχίαν καὶ εἰς ἀδιάφιλονίκητον τοιαύτην, ἔπρεπε ὁ καθ' οὗ ἐστρέφετο ἡ ἀπόφασις νὰ μὴν ἡρνεῖτο ν' ἀποδεχθῇ τὴν οὐσιαστικὴν ταύτης ὀρθότητα. Ἡ ἐνδιαφερομένη ὅμως Τουρκία, ὅχι μόνον ἡρνεῖτο νὰ σεβασθῇ τὰς ἀποφάσεις, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἔχουσα πλήρη καὶ σαφῇ ἐπίγνωσιν ὅτι θὰ ἔμενον αὗται ἀνεκτέλεστοι, διότι πᾶσα τυχὸν πίεσις θὰ ἔματαιοῦτο, θρασυνομένη δὲ ἐντεῦθεν, προέβαλλεν αὐτὴ νῦν ἀξιώσεις ἀνακτίσεως τῶν διὰ τοῦ πολέμου ἀπολεσθεισῶν νήσων.

Αἱ ἐν συνεχείᾳ γενόμεναι διαπραγματεύσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπεκάλυψαν ὅτι ἡ Τουρκία ἐστήριζεν τὴν ἀδιάλλακτον στάσιν τῆς ἐπὶ ἀσφαλοῦς ἐρείσματος. Κατεδείχθη ὅτι αὕτη εἶχε βασίμους λόγους νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνακατοχῆς τῶν νήσων, ἐνισχύετο ὑπὸ *Δυνάμεως* συμμεριζομένης τὰς βλέψεις τῆς. Κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1914, ὁ ἐν Λονδίνῳ διατρίβων Ἑλλην Πρωθυπουργός, ἡρώτησε τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ἐὰν θὰ ἔστεργεν αὕτη ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν ἀπὸ κοινουῦ ἀσκήσεως βίας τινὸς κατὰ τῆς Τουρκίας πειθαναγκαζούσης ταύτην εἰς ἀποδοχὴν τῶν ἀποφάσεων τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι *προθύμως* θὰ συμμετείχε ναυτικῆς ἐπιδείξεως

·εις τὰ Τουρκικὰ παράλια, δι' ἧς θὰ καθίστατο ἐμπράκτως καταφανὴς εἰς τὴν δυστροποῦσαν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ θέλησις τῆς Εὐρώπης νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς Διασκέψεως τοῦ Λονδίνου. Ὅτι ὁμως πρὸς τοῦτο προαπαιτεῖται συναίνεσις καὶ συμμετοχὴ καὶ τῆς Γερμανίας. Βολιδοσκοπηθεῖσα τότε αὕτη παρὰ τοῦ εἰς Βερολῖνον μεταβάντος Ἑλληνος Πρωθυπουργοῦ, ἀπῆντησε κατηγορηματικῶς *ὅτι ἀρνεῖται νὰ συμπράξῃ καὶ νὰ συναίνεσῃ ἔτι εἰς οἵανδήποτε ἐνέργειαν ἐναντίον τῆς Τουρκίας, ἐνέργειαν μάλιστα ἔχουσαν μορφήν μὴ καθαρῶς φιλικήν.* Ὅχι δὲ μόνον τὴν ἰδέαν τῆς ναυτικῆς ἐπιδείξεως ἀπέκρουσεν ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἀπεδέχθη τὴν ἀμέσως κατόπιν ὑπὸ τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως ὑποβληθεῖσαν σκέψιν, χρήσεως ἡπιωτέρας πίεσεως ὑπὸ τύπον ἐντόνου διακοινώσεως. Ἐπιμόνως δηλ. προσεπάθησεν αὕτη καὶ κατώρθωσε πρᾶγματι νὰ ματαιώσῃ πᾶσαν ὁμόφωνον τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐνέργειαν, ἣτις μόνη αὕτη ἡδύνατο ἀποτελεσματικῶς νὰ κάμῃ τὴν πείσμονα Τουρκικὴν κακοβοήθειαν.

Αἱ βαθύτεραι ἀντιλήψεις τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ἀπεκαλύφθησαν τέλος ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ γυμνότητι κατὰ τὰς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους γενομένας ἐν Κερκύρᾳ συνεννοήσεις παρουσίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Γερμανίας Bethmann Hollweg. Τῇ εἰσηγήσει ταύτης ἐζητεῖτο νέος τις τύπος σχέσεων, διαλλάσσειν τὰς συγκρουομένας ἀντιλήψεις Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ διαλλακτικὴ αὕτη διάθεσις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν θέματι βαθύτατα θίγοντι τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, εἰς οὐδὲν ἴσχυσεν. Ἡ Γερμανικὴ διπλωματία κατὰ βάσιν προτιμῶσα νὰ βλέπῃ ἄλυτον τὸ ζήτημα δὲν ἔστειρε νὰ ἐξέλθῃ πέρα ἀχρόων ἐντελῶς συστάσεων πρὸς τὴν Τουρκίαν. Αὗται ὁμως ἦσαν ἐντελῶς ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ ἐξαναγκάσωσι ταύτην εἰς ἀποδοχὴν ἔστω καὶ τῆς μᾶλλον συμβιβαστικῆς λύσεως.

Δὲν ἐδίστασε τέλος ὁ ἐκεῖ διατρίβων Γερμανὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτής, ὁμιλῶν πρὸς τὸν τότε Ἑλληνα πρωθυπουργὸν καὶ τὸν συμπαρενρισκόμενον ἐκεῖ ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, νὰ δηλώσῃ πρὸς αὐτοὺς ὡμότατα ὅτι τὸ ζήτημα τῶν νήσων εἰς μάτην ἀπασχολεῖ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἂν τυχὸν προσωρινῶς

περιέλθουν αὐται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνεκα ἀσθενείας ἢ ἥττης τῆς Τουρκίας, ἢ Ἑλληνικῇ κυριαρχία δὲν θ' ἀποβῇ οὔτε μόνιμος, οὔτε ὀριστική. Κατ' ἀναπότρεπτον ὀργανικὴν ἀνάγκην, ὁ δεσπότης τῶν Μικρασιατικῶν παραλίων κατὰ τὴν μέλλουσαν καὶ ἐπικειμένην κρίσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, θὰ ἐλκύσῃ εἰς ἑαυτόν, καὶ διὰ τῆς βίας ἔτι, τὰς ἀπαραιτήτους αὐτῷ νήσους τοῦ Αἰγαίου. Δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀνεκτὸν ὅπως ἄλλη τις ἐπιρροὴ καὶ δὴ ἡ Ἑλληνική, εὐρίσκειται οὕτως ἐγγὺς τῶν κτήσεών του, σχεδὸν ἀποτομένη αὐτῶν. Σκαιότατα οὕτως ἀπεκάλυψεν ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς τὴν μυχιὰν σκέψιν ὑφ' ἧς ἐνεπνέετο ἡ Κυβέρνησις του. Τὴν σκέψιν ὅτι ἀξιοὶ αὕτη νὰ δεσπόσῃ ἡμέραν τινὰ καὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἡ Ἀγγλία λοιπὸν ὄχι μόνον ἐξακολουθεῖ νὰ **ἐπιμένῃ** εἰς τὴν εὐνοϊκὴν ὑπὲρ ἡμῶν λύσιν τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ καὶ ναυτικὴν ἐπίδειξιν κατὰ τῆς Τουρκίας ὅπως ἐξαναγκασθῇ νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τῶν δυνάμεων. Ἡ Γερμανία καὶ τοῦτο ἀποκρούει καὶ ζητεῖ τὰ πάντα νὰ διευθετηθῶσι κατὰ τρόπον **φιλικόν**. Ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀρνήσεως τῆς Γερμανίας ὅπως πραγματοποιηθῇ ἡ ναυτικὴ ἐπίδειξις τί μεταδίδεται πρὸς τὸν Ἀθηναϊκὸν τύπον ἐκ Ρώμης τὴν 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1914. «Ὁ βουλευτὴς Γκάλλι ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν ἐπερώτησιν διὰ τὸ ζήτημα τῶν Δωδεκανήσων. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀπαντήσῃ τὴν Παρασκευὴν ἢ τὸ Σάββατον. Εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἡμιεπισήμους κύκλους βεβαιοῦται, ὅτι ἡ Γερμανία **κυρίως** ἀνθίσταται κατὰ τῶν ἐξαναγκαστικῶν μέτρων κατὰ τῆς Τουρκίας».

Ἄλλ' εἶνε ταῦτα μόνον τὰ φιλότουρκα μέσα τῆς Γερμανίας, τὰ ὅποια μετεχειρίσθη διὰ νὰ μᾶς ἄρπάσῃ τὰς νήσους; Ἰδοὺ ἑτέρα ἐχθρική πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ἀποκαλύπτει ὁ Παρισινὸς «Χρόνος» εἰς τὸ φύλλον τῆς 24 Ἰανουαρίου τοῦ 1914.

«Οἱ πρεσβευταὶ τῶν Δυνάμεων τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας μετέβησαν χθὲς τὸ ἀπόγευμα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ κατέστησαν γνωστὴν τὴν προφορικὴν ἀπάντησιν τῶν Κυβερνήσεών των εἰς τὴν τελευταίαν Ἀγγλικὴν διακοίνωσιν. «Εἰς τοὺς διπλωματικὸς κύκλους, λέγει ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ Πρακτορείου, πιστεύεται ὅτι οἱ ἴδιοι πρέσβεις θὰ ἐπιδώσουν λίαν προσεχῶς γραπτὴν ἀπάντησιν πιθανῶς μᾶλλον ἐπεξηγηματικὴν».

Μία τοιαύτη νότα εἶνε πράγματι ἀναγκαία, διότι ἡ χθεσινὴ ἀπάντησις δὲν εἶνε καθόλου ἐπαρκής. Ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἐπιδοθεῖσαν πρὸς τὰς Δυνάμεις διακοίνωσιν ὁ σερ "Εδουαρδ Γκρέυ ἐπέμενεν εἰς πλείοτερα τῶν δύο σημείων.

"Αφ' ἐνὸς οὐδεμία ἀνακοίνωσις θὰ ἐγίνετο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν, χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ γείνη παρομοία ἀνακοίνωσις καὶ εἰς τὴν Κων)πολιν. Θὰ ἐξητεῖτο παρὰ τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Ἡπειρον, ἀλλὰ θὰ τῆς ἐδίδοντο ὡς ἀντάλλαγμα αἱ νῆσοι αἱ κατεχόμεναι ἤδη ὑπ' αὐτῆς. Ταυτοχρόνως θὰ ἐγνωστοποιεῖτο εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ ἀπόφασις τῶν Δυνάμεων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ θὰ τῆς ἐδίδετο ὑπόσχεσις, ἐκτελουμένων τῶν ὅρων τῆς Συνθήκης τοῦ Οὐσού, περὶ ἀποδόσεως τῶν Δωδεκανήσων.

"Εξ ἄλλου εἰς τὰς συνδιαλέξεις, αἵτινες συνώδευσαν τὴν ἐπίδοσιν τῆς νότας, ὁ σερ "Εδουαρδ Γκρέυ ἐπαγγέλαβεν ὅτι αἱ Δυνάμεις ὀφείλουν νὰ προνοήσουν ἀπὸ τοῦδε περὶ τοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καταστήσουν σεβαστὰς τὰς ἀποφάσεις των. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Κων)πολιν ἐνέργεια δέον νὰ εἶνε παρόλληλος. Διότι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἀπόφασις τῶν Δυνάμεων εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν.

Λοιπὸν ἐπὶ τῶν δύο τούτων σημείων ἡ χθὲς ἐπιδοθεῖσα προφορικὴ διακοίνωσις παραμένει *τελείως ἀνεπαρκής*.

Εἰς φρασεολογίαν διάφορον κατὰ τὴν μορφήν, ἀλλὰ ταυτόσημον κατ' οὐσίαν αἱ Δυνάμεις τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας δηλοῦν ὅτι ἀποδέχονται κατ' ἀρχὴν τὴν Ἀγγλικὴν ἄποψιν. Ἡ ἐκκένωσις τῆς Ἀλβανίας δέον, κατὰ τὴν γνώμην των, νὰ περατωθῇ τὴν 31 Μαρτίου, ἀρχίζουσα τὴν 1 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐκ τῆς περιφερείας Κορυτσᾶς.

Αἱ Δυνάμεις τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας δηλοῦν περαιτέρω ὅτι εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ προβοῦν εἰς διάβημα ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα εἰς Ἀθήνας. *Τοῦναντίον ὁμως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀριστικὴν ἐκχώρησιν τῶν νήσων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ εἰς Κων)πολιν γενησόμενον διάβημα αἱ Δυνάμεις αὗται δὲν ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ καταστήσουν γνωστὰς τὰς γνώμας των.*

"Ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέτρα προνοίας πρὸς ἐπιβολὴν τῶν ἀποφάσεων τῶν Δυνάμεων, οἱ πρεσβευταὶ οὐδόλως τὰ θίγουν, ὥς δὲν

«θίγουν επίσης και τὸ ζήτημα τῆς ἐκκενώσεως τῶν νήσων τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἄποψις, ἥτις εἶνε ἐπίσης ἄποψις καὶ τῆς Τριπλῆς Συνεννοήσεως, ἐξετέθη εὐκρινέστατα. Τὸ ζήτημα τῶν νοτίων συνόρων τῆς Ἀλβανίας καὶ τὸ ζήτημα τῶν νήσων δὲν δύνανται νὰ συζητηθοῦν χωριστά. Καὶ δὲν εἶνε δυνατόν πράγματι νὰ ζητηθῇ παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐκκένωσις τῆς Ἡπείρου, ἐφ' ὅσον δὲν εἰδοποιεῖται ἡ Τουρκία ὅτι ὀφείλει νὰ παραιτηθῇ τῶν νήσων.

Θὰ ἦτο δὲ λυπηρόν νὰ μὴ ἐπιτευχθῇ ὁμοφωνία τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις ὅτι ἡ προφορικὴ αὕτη ἀπάντησις ταχέως θὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς ἀναγγελλομένης νότας, ἥτις δέον νὰ εἶνε μᾶλλον ἐπεξηγηματικὴ καὶ πλέον ἱκανοποιητικὴ.

Ἀπέναντι αὐτῆς τῆς φιλαυτοῦρκου πολιτικῆς ἀντιτάσσεται καὶ πάλιν κατηγορηματικὴ καὶ σταθερὰ ἡ πολιτικὴ ὑπὲρ ἡμῶν τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Σερ Ἐδουαρδὸ Γκρέυ ἀπορρίπτει ὅλας τῶν τὰς προτάσεις καὶ ἐν ζητεῖ πάντοτε μετ' ἐπιμονῆς. Τὴν λύσιν ἀμφοτέρων τῶν ζητημάτων συγχρόνως καὶ τοῦ νησιωτικοῦ ὅπως τῆς Ἑλλάδος. Καὶ διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἐπισημότερον ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος πληροφορεῖται τὰ ἑξῆς ἀπὸ στόματος τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἀνοιγμα τῆς Ἀγγλικῆς Βουλῆς τὴν 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1914.

«Χαίρω ἀναγγέλλων ὅτι ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπισκεφθῶ μετὰ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τὸν Πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ ὅτι οὕτω θὰ μοῦ παρασχεθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσω τὰς μεταξὺ τῶν δύο μας χωρῶν ὑπαρχούσας ἐγκαρδίους σχέσεις.

»Ἡ Κυβέρνησίς μου διατελεῖ εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν λοιπῶν Δυνάμεων διὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὅπως ἐκτελεσθοῦν αἱ ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων αἱ ληφθεῖσαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τὴν Διάσκεψιν τοῦ Δονδίνου.

»Εὐελπιστῶ ὅτι αἱ συνεννοήσεις αὗται θὰ συντελέσουν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Εὐρώπῃ.

Τὸ ζήτημα ἐτέθη καθαρῶτα πλέον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Γερμανία ἐπέσθη ὅτι ἡ ἰσχυρὰ Ἀγγλία δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ἀπέτυχεν εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ καὶ τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος, ἀπέτυχεν ὅπως προβοῦν αἱ Δυνάμεις εἰς μεμονωμένον ἐν Ἀθήναις διάβημα. Ἦδη τίθεται ἐπὶ τάπητος ἡ ναυτικὴ ἐπίδειξις κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς τοῦτο οἱ στόλοι τῆς Ἀγγλίας τίθενται εἰς κίνησιν. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἰδοὺ τὴν τηλεγραφοῦσιν ἐκ Ρώμης τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου—πρὸς τὰς ἐφημερίδας «Ἐμπρός», «Νέαν Ἡμέραν» καὶ «Πατρίδα». «Εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἡμιεπισήμους κύκλους βεβαιοῦται ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐπιμένει εἰς πανευρωπαϊκὴν ἐπίδειξιν εἰς τὸ Αἰγαῖον πρὸς ἐπιβολὴν εἰς τὴν Τουρκίαν τῆς ἀποφάσεώς της περὶ τῶν νήσων».

Ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Ἰταλίας», σχολιάζουσα τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῶν «Τάϊμς», θεωρεῖ παράλογον τὴν Ἀγγλικὴν ἀξίωσιν περὶ προκαταβολικῶν μέτρων κατὰ τῆς Τουρκίας, δεδομένου ὅτι ἡ Τριπλὴ Συμμαχία δὲν ἀποκρούει τὰ μέλλοντα μέτρα εἰς περιπτώσιν παρακοῆς τῆς Τουρκίας.

Ἀποτέλεσμα τῶν Ἀγγλικῶν ἀγώνων ὑπῆρξεν ἐν τέλει ἡ συμφωνία ἀπασῶν τῶν Δυνάμεων, πρὸς ὁριστικὴν ἐκχώρησιν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ταυτόχρονον κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεώς των τὴν 31ην Ἰανουαρίου 1914 πρὸς τὰς Κυβερνήσεις Ἀθηνῶν καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Παρὰ τὴν λύσιν ταύτην καὶ τὴν **ἀναγκαστικὴν** συγκατάθεσιν τῆς Γερμανίας, ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἐξηκολούθησεν ἐπ' ἄρκετον εὐρισκόμενος ὑπὸ αἰμόν, ἕτοιμος ὅπως ἐπιβάλλῃ εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν σιδηρεᾶν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.

Ἐπὶ τῆς ἐπιδοθείσης νότας πρὸς τὰς Κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας διὰ τὰ δύο ἀνωτέρω ζητήματα τὴν 31ην Ἰανουαρίου 1914, ἰδοὺ τί γράφει ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἡ «Νέα Ἡμέρα» εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 567 φύλλον τῆς 2ας Φεβρουαρίου 1914.

«Πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς Νότας συνεζητήθη ἐὰν δὲν θὰ ἦτο σκοπιμώτερον νὰ περιληφθοῦν ἐν αὐτῇ καὶ τὰ μέτρα τοῦ ἐξαναγκασμοῦ εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν ἡ Τουρκία θὰ ἠρνεῖτο νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν θέλησιν τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἀγγλία ἐπέμεινεν εἰς τοῦτο, ἡ **Τριπλὴ Συμμαχία** ὅμως, (τοῦτέστιν ἡ **Γερμανία**, ἡ **Αὐστρία** καὶ ἡ **Ἰταλία**), ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ὅτι περὶ τῆς εἰδικῆς αὐτῆς περιπτώσεως καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ληφθῇ ἀπό-

φασις ὄχι προκαταβολικῶς, ἀλλ' ὅταν θὰ ἐξεδηλοῦτο ἐνδεχομένως ἀρνήσεις ἀπὸ μέρους τῆς Τουρκίας».

Καὶ τὸ «Ἐμπρὸς» τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀσχολούμενον μὲ τὴν νόταν κατακρίνει τὰς Δυνάμεις διότι ἀντὶ νὰ λάβουν ὀριστικὰς ἀποφάσεις, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῆς Τουρκίας εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς παραχωρήσεως τῶν νήσων, ἠρκέσθησαν μόνον νὰ δηλώσουν εἰς τὴν νόταν τῆς 31^{ης} Ἰανουαρίου 1914 «ὅτι αἱ Κυβερνήσεις ἔχουσι πεποίθησιν ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν θὰ ὧσι σεβασταί». Καὶ γράφει τὸ «Ἐμπρὸς»: «Ὁ Ἀγγλικὸς λέων ἀφοῦ **ἐβρυχήθη** ὑπεχώρησε κατόπιν». Πράγματι ἡ Ἀγγλία **ἐβρυχήθη** διὰ τὸ νησιωτικὸν ζήτημα. Ἀντεπεξῆλθε κατὰ τόσων ραδιοῦργιων τῆς Γερμανίας καὶ κατώρθωσε νὰ λύσῃ ὑπὲρ ἡμῶν τὸ ζήτημα. Ἐὰν ἐπέμενεν εἰς τὸν αὐστηρότερον τόνον τῆς νότας ἀσφαλῶς θὰ εὗρισκον ἀφορμὴν οἱ Γερμανοὶ διὰ νὰ μὴ συγκατανεύσουν οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν τελευταίαν συμφωνίαν τὴν ἐπιτευχθεῖσαν **μόνον καὶ μόνον** διὰ τῆς **ἐπιμονῆς** τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας. Ὅταν μίαν ἡμέραν δημοσιευθῶν τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος, τότε θ' ἀποδειχθῇ πανηγυρικώτερον ὅτι ἡ Ἀγγλία **ἐβρυχήθη** καὶ ἔδειξε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν Γερμανίαν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν εὐνοϊκὴν λύσιν τοῦ νησιωτικοῦ ζητήματος.

**ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ.—ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΜΕΤΑ-
ΒΑΛΛΟΥΝ ΕΙΣ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΚΑΙ
ΤΗΝ Μ. ΑΣΙΑΝ**

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν Τουρκικῶν πολεμικῶν περιπετειῶν τοῦ 1912 ἡ Γερμανία ἐξηκολούθησε μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς καὶ πρότερον ὁρμῆς τὴν ἐγκατάστασίν της εἰς τὴν Τουρκίαν. Αἱ ἐνέργειαι τῶν πρακτόρων της στρέφονται ἤδη εἰς τοὺς Γερμανικοὺς συνομισμοὺς τῆς Μ. Ἀσίας. Εἰς τὸ Ἰκόνιον ἐγκατεστάθησαν μηχανικοί, κτηνοτρόφοι, γεωπόνοι. Ὁ διευθυντὴς τῆς Γερμανικῆς Τραπεζῆς Φὸν Γκβίντερ ὠθεῖ διαρκῶς πάντα Γερμανὸν ἔμπορον πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ παρέχει χιλιάδας μάρκων πρὸς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκμεταλλευθῶν τὸ ἔδαφος τῆς Μ. Ἀσίας. Οἱ Γερμανοὶ φθάνουν μέχρι τοῦ Ἰκονίου μὲ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, προβαίνουν εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης τοῦ Ἰκονίου καὶ ἐντὸς μιᾶς διετίας ἔχουν εἰς τὴν διάθεσίν των ὁλόκληρον πεδιάδα.

Οἱ ἐργάται Γερμανοὶ ἔχουν ἤδη σχηματίσῃ τοὺς πρώτους συν-οικισμοὺς καὶ πρὸς τοῦτο ἐκδίδουν νέους χάρτας μὲ τὰ ὀνόματα τῶν Γερμανικῶν χωρίων. Ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πλουτοφόρου Τουρκικοῦ ἐδάφους ἐπεκτείνεται εἰς τὰ Ἀδανα καὶ τὴν Μεσοποταμίαν. Οἱ Γερμανοὶ μηχανικοὶ ἐξακολουθοῦν τὴν μελέτην ἀρδευτικῶν ἔργων καὶ σχεδιάζουν πῶς νὰ ἐκτοπίσουν τὴν Ἀγγλικὴν ἐταιρείαν, ἥ ὁποία ἔχει ἀρχίσει τὰς ἐργασίας τῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου. Διαρκῶς προχωροῦν εἰς τὸ βάθος τῆς Μ. Ἀσίας, φθάνουν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἀποβλέπουν εἰς ἓν τεράστιον ἔργον ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.

Ἡ Τουρκία ἔχει πλέον ἀπορρακωθῇ. Οἱ Νεότουρκοι, μετὰ τὰ ἀτυχήματα τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἀποφασίζουν νὰ δημιουργήσουν νέον στρατόν, κατὰ τὸ Γερμανικὸν ὑπόδειγμα. Αἱ ἀπώλειαι ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας δὲν ἔχουν μειώσει τὴν ἐπιρροήν των. Ὁ Ἐμβέρ διαδέχεται τὸν Ἰσὲτ πασᾶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν καὶ προβαίνει ἀμέσως εἰς τὴν ἐγκαθάρισιν τοῦ στρατεύματος. Διακόσται περίπου ἀξιωματικοὶ ἀνωτεροὶ τίθενται εἰς ἀποστρατείαν. Τοιοῦτοτρόπως παραμένουν εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων θέσεων οἱ πιστότεροι φίλοι τοῦ Ἐμβέρ καὶ τοῦ Κομιτάτου. Ὁ φιλογερμανισμὸς τοῦ Ἐμβέρ εἶνε βεβαίως γνωστὸς εἰς πάντας. Τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ, κατόπιν μυστικῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἐν Κων/πόλει Γερμανοῦ ἀντιπροσώπου, προσκαλεῖται ἐκ Βερολίνου ὁ Λίμαν φὸν Σάνδερς μετὰ πεντήκοντα ἀκόμη ἀξιωματικῶν ὅπως ἀναδιοργανώσουν τὸν Τουρκικὸν στρατόν. Ἡδη λοιπὸν ἄρχεται νέα περίοδος στρατιωτικῆς ἐπικρατήσεως τῆς Γερμανίας ἐν Τουρκίᾳ. Ἀφοῦ συνεπλήρωσε καὶ ἐπέτυχε πλήρη οἰκονομικήν, ἐμπορικὴν, γεωργικὴν, ἀτμοπλοικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἐγκατάστασιν, ἐπιτυγχάνει ἤδη καὶ τὴν στρατιωτικὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Τουρκία μεταβάλλεται εἰς ἓν ἰσχυρὸν Γερμανικὸν προτεκτοράτον πρὸς μεγίστην καταστροφὴν τῶν λοιπῶν φυλῶν, τῶν ἔχουσῶν ἀντίθετα συμφέροντα καὶ αἰσθήματα μὲ τοὺς Γερμανοὺς.

Εἰς τὴν Γερμανικὴν στρατιωτικὴν ἀποστολὴν εὐθὺς ἀμέσως οἱ Νεότουρκοι ἠθέλησαν νὰ παραχωρήσουν δικαιώματα ἐλευθέρως καὶ ἀπολύτου δράσεως. Πρὸς τοῦτο ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν Ἐμβέρ πασᾶ ἡ τοποθέτησις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς Λίμαν φὸν Σάνδερς ὡς φρουράρχου Κωνσταντι-

νουπόλεως καὶ διοικητοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρώτου σώματος στρατοῦ! Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ὥς ἦτο ἐπόμενονον, προῦκάλεσε τὰς διαμαρτυρίας τῶν Κυβερνήσεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας, διότι παρεδίδοτο αὐτὸ τὸ στρατιωτικὸν κέντρον τῆς Τουρκίας εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν. Τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου τοῦ 1913 οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνωτέρω τριῶν Δυνάμεων διὰ γραπτοῦ σημειώματος ἠρώτησαν τὴν Πύλην περὶ τῶν ἐξῆς τριῶν ζητημάτων.—Πρῶτον. Ἡ δικαιοδοσία τοῦ Λίμαν φὸν Σάνδερς καὶ τῆς λοιπῆς ἀκολουθίας του θὰ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων τῶν στενῶν; Δεύτερον. Ἐπειδὴ, ἔνεκα τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου ὁ διοικητὴς τοῦ πρώτου στρατιωτικοῦ σώματος, τὸ ὅπολον ἐδρεύει ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶνε καὶ φρουράρχος τῆς πρωτευούσης, θὰ εἶνε τοιοῦτος καὶ ὁ Λίμαν Φὸν Σάνδερς; Καὶ τρίτον, δι' ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ ἐπηρεασθῇ σημαντικώτατα ἡ κυριαρχία τῆς Αὐτοκρατορίας;

Ἡ Πύλη εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἀπήντησεν ὅτι ἡ παρουσία τῆς Γερμανικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς ἐν Κωνπόλει ἔχει ἐκπαιδευτικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅτι οὐδόλως θ' ἀναμειχθῇ εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Αἱ Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως ἐπέμενον, καὶ ἰδιαίτερος ἡ Ρωσσία, ὅπως εἰς τὸν Γερμανὸν στρατηγὸν ἀνατεθῶσι καθήκοντα μόνον ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ. Ἡ Πύλη, ὑπεχώρησε πρὸ τῆς πιέσεως τῶν ἀνωτέρω Δυνάμεων, καὶ ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς ἠναγκάσθη νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ. Ἐν τούτοις ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν του ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν Νεοτούρκων καὶ ἐπέβαλον πάντοτε τὰς σκέψεις καὶ τὰς γνώμας τοῦ Γερμανοῦ πρέσβεως Βακεγχάιμ πρὸς μεγάλην δύσφορίαν καὶ ἀγανάκτησιν τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἄρχεται καὶ ἡ κρισιμωτέρα περίοδος τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Βεβαίως οἱ Νεότουρκοι εἶχον ἀποφασίσῃ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, ὥς ἐδηλώθη ἀνωτέρω ἀπὸ τοῦ 1908 ὑπὸ τοῦ Ναζήμ βέη, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου τούτου δὲν ἐπιστεύετο ὅτι θὰ ἐτίθετο ἀμέσως, μετὰ ἓνα καταστρεπτικὸν πόλεμον εἰς ἐφαρμογὴν. Ἡ χώρα εἶχεν ἀνάγκην ἡσυχίας καὶ γαλήνης διὰ ν' ἀναλάβουν οἱ κάτοικοι καὶ νὰ ἐπανακτήσουν ὅ,τι ἔχασαν κατὰ τὴν διάρκειαν πολυμήνου πολέμου. Οἱ

Νεότουρκοι ὅμως καὶ οἱ Γερμανοὶ διαφορετικὴν ἀντίληψιν ἔχουν. Συνέρχονται εἰς τὴν Νεοτουρκικὴν λέσχην ἐν Κων)πόλει εἰς μυστικὴν συνεδρίασιν ὅπως ἐξετάσουν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τοῦ τοῦ ζήτημα τοῦ Ἑλληνικοῦ διωγμοῦ. Εἰς τὴν συνεδρίασιν ταύτην συμμετέχουν καὶ ἀξιωματικοὶ Γερμανοί, καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λίμαν πασᾶ. Ὅταν ἠρωτήθησαν πῶς κρίνουν τὴν παρουσίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν μικρασιατικὴν παραλίαν, καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἀκόμη, καθὼς καὶ τῆς Θράκης, ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως, ἀπήντησαν ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΑΔΙΣΤΑΚΤΩΣ «ΟΤΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΥΔΕΜΙΑΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΟΥΤΕ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΘΗ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΕΧΘΡΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΕΜΠΝΕΟΜΕΝΩΝ ΕΞΩΘΕΝ ΜΕ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑΣ ΙΔΕΑΣ».

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου τῆς ἐξοντώσεως, εἰσηγούμενου πάντοτε τοῦ Ναζήμ βέη, ἀνετέθη εἰς τρεῖς Νεοτουρκούς. Εἰς τὸν Ταλαὰτ βέην, ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν, εἰς τὸν Χαϊζή Ἀδὴλ βέην Βαλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ τὸν Ραχμὴ βέην Βαλὴν Σμύρνης. Αἱ ἐπαρχίαι καὶ αἱ λέσχαι τοῦ Κομιτάτου εἰδοποιήθησαν ὅπως συγκεντρῶσουν ὅλα τὰ κακοποιὰ τουρκικὰ στοιχεῖα πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῶν. Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1914 ἐκδηλοῦνται τὰ πρῶτα κρούσματα τοῦ διωγμοῦ καὶ τῶν δολοφονιῶν. Εἰς τὰ χωριὰ τῆς Σμύρνης, ἐνώπιον αὐτῶν τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ἢ καὶ τῇ βοηθείᾳ αὐτῶν ἐνίοτε δολοφονοῦνται ὅλοι ἐκκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον τοῦ 1912. Εἰς τὸ Κορδελιὸ τῆς Σμύρνης ἔχει ἐγκατασταθῇ ὁ δημιουργὸς τῶν αἰματηρῶν σκηνῶν τοῦ Σεβδίκιοῦ κατὰ τὸ 1908, Ἑσρέφ ἐφέντης, ἐκ τῶν πιστοτέρων ὀπαδῶν τοῦ Ἑμβέρ, ὁ ὁποῖος προΐσταται τοῦ δολοφονικοῦ κομιτάτου. Αἱ δολοφονίαι ἐξακολουθοῦν καὶ τὰ πάντα προετοιμάζονται διὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἑλλήνων. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ διωγμὸς ἀρχίζει ἄγριος πρῶτον εἰς τὴν Θράκην. Τὰ Πατριαρχεῖα διαμαρτύρονται κατ' ἐπανάληψιν καὶ ζητοῦν ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν τὴν τιμωρίαν τῶν ἀρχῶν τῆς Θράκης. Ὁ Ταλαὰτ βέης ὑπόσχεται ὅτι θὰ λάβῃ μέτρα ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν μας προστατευτικά καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἀγαθῶν δια-

θέσεων καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντός του, ὡς ἔλεγε, μεταβαίνει εἰς τὴν Θράκην, ὅχι διὰ νὰ τιμωρήσῃ τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τὸ ξεπάστρευμα ὅλων τῶν ὁμογενῶν. Ἐντρομοὶ οἱ Θράκες κατέρχονται πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Μαρμαρᾶ. Γέροντες σύρονται καὶ ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν εἰς τοὺς δρόμους, παιδία ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὴν πείναν, γυναῖκες νυμφευμένοι καὶ κοράσια ὑφίστανται ὅλας τὰς κτηνώδεις πιέσεις τῶν Τούρκων, εὐκατάστατοι ἄνθρωποι εὐρίσκονται χωρὶς ἄρτον εἰς τοὺς δρόμους καὶ περιμένουν εἰς τὴν παραλίαν τὸ ἀτμόπλοιο μὲ τὴν γαλανόλευκον σημαίαν του διὰ νὰ τοὺς παραλάβῃ καὶ τοὺς μεταφέρῃ πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος.

Τὰ πάντα ἀρπάζονται ὑπὸ τῶν Τούρκων διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων καὶ ἀξιωματικῶν. Ὅσοι ἐτόλμησαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν ἐφρονεύθησαν αὐτοστιγμὴ. Τὰ Πατριαρχεῖα ἐξακολουθοῦν νὰ διαμαρτύρονται. Ὁ Ταλαὰτ ὑπόσχεται πάντοτε καὶ διαρκῶς ἐκδίδει διατάγας ὅπως συνεχισθῇ ἀγριώτερος ὁ διωγμός, χωρὶς ἔλεος καὶ δισταγμόν. Ἐφ' ὅσον παρέρχεται ὁ καιρὸς ἐπὶ τοσοῦτον ἢ κατάστασις ἐπιδεινοῦται. Πανταχοῦθεν γνωστοποιοῦνται πιέσεις καὶ ἐκτοπισμοὶ τοῦ φρικτοτέρου εἴδους. Οἱ Ἕλληνες Πρόξενοι Σμύρνης, Κυδωνιῶν, Βρουύλλων, Δαρδανελλίων τονίζουν εἰς τὰς καθημερινὰς σχεδὸν ἐκθέσεις των πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι ἐπικεῖνται γεγονότα σοβαρά, γεγονότα ἀφαντάστου τραγικότητος.

Κατὰ Μάιον περιέρχονται εἰς χεῖρας τῶν προξένων μας οἱ περίφημοι μυστικοὶ φάκελλοι τοῦ Κομιτάτου Σμύρνης πρὸς τὰς ἐπαρχιακὰς Λέσχας. Ἐντὸς τῶν φακέλλων αὐτῶν ὑπῆρχον αἱ ὁδηγίαι τοῦ Κομιτάτου διὰ τὴν ἐξόντωσιν. Θὰ ἀπεσφραγίζοντο ὅταν ἐλάμβανον νεωτέρας διατάγας. Ἄνευ ἀναβολῆς καὶ δισταγμοῦ ἕκαστος διοικητὴς ἢ ἀστυνόμος ἔπρεπε νὰ ἐκτοπίσῃ τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας. Ἐκεῖ θὰ ὑπῆρχον ἀτμόπλοια τὰ ὁποῖα θὰ μετέφερον τοὺς πληθυσμοὺς εἰς τὰς νήσους Μιτυλήνην καὶ Χίον. Οἱ μυστικοὶ οὗτοι φάκελλοι ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν διὰ τοῦ τότε Διοικητοῦ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου κ. Πετυχάκη. Ὅλα τὰ διαβήματα καὶ ὅλαι αἱ ἐνέργειαι, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπως ἀποσοβήσουν τὸν διωγμὸν δὲν μετέλλαξαν

τὰς ἀποφάσεις τῶν Νεοτούρκων. Κατὰ Ἰούνιον ἡ διαταγὴ ἐδόθη καὶ ἀμέσως ἤρχισε διωγμὸς καὶ καταστροφὴ ἀπεριγράφτου τραγικότητος. Ἀπὸ τοῦ Τσεσμέ μέχρι τῶν Δαρδανελλίων, ἐκτὸς τῶν Βρουύλλων καὶ τῶν Κυδωνιῶν, πόλεις καὶ χωρία κατεστράφησαν εἰς διάστημα ὀλιγίστων ἡμερῶν. Οἱ Τοῦρκοι εἰσέρχοντο εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὁμογενῶν, διὰ τῆς βίας ἐξεδιώκοντο οἱ ἰδιοκτῆται Ἕλληνες καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐγκαθίσταντο μὲ τὴν μεγαλειτέραν γαλήνην καὶ ἡρεμίαν. Τὸ Ἑλληνικὸν αἷμα χύνεται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἐντρομος ὁ κόσμος κατέρχεται πρὸς τὴν παραλίαν καὶ ἄλλοι ἀνέρχονται εἰς τὰ βουνὰ διὰ νὰ σώσουν τὴν ζωὴν των. Ὁλόκληρος ἡ θάλασσα, ἀπὸ τὴν κάτω-Παναγιὰ τοῦ Τσεσμέ μέχρι τοῦ Ἀδραμυτικοῦ κόλπου, ἔχει καταπλημμυρῆσαι ἀπὸ αἱμάτων μικρὰ καὶ μεγάλα, ἱστιοφόρα καὶ λέμβους. Παραλαμβάνουν διαρκῶς χιλιάδας ὁμογενῶν καὶ τοὺς μεταφέρουν εἰς Μιτυλήνην καὶ Χίον. Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς κ. Πετυχάκης, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου τῆς Διοικήσεως κ. Γεωργίου Ν. Γεννάδη, σχηματίζει ἀμέσως ἐπιτροπὰς καὶ ἀγωνίζεται νὰ περιθάλμῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ ἐντρομὸν πλῆθος τὸ ὁποῖον ἀναπνέει πλέον ἐλευθερον ἀέρα εἰς τὰς νήσους.

Οἱ Πρόξενοι Σμύρνης, ἐξαιρουμένων πάντοτε τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Αὐστριακοῦ, σπεύδουν εἰς τὰς πυρπολουμένας Φώκας. Εὐρίσκονται ἀπέναντι ἐνὸς ἄγριου πλῆθους τὸ ὁποῖον σφάζει καὶ ἀρπάζει. Ἀντικρύζουν πτώματα γερόντων εἰς τοὺς δρόμους, κατατρυπημένα ἀπὸ τὰς λόγχας τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, φρίττουν πρὸ τοῦ θεάματος τῶν κρεμασμένων εἰς τὰ κρεοπωλεῖα!!! Ἕλληνοπαίδων, ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Σπεύδουν παντοῦ μὲ τὰς φωτογραφικὰς μηχανὰς οἱ Πρόξενοι καὶ παρουσιάζουν ὅλας τὰς καταστροφὰς καὶ τὰς τραγικότητας εἰς τὰς πρεσβείας των. Ἡ Εὐρώπη πρὸς στιγμὴν συνεκινήθη, ἐξαιρουμένης πάντοτε τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας, καὶ διαταγὴ ἐδόθη πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὰς ὅπως διαμαρτυρηθοῦν ἐντονώτατα πρὸς τὸν Μ. Βεζύρην διὰ τὰ συμβάντα. Ὁ Μ. Βεζύρης ἡρνήθη! τὴν ἀλήθειαν τῶν καταγγελλομένων καὶ δέχεται τὴν ἀποστολὴν ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῶν πρεσβειῶν ὅπως ἐξετάσουν ἐπιτοπῶς τὴν κατάστασιν. Συνεπεία τούτου ἐπέρχεται ῥῆξις μετὰ τοῦ Μ. Βεζύρου, τοῦ Ταλαὰτ καὶ τοῦ Ἐμβέρ, ἡ ὁποία παρ' ὀλίγον νὰ καταλήξῃ εἰς Βεζυρικὴν

μεταβολήν. Οἱ δύο Νεότουρκοι κατηγοροῦν τὸν Μ. Βεζύρην ἐπὶ ἀδεξιότητι, διότι ἐδέχθη τὴν μετάβασιν ἐπιτροπῆς τῶν πρεσβειῶν εἰς μέρη εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ἀπομείνει λίθος ἐπὶ λίθου. Διὰ τὰ ἀποκρύψουν δὲ καὶ συγκαλύψουν τὰ λαβόντα χώραν σπεύδει αὐτὸς ὁ Τалаат βέης εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ὅπως προετοιμάσῃ τὰ τῆς . . . ὑποδοχῆς τῆς ἐπιτροπῆς τῶν πρεσβειῶν. Παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τοῦ Τалаат καὶ τοῦ Ραχμῆ τὰς *περιποιήσεις*, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν τῶν διερμηνέων ἢ ἀλήθεια τῶν καταστροφῶν *ἐπιστοποιήθη* κατὰ τρόπον πανηγυρικόν. Τριακόσαι περίπου χιλιάδες Ἑλλήνων εἶχον ἐκδιωχθῆ ἔκ τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ πιέζονται δεινῶς, ἐξιλαμίζονται, νεάνιδες μεταφέρονται διὰ τῆς βίας εἰς τὰ Τουρκικὰ χαρέμια καὶ Ἑλληνόπαιδες *πωλοῦνται* ἀντὶ ὀλίγων μετρητῶν εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀγορὰν τοῦ Ἰκονίου. Σχολεῖα καὶ ἐκκλησίαι κατερειπώθησαν, περιουσίαι διηρπάγησαν ὑπὸ τοῦ Μουσουλμανικοῦ ὄχλου.

Οἱ Γερμανοὶ ἔχουν συμπλήρωσιν πλέον τὸ ἔργον τῶν. Τὰ μεγάλα καὶ μικρά καταστήματα ἐν Κων)πόλει καὶ Σμύρῃ περιέχονται πλέον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν. Ἡ «Ντόιτς-Μπάγκ» ἔχει ἀνοίξει τὰ χρηματοκιβώτια τῆς καὶ παρέχει ὅλα τὰ μέσα εἰς τοὺς Γερμανούς, ὅπως ἀγοράσουν τὰ καταστήματα τῶν Ἑλλήνων. Ἡ εὐκαιρία εἶνε μοναδική· ἕκαστος ὁμογενὴς ἐν μόνον σκέπτεται. Νὰ πωλήσῃ τὸ κατάστημά του εἰς οἰανδήποτε τιμὴν καὶ νὰ φύγῃ μακρὰν τοῦ κινδύνου ὁ ὁποῖος αὐξάνει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ὅσοι δὲν εἶνε διατεθειμένοι νὰ τὰ πωλήσουν καταφεύγουν εἰς Γερμανοὺς ἐμπόρους ἢ καὶ εἰς ἀέργους ἀκόμη, μηδὲ αὐτῶν τῶν ὑπόπτων Γερμανίδων γυναικῶν ἐξαιρουμένων, πρὸς τοὺς ὁποίους προτείνουν συνεταιρισμόν, μὲ μόνον κεφάλαιον ἔκ μέρους τοῦ Γερμανοῦ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὀνόματός του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Γερμανοὶ ἐγένοντο κάτοχοι ἑκατοντάδων καταστημάτων. Εἰς τὸ Πέραν, τὸν Γαλατᾶν, εἰς τὴν Σταμπούλ, εἰς τὸν Φραγκομαχαλᾶν τῆς Σμύρνης, ὅπου κατὰ τὸ παρελθὸν ἀνεγίνωσκεν ὁ ἐπισκέπτης ἐπιγραφὰς καταστημάτων μὲ τὰ ὀνοματεπώνυμα Παπαδόπουλος, Ἰωαννίδης, Ἀλεξανδρόπουλος κ.τ.λ., ἤδη ἀναγινώσκει, εἰς μίαν ἀτελεύτητον γραμμὴν, Κάρολος Φανκλαῖν, Ἐρρῖκος Φρίτς, Γουλιέλμος Χολβενστάιν κ.τ.λ. Οἱ Νεότουρκοι μᾶς ἔσφαξαν καὶ

μᾶς ἐλήστευσαν εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς μικροπόλεις, οἱ δὲ Γερμανοὶ καὶ οἱ Αὐστριακοί, τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, μᾶς ἄρπαξαν τὰ καταστήματα μας κατὰ τὸν φανερώτερον τρόπον. Οἱ Νεότουρκοι ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀφ' ἑτέρου ἐντὸς τῶν θερινῶν μηνῶν τοῦ 1914 μετέβαλον τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς ἓν νεκροταφεῖον.

Ὅταν πλέον συνεπληρώθη τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, εὐχαριστημένος διὰ τὰ ἐπιτυχῆ ἀποτελέσματα, ἐπεχείρησε ταξείδιον εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν αὐτὸς ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς Λίμαν Φὸν Σάνδερς πασᾶς, ὁ ὁποῖος μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰς λοιπὰς παραλιακὰς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας. Ὅταν δὲ τὸν ἐπληροφόρησαν ὅτι εἰς ἐλάχιστα σημεῖα τῆς παραλίας εἶχον παραμείνῃ ἀρκεταὶ χιλιάδες Ἑλλήνων, ἐξέφρασε τὴν ἀγανάκτησίν του καὶ εἶπεν ὅτι, «ὁ πληθυσμὸς αὐτὸς εἰς ἐνδεχομένην ἐκστρατείαν τῆς Ἑλλάδος δύναται ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου νὰ ὀπλισθῇ καὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς στράτευμα μάχης, συνεπὼς ἐπιβάλλεται ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἔργου τοῦ διωγμοῦ». Αἱ διαταγαὶ τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ ἐξετελεσθῆσαν ἀμέσως.

Ἐὰν ἦτο δυνατόν, καθ' ἣν στιγμήν εὗρίσκετο ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς εἰς τὴν Μικρασιατικὴν παραλίαν, ν' ἀκούσῃ ἐκ τῆς νησιωτικῆς παραλίας τὰς ἀρὰς καὶ τὰ ἀναθέματα τῶν ρακενδύτων καὶ πεινασμένων προσφύγων, θὰ ἐπληροφορεῖτο ὅτι δύο φυλὰς ἀναθεματίζουν ἡμέραν καὶ νύκτα, γονατιστοὶ καὶ αἰμόφυρτοι, τὴν ΤΟΥΡΚΙΑΝ καὶ τὴν ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ.

ΑΠΕΡΑΝΤΟΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης εἶνε σήμερον ἕνα ἀπέραντον νεκροταφεῖον. Ἐκκλησίαι κατερειπώθησαν, σταυροὶ ἐπατήθησαν, νεκροταφεῖα κατεστράφησαν, σχολεῖα ἔκλεισαν, βιβλιοθῆκαι διηρπάγησαν, κτήματα κατελήφθησαν, οἰκίαι ἐληστεύθησαν, Ἑλληνίδες καὶ Ἑλληνόπαιδες ἐπωλήθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ γέροντες ἀπεβίωσαν εἰς τοὺς δρόμους ἐξ ἀσιτίας καὶ ἀπὸ τὰς φρικιαστικὰς κακουχίας. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ κακουργήματα ἔλαβον χώραν καθ' ἣν στιγμήν ἡ Τουρκία Γερμανοκρατεῖται στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

Ἐὰν δὲν εἶχε συμφέρον καὶ ἔὰν δὲν ἐπεδίωκε τὴν ἐξόντωσίν μας, ἡ Γερμανία ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, ἡδύνατο κάλλιστα νὰ μὴ ἐν-
 θαρρύνῃ τοὺς Νεοτούρκους εἰς τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον των. Ὁ
 σκοπὸς τῆς ὅμως εἶνε φανερὸς καὶ αἱ πράξεις τῆς τὸ ἀποδεικνύουν
 πανηγυρικώτατα. Ἡ Γερμανία εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἔδρασε
 διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἀδιάφορον ἔὰν ἐπάτησεν ἐπὶ πτωμάτων καὶ
 τὰ πτώματα αὐτὰ συνέπεσε νὰ εἶνε Ἑλληνικά. Ἡ δρᾶσίς τῆς ἐν
 περιορίσθη μόνον ἐν Τουρκίᾳ. Διὰ νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν τῶν
 κακουργημάτων τῆς ἐσκέφθη νὰ μετέλθῃ φιλικὴν δῆθεν πολιτικὴν
 πρὸς τὸ ἐλεύθερον Βασίλειον καὶ ἰδοὺ αὕτη, ἐνηγκαλισμένη μὲ
 τοὺς μισητοὺς ἐχθρούς μας, τοὺς Βουλγάρους, πάνοπλος μετ' αὐτῶν
 πρὸ τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων. Ἡ καταστροφή τοῦ Ἑλληνισμοῦ
 τῆς Τουρκίας συνετελέσθη. Θὰ συνετελεσθῇ καὶ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλ-
 ληνισμοῦ διὰ τῆς Βουλγαρίας, τῆς γεφύρας αὐτῆς τοῦ Γερμανι-
 σμοῦ, ἡ ὁποία τὸν φέρει διαρκῶς πρὸς τὴν Ἀνατολήν. Εἶνε
 ἀφελέστατοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ ἔθνη δύ-
 νανται νὰ συνεργασθοῦν ἕστω καὶ μετ' ἀπολύτως ἐθνικιστικάς. Αἱ
 ἀπολύτως ἐθνικιστικαὶ δὲν εἶνε τυχαῖαι οὐδὲ τῶν προσώπων
 δημιούργημα. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει ἔμφυτον τὴν ἀγάπην καὶ τὸν
 θαυμασμόν πρὸς τὴν Γαλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, διότι εἰς ἡμέρας
 δυστυχίας καὶ σκλαβιάς ἐνισχυθῇ, ἐβοηθήθῃ, ὑπεστηρίχθῃ δι' αἷμα-
 τος καὶ διὰ χρήματος, διὰ τῆς γραφίδος καὶ διὰ τοῦ τηλεβόλου.
 Εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων μας ὑπάρχει μὲ βαθιεῖς ρίζες ἡ πρόληψις κατὰ
 τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βουλγάρων. Τὴν πρόληψιν αὐτὴν τὴν ἐγέν-
 νησε καὶ τὴν τρέφει τὸ αἷμα, τὰ κόκκαλα καὶ τὸ ὑπόδουλον ἔδα-
 φος τὸ Ἑλληνικόν. Εἶνε δυνατόν νὰ ἀναπαυθῶμεν ἐν ἡσυχίᾳ μέσα
 εἰς τὴν Τουρκικὴν καὶ τὴν Βουλγαρικὴν οἰκίαν; Τινὲς ἀρκοῦνται
 μὲ τὴν προσωρινὴν φιλίαν καὶ τοὺς προσωπικοὺς δεσμοὺς τῶν
 ἰσχυρῶν. Τὰ ἔθνη ὅμως θὰ ζήσουν μὲ τὰς δυνάμεις των τὰς φυ-
 σικὰς καὶ θὰ καταστραφοῦν ὅταν παύσουν νὰ τὰ προστατεύουν.
 Ἴδου λοιπὸν μετὰ τὴν Τουρκίαν, ἡ Βουλγαρία ὑπεράνω τοῦ
 Ἑλληνικοῦ συνόρου, ἀπὸ τοῦ Νέστου μέχρι τῆς Κορυτσᾶς!!
 Ἐπεκάθησεν ὑπεράνω μας πανίσχυρος ἀπαιτητικὴ, ἀγέρωχος,
 τυραννικὴ. Ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία περισφίγγεται ἀφ' ἐνὸς
 καὶ ἀφ' ἑτέρου πιέζεται τρομοκρατικῶς ἡ περιφέρεια Φλωρίνης.
 Διατί νὰ τὸ κρύψωμεν; Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ Βούλγαροι κά-

τοικοι, οἱ ὅποιοι δὲν θὰ μένουν ἥσυχοι, ἐφ' ὅσον γνωρίζουν ὅτι εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ὥρων εὐρίσκονται Βουλγαρικαὶ λόγχοι καὶ χλιμιντροῦν εἰς τὴν πεδιάδα Μοναστηρίου—Φλωρίνης, ἀφρισμένα ἄλογα. Ἡ πεδιάς τῆς Φλωρίνης δὲν ἔχει καμμίαν ὑπόστασιν, δὲν θὰ ἔχη ποτὲ ἀσφάλειαν, ἐφ' ὅσον οἱ Βούλγαροι παραμένουν εἰς τὸ Μοναστήρι. Ὅστις κατέχει τὸ Μοναστήρι Βούλγαρος ἢ Ἕλλην, κατέχει ἀσφαλῶς ὁλόκληρον τὴν πεδιάδα, τῆς ὁποίας τὰ προστατευτικὰ ὄχυρά σύνορα πρὸς νότον εἶνε τὸ Κιλίτ-Δερβὲν καὶ πρὸς βορρᾶν τὰ στενὰ τῆς Μπαμπούνας. Διὰ τὰ ἀναπνεύση ἢ περιφέρειαν Φλωρίνης Ἕλληνας ἀέρα πρέπει νὰ φθάσουν τὰ σύνορά μας μέχρι Μπαμπούνας. Ἐφ' ὅσον ὅμως οἱ Βούλγαροι ἐφάπτονται τοῦ Μοριχόβου καὶ τοῦ Περιστερίου εἴμεθα καταδικασμένοι εἰς τὸν ἐξ ἀσφυξίας θάνατον.

Ἡ πολεμικὴ θέσις τῶν ἀνωτέρω μερῶν εἶχεν ἐντελῶς διάφορον σημασίαν μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν Σέρβων ἐν Μοναστηρίῳ. Οἱ Σέρβοι δὲν ἔχουν πληθυσμούς οὐδὲ ὄνεια ἐντεῦθεν τῆς Φλωρίνης. Φυλετικὸν μῖσος δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας, οὐδὲ αἷμα ἐχύθη οὔτε εἰς τοὺς παλαιότερους οὔτε εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀπεναντίας κοινὸς ἦτο ὁ ἀπὸ Βουλγαρίας κίνδυνος καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπῆρχε ποτὲ ὁ φόβος τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ. Ἡ Σερβία φυσικῶς φέρεται πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν καὶ ἐκεῖ ἐστρεφεν ὅλην τὴν προσοχὴν της. Ἡ πεδιάς τῆς Φλωρίνης, μέχρι Βοδενῶν, μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν Σέρβων εἰς τὸ Μοναστήρι, οὐδένα κίνδυνον διέτρεχεν. Ἐνῶ μετὰ τοὺς Βουλγάρους εἰς τὸ Μοναστήρι διατρέχει κίνδυνον ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν. Ὅσοι ἔχουν μελετήσῃ καὶ παρακολούθησῃ τὴν Μακεδονικὴν ἱστορίαν γνωρίζουν βεβαίως πόσον οἱ Βούλγαροι εἰργάσθησαν διὰ τὴν κατοχὴν τοῦ Μοναστηρίου καὶ πῶς ἐπανηγύρισαν διὰ τὴν κατάληψίν του. Ἡ ψυχὴ των ἐσκίρτησεν ἀπὸ ἱερὸν ἐνθουσιασμόν, διότι ἐπὶ τέλους ὑψώθη ἡ σημαία των ἐπὶ τῆς κεντρικῆς ταύτης πόλεως τῆς Μακεδονίας. Ἐν Μοναστηρίῳ ἔδρασε τὸ πρῶτον Βουλγαρικὸν κομιτᾶτον τοῦ Σαράφωφ καὶ ἐκεῖθεν ἐξεπέμφθησαν οἱ κομιτατζήδες πάνοπλοι πρὸς τὴν Κορυτσᾶν, τὰ Βοδενά, τὴν Βέρροϊαν, εἰς τὰ Γιαννιτσᾶ, εἰς τὸ Κρούσοβον καὶ τὰ λοιπὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ νέοι εἰς τὰ σχολεῖα ἦν ἐδιδάχθησαν νὰ ζητοῦν ὅταν προσέρχωνται ὑπὸ τὰς σημαίας. Τὴν κατὰ

ληψιν τοῦ Μοναστηρίου. Ἐχουν οἱ Βούλγαροι τοὺς θρυλικούς των ἥρωας, τὰ δημοτικὰ τραγούδια των, τὰ ὁποῖα ἐξυμνοῦν ὡς πόλεις Βουλγαρικός, τὰ Βιτώλια καὶ τὴν Ἀχρῖδα. Ὅ,τι εἶνε δι ἡμᾶς ἡ Κων)πολις, ὡς παράδοσις ἐθνική, εἶνε διὰ τοὺς Βουλγάρους τὸ Μοναστήρι. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς Κων)πόλεως ἔχουν δικαιώματα ἱστορικά, ἐθνολογικά, κληρονομικά, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι ἐδημιούργησαν τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις των μὲ τὴν βίαν, τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων, τὴν ἀπάτην καὶ τὸν τρόμον.

Τὸ Μοναστήρι εἶνε τὸ κέντρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται στρατιωτικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἡ Δυτικὴ Μακεδονία. Ὅλοι οἱ δρόμοι πρὸς τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐκεῖ καταλήγουν. Ἐν Ἑλλάδι ἐπίστευσαν τινὲς ὅτι εἰσόδος Γερμανικῶν τινων δυνάμεων εἰς τὸ Μοναστήρι ἀπέτροψε τὸν κίνδυνον τῆς Βουλγαρικής κατοχῆς. Ἠπατήθησαν ὁμῶς οἰκτρότατα. Οἱ Βούλγαροι δυνατὸν νὰ παραιτηθῶν τῆς Τουρκικῆς Θράκης, τῶν βλέψεων των ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀλβανίας, οὐδέποτε ὁμῶς, ἐφ' ὅσον ἔχουν στρατὸν καὶ ὅπλα, θὰ ἐγκατεῖχον τὸ Μοναστήρι. Τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ Βουλγαρικὸν συμφέρον καὶ τοῦτο ἐδηλώθη εἰς τοὺς συμμάχους των.

Εἰς περίπτωσιν λοιπὸν Γερμανικῆς νίκης καὶ ἀδυναμίας τῆς Ἑλλάδος νὰ τοὺς πετάξῃ ἐκεῖθεν, ποία εἶνε ἡ θέσις ἡ στρατιωτικὴ τῆς Ἑλλάδος μὲ Βουλγαρίαν τετραπλασίαν, ὀγκωδεστάτην καὶ στρατιωτικῶς παρασκευασμένην; Ποία θὰ εἶνε ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ τύχη τῶν πληθυσμῶν ἐντεῦθεν τῆς Φλωρίνης μετὰ εἴκοσι χρόνια; Τί σημαίνει ἐὰν οἱ πληθυσμοὶ αὐτοὶ σήμερον δὲν ἐδεινοπάθησαν ἐκ τοῦ πολέμου, ἐνῶ εἶνε φανερόν ὅτι θὰ δεινοπαθήσουν καὶ θὰ ὑποδουλωθῶν εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ εἴκοσι τὸ πολὺ χρόνια;

Σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης μου δὲν ἦτο νὰ ἐπεκταθῶ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Γερμανίας ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁμῶς ἠθέλησα νὰ τονίσω πόσον ὀλεθρία ὑπῆρξεν ἡ πολιτικὴ τῆς Γερμανίας καὶ πρὸς τὸ ἐλεύθερον Βασίλειον καὶ τὴν χειρίστην ὑπηρεσίαν ἣν προσέφερεν εἰς αὐτὸ ἡ συνεργασία της μὲ τοὺς ἐχθροὺς μας. Τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου ἡ καταστροφὴ προετοιμάζεται διὰ τῶν Βουλγάρων κατὰ τρόπον τραγικόν. Τοῦ

ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ συνετελέσθη δι' αὐτῶν τῶν Γερμανῶν. Τετρακόσiai χιλιάδες Ἑλλήνων κατέφυγον εἰς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος καὶ ζοῦν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα καὶ τὸ αἷμα τοῦ πτωχοῦ φορολογουμένου λαοῦ. Οἱ ἐναπομείναντες ὑποκύπτουν εἰς τὴν βίαν, ἀτιμάζονται, ληστεύονται, ἐξισλαμίζονται κατὰ ἑκατοντάδας κάθε ἡμέραν. Τὸ Πατριαρχεῖον κατέστη ἄσυλον τῶν ἀπειλουμένων Μητροπολιτῶν, ὅλαι δὲ αἱ ἔγγραφοι διαμαρτυρίαι καὶ αἱ καταγγελίαι του ρίπτονται εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων, χωρὶς οἱ φάκελλοι ν' ἀνοιχθῶσι. Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν αἵματηρὰν καὶ ληστρικὴν περίοδον τῆς Νεοτουρκικῆς θηριωδίας, ἐπενέβη, ἔστω καὶ μίαν φορὰν, ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς διὰ νὰ ματαιώσῃ τὰς ἀγριότητάς των; Μήπως εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως προστατευθοῦν οἱ ἀπειλούμενοι πληθυσμοί μας ἐδόθη ἔστω καὶ τυπικὴ ἐνθαρρυντικὴ ἀπάντησις, ἢ συνεστήθησαν ἡπιώτερα μέτρα εἰς τοὺς Νεοτούρκους; Ἡ παραλία, ὁλόκληρος, ἀπὸ τοῦ Μαρμαρᾶ μέχρι τῆς Ἀταλείας, ἐβάφη μὲ αἷμα χριστιανικόν, μὲ αἷμα Ἑλληνικόν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Οἱ Γερμανοὶ ὅχι μόνον δὲν συνέστησαν ἡπιώτερα μέτρα καὶ ὀλιγωτέραν βίαν, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐπετίμησαν τοὺς Τούρκους, διότι εἰς τινα σημεῖα, τὰ Βρούλλα καὶ τὰ Μοσχονήσια π. δ. χ. ἀπέμειναν Ἕλληνες χωρὶς νὰ πεταχθοῦν εἰς τὴν θάλασσαν ἢ νὰ μεταβοῦν πρὸς συνάντησιν τῶν ἐκδιωχθέντων συμπατριωτῶν των.

Μία φυλὴ ὁλόκληρος καταρᾶται καὶ ἀναθεματίζει Γερμανοὺς καὶ Τούρκους. Μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας ἔχει ριζώσει τὸ μῖσος διὰ τὴν Γερμανίαν, ὁ πόθος τῆς ἐκδικήσεως πλημμυρίζει τὰ στήθη καὶ τὰ παιδιὰ μας διδάσκονται ὅτι ἓνας ὑπῆρξεν ὁ ἐχθρὸς των, περισσότερον τοῦ Τούρκου, ὁ Γερμανός.

Ἐναντίον αὐτοῦ ἀκούονται κατάρες καὶ ἀναθέματα, πρωὶ καὶ ἑσπέρας, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, ἀπὸ τετρακοσίας χιλιάδας ἐκπατρισθέντας Ἕλληνας.

Ἐπικαίρως καὶ πρὸς πιστοποίησιν τῶν ἰσχυρισμῶν μας περὶ καταστροφῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τῆς Γερμανίας, ἀπεκάλυψεν ἐν Πάτραις τὴν 17^{ην} Ἀπριλίου 1916 ὅλας τὰς Γερμανικὰς ῥαδιοουργίας ὁ πρῶν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Ἐμμανουὴλ Ρέπουλης. Τὰ ὅσα πρὸς τὸν λαὸν τῶν Πατρῶν διεκέρυξεν ὁ Βενιζελικὸς πρῶν ὑπουργὸς τὰ θεωροῦμεν σπουδαῖα ντοκουμέντα

καὶ τὰ δημοσιεύομεν εἰς τὴν μελέτην ταύτην μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι μίαν ἡμέραν, τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς κρίσεως, θὰ χρησιμεύσουν εἰς τὸν ἱστορικὸν τοῦ Ἑθνους, ὁ ὁποῖος θὰ κρίνῃ μὲ ἀμεροληψίαν καὶ θὰ παραδώσῃ εἰς τὸ αἰώνιον ἀνάθεμα ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἰργάσθησαν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις των, ὅπως μᾶς ἐκδιώξουν ἀπὸ τὸ Μικρασιατικὸν καὶ Θρακικὸν ἔδαφός μας.

«Εἶπον προηγουμένως — λέγει ὁ κ. Ρέπουλης εἰς τὴν ἐν Πάτραις δι᾿αλέξιν του—ὅτι ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Φιλελευθέρων ὑπὸ τοῦ Ἑγγλίου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν βεβαίωσις, ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπεν ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν Τουρκικὸν στόλον νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν Δαρδανελλίων διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος—εἶπον ὅτι δὲν εἶνε τοῦτο τὸ μόνον ἐνδεικτικὸν σημεῖον τῶν διαθέσεων τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ζήτημα τῶν νήσων διέτρεξε πολλοὺς καὶ μεγάλους κινδύνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔσωσεν αὐτὸ ἡ μεγάλη πρόνοια καὶ διπλωματικότης τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Φιλελευθέρων, χάρις εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς Ἀγγλίας. Συνεζητεῖτο ἀκόμη τὸ ζήτημα τῶν ὁρίων τῆς Ἡπείρου ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου καὶ περιεκόπησαν ταῦτα διὰ τοῦ γνωστοῦ πρωτοκόλλου, ὅτε ὁ κ. Βενιζέλος προσέφυγεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν καὶ παρεκάλει αὐτὴν νὰ θελήσῃ νὰ συνδυάσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ τὸ ἐκκρεμὲς ἀκόμη ζήτημα τῶν νήσων. Διότι τὸ πρωτόκολλον τῆς Φλωρεντίας ἦτο δυσμενὲς δι' ἡμᾶς, διότι ἐπεκράτουν ἐκεῖ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν Δυνάμεων τῆς Τριπλῆς τότε Συμμαχίας. Ἄν δὲ ἀφίνετο νὰ κανονισθῇ τὸ ζήτημα τῶν Ἡπειρωτικῶν ὁρίων μονομερῶς, νὰ λυθῇ δὲ κατόπιν τὸ ζήτημα τῶν νήσων, ἐκινδυνεύομεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀντίδρασιν τῶν Δυνάμεων τῆς Τριπλῆς Συμμαχίας καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν νήσων. Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, εὐτυχῶς, ἐδέχθη τὴν παράκλησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ ἡμῶν καὶ ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἐπέτυχε τὸν συνδυασμὸν τῶν δύο ζητημάτων, τοιουτοτρόπως δὲ ἐξημιώθημεν μόνον εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ ἐσώσαμεν τὰς νήσους. (Χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίαι ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας).

Ἀλλὰ καὶ κατόπιν ἐξητήθη καὶ πάλιν ἡ συνδρομὴ τῆς Ἀγγλίας διὰ τὸ ζήτημα τῶν νήσων. Διότι, ἂν παρεχωρήθησαν αὗται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Τουρκία ὅμως ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἀνένδοτος· καὶ ἡ μὲν Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐδήλωσε τότε ὅτι ἦτο πρόθυμος εἰς

τὸ νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ναυτικὴ ἐπίδειξις ἐναντίον τῆς Τουρκίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ συμμετάσχη τῆς ἐπιδείξεως καὶ ἡ Γερμανία. Ἡ Γερμανία ὅμως ἡρνήθη, καὶ ὅτε συνηντήθησαν ὁ τότε Πρωθυπουργὸς τῆς Γερμανίας καὶ ὁ τότε Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κερκύρα, ἐδήλωσεν ὁ πρῶτος ὅτι μόνον «ἀπλᾶς συστάσεις» δύναται νὰ κάμῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ Γερμανία. Ἐν ᾧ ἔξ ἄλλου, παρευρισκόμενος ἐν Κερκύρα ὁ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Γερμανὸς πρεσβευτῆς, ὁ πολὺς Βακεγγάιμ, δὲν ἐδίστασε καὶ ὁμοτέραν νὰ δώσῃ ἀπάντησιν, εἰπὼν ὅτι ὁ σημερινὸς κανονισμὸς τοῦ ζητήματος τῶν νήσων δὲν θὰ ἐσήμενεν, ἄλλως τε, καὶ τὸν ὀριστικὸν κανονισμὸν τῆς τύχης αὐτῶν. «Διότι εἶπεν, αἱ νῆσοι πρέπει νὰ ἀνήκουν εἰς ἐκεῖνον, εἰς ὃν θὰ ἀνήκῃ καὶ ἡ ἀπέναντι ἀκτὴ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας».

Δὲν γνωρίζω, ἂν ταῦτα λέγων ὁ Γερμανὸς πρεσβευτῆς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν σημερινὸν κυρίαρχον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ ἄλλον τινὰ διὰ τὸ μέλλον. Πάντα ταῦτα ὅμως διαφωτίζουν ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Ἑλλάς. Καὶ ἂν ἐπιμένω εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀφηγησὶν τῶν γεγονότων ταῦτα ὁποῖα ἀναφέρω, πράττω τοῦτο διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ Κοινὴ Γνώμη νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ δρόμου τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Ἑλλάς, διότι πρέπει νὰ φωτισθῇ περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν διαθέσεων τῶν Δυνάμεων ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἑλλάς ἀπέναντι ἑκατέρου τῶν δύο συνασπισμῶν. Τὰ γεγονότα δὲ καθορίζουν τὴν θέσιν αὐτῆς.

Ἐπιζητῶν ὁ Γερμανισμὸς τὴν πραγματοποιήσιν τῶν μεγάλων του βλέψεων οὐδέποτε ὑπελόγισε καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς παράγοντος μεθ' οὗ θὰ ἠδύνατο νὰ συμπράξῃ οὔτε καὶ ἠθέλησε νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῆς, οὔτε καὶ εὔρε κοινότητα συμφερόντων. Τὸ φῶς δὲ τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ τὰ Κράτη εἰς τὴν ἐξωτερικὴν των πολιτικὴν δὲν ἐκρηγνυται αἰφνιδίως, ἀλλ' εἶνε ἀποτέλεσμα μακρᾶς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν διενεργεῖ ἡ ὑπάρχουσα καὶ καλλιεργουμένη μεταξὺ αὐτῶν κοινότης συμφερόντων. Ἡ ταυτότης δὲ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξε πάντοτε συνηγμένη μετὰ τῶν συμφερόντων τῶν Προστατίδων αὐτῆς Δυνάμεων, ἐνῷ αἱ ῥοπαὶ τῆς Γερμανικῆς πολιτικῆς ἐξεδηλώθησαν πάντοτε ὑπὲρ ἄλλων Κρατῶν ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Δὲν ἔχομεν δικαίωμα διὰ τοῦτο νὰ κα-

τηγορήσωμεν τὴν Γερμανικὴν πολιτικὴν, διότι καὶ αὐτὴ τὰ ἰδικά της συμφέροντα ὑπολογίζει καὶ ἐπ' αὐτῶν στηρίζεται. Ὁ κύκλος δὲ τῶν Γερμανικῶν βλέψεων καὶ συμφερόντων συνήντα πάντοτε τὴν Ἑλλάδα ὡς ἐχθρὰν, καὶ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν διὰ νὰ προασπίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἰδικά μας Ἐθνικὰ συμφέροντα. Δικαίωμα μόνον ἔχομεν νὰ ἐπικρίνωμεν τὴν πολιτικὴν αὐτὴν ὅταν ἐν τῇ δράσει της ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ χριστιανισμοῦ, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Δυστυχῶς δὲ ὑπῆρξαν καὶ τοιαῦται ἐκδηλώσεις ἐκ μέρους Γερμανῶν. Αὐτὸς ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ἐν Τουρκίᾳ Γερμανικῆς Ἀποστολῆς—ὁ Λίμαν φὸν Σάνδερς—περιοδεύων ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἀντιλαμβανόμενος τὴν εὐρωστίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ πρὸς τὰς Τουρκικὰς Ἀρχάς, ἐνώπιον καὶ Ἑλληνος Ἐπισκόπου ἀκόμη διὰ τοὺς Ἑλληνας: «**Αὐτοὺς ἐδῶ τὲ τοὺς φυλάτε!**» Βλέπων δὲ ὁ αὐτὸς Γερμανὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς ναοὺς μὲ τὰ κωδωνοστάσια καὶ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶπε δεικνύων αὐτὰ πρὸς τὰς Τουρκικὰς Ἀρχάς: «**Ἐν ὅσῳ ἀφίνετε αὐτὰ ἐδῶ, σεῖς θὰ εἰσθε οἱ εἰλωτες τῶν Ἑλλήνων!**» **Ἦντο ἐπιστήμως βεβαιωμένα τὰ πράγματα αὐτά.**

Ἐνῷ δὲ τοιαύτας ἔχομεν ἐνδείξεις τῶν Γερμανικῶν διαθέσεων διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐξ ἄλλου οὔτε ὁ Γερμανικὸς Τύπος οὔτε οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς ἐδίστασαν νὰ διακηρύξουν ὅτι τὸ Βαλκανικὸν ζήτημα δὲν ἐλύθη διὰ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, μορφὴν μόνον ἥλλαξε, θὰ λυθῇ δὲ μετὰ νέους ἀγῶνας καθ' οὓς ἡ Βουλγαρία θὰ ἔχῃ σύμμαχον τὴν Τουρκίαν. Καὶ δὲν ἐξεφράζοντο τοιαῦται ἰδέαι ἀνευθύνως μόνον ἐν Γερμανίᾳ. Αὐτὸς ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γερμανὸς πρεσβευτὴς εἶχεν εἴπῃ εἰς ξένους διπλωμάτας ὅτι «**ἡ συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου δέον νὰ ἀναθεωρηθῇ ὡς ἄδικος, διότι τὴν ἐπέβαλεν ἡ ἀπληστία τῶν συμμάχων Βαλκανικῶν Κρατῶν εἰς βάρος τῆς Βουλγαρίας**».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἐκ τῶν πραγμάτων συνθηκαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὔρε τὴν Ἑλλάδα ἀπέναντι τῶν δύο συμμαχικῶν συνδυασμῶν τῶν Δυνάμεων ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος. Εἶδατε ποῖαι ἦσαν αἱ ἐκ τῶν πραγμάτων βεβαιούμεναι διαθέσεις καὶ ἐνέργειαι τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως εἰς τὸ ζήτημα τῶν νήσων καὶ εἰς τὸ

ζήτημα τὸ Μακεδονικὸν καὶ ποῖαι αἱ διαθέσεις τοῦ Αὐстро-Γερμανικοῦ συνδέσμου.

*
* *

Αὗται εἶναι αἱ μεγάλαι ἱστορικαὶ ἀλήθειαι τοῦ ζητήματός μας, τὸ ὅποῖον εἶνε ζήτημα ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ποία δύναμις πλέον θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ μεγάλα σφάλματα; Τὸ ἀπέραντον Νεκροταφεῖον τοῦ Μικρασιατικοῦ καὶ Θρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ μᾶς προκαλεῖ θλιβεράς σκέψεις καὶ μᾶς ἀπελπίζει διὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας. Καὶ ὅμως, τὰς ἐσπερινὰς ὥρας, ὅταν κουρασμένοι ἐπιστρέφωμεν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ ἀντικρὺζωμεν τὰ κόκκινα βουνὰ τῆς Ἀνατολῆς, φλογισμένα ἀπὸ τὸ ἡλιοβασίλεμα, ὁ νοῦς μας φέρεται πρὸς τὰ ἐκεῖ, σκιρτᾷ ἢ καρδία μας, ἡ ἐλπίς τῆς ἐπανόδου μᾶς πλημμυρίζει δάκρυα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σιγοτραγουδοῦμεν:

*Πάλς μὲ χρόνους μὲ καιροὺς
πάλε δικά μας θάγε...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μιτυλήνη 1916.

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023347